

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
ARAP DİLİ VE BELAGATI BİLİM DALI

ÇOCUKLARA ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE DİL
OYUNLARININ İŞLEVSELLEŞTİRİLMESİ
(TEMEL DÜZEY ÖRNEĞİ)

Yüksek Lisans Tezi

ZEHRA YÜKSEL

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
ARAP DİLİ VE BELAGATI BİLİM DALI

ÇOCUKLARA ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE DİL
OYUNLARININ İŞLEVSELLEŞTİRİLMESİ
(TEMEL DÜZEY ÖRNEĞİ)

Yüksek Lisans Tezi

ZEHRA YÜKSEL

Danışmanı: DOÇ. DR. İBRAHİM TÜFEKÇİ

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

TEMEL İSLAM BİLİMLERİ Anabilim Dalı ARAP DİLİ VE BELAGATI Bilim Dalı
TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi Zehra Yüksel'nin ÇOCUKLARA ARAPÇA
ÖĞRETİMİNDE DİL OYUNLARININ İŞLEVSELLEŞTİRİLMESİ (TEMEL DÜZEY
ÖRNEĞİ)
adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 18.04.2019 tarih ve 2019-10/23 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul
edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 26.04.2019

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

1. Tez Danışmanı	Doç. Dr. İBRAHİM TÜFEKÇİ	
2. Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi MUAMMER İPEK	
3. Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi ABDÜSSAMET BAKKALOĞLU	

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezimin tamamlanmasında sağlamış olduğu katkılarından dolayı tez danışmanım Sayın Doç. Dr. İbrahim Tüfekçi'ye, beni her zaman destekleyen ve yanımda olduklarını hissettiren aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İstanbul, 2019

Zehra YÜKSEL

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı : Zehra YÜKSEL
Anabilim Dalı : Temel İslam Bilimleri
Bilim Dalı : Arap Dili ve Belagatı
Tez Danışmanı : Doç. Dr. İbrahim Tüfekçi
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans - Nisan 2019
Anahtar Kelimeler : Yabancı dil öğretimi, çocuk ve oyun, Arapça öğretimi, dil oyunları.

ÖZET

ÇOCUKLARA ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE DİL OYUNLARININ İŞLEVSELLEŞTİRİLMESİ (TEMEL DÜZEY ÖRNEĞİ)

Bu çalışmanın amacı; çocuklara Arapçayı sevdirek öğretmek için yaşlarına uygun etkinliklerle, eğlenceli bir dil eğitimi sunmanın yollarını araştırmaktır. Çalışma, küçük yaştaki öğrencilerin yabancı dile karşı çekincelerini gidermek, kendilerini özgüvenle ifade edebilecekleri eğlenceli ve rahat bir ortamda konuşma ve dinleme becerisi ağırlıklı iletişimsel bir Arapça eğitimi vermek için dil oyunlarının işlevine dikkat çekmeyi hedeflemektedir.

Arapça eğitiminin daha alt sınıflarda verilmeye başlanmasıyla, çocuklar bu dille çok daha erken tanışacak ve dili kabullenmeleri daha kolay olacaktır. Küçük yaşta yabancı dil öğrenmenin avantajlarını kullanarak daha etkili ve kalıcı bir Arapça eğitimi söz konusu olabilecektir. Bu uygulamanın tam olarak hedefine ulaşması için çocukların, yaşlarına ve gelişimlerine uygun bir yabancı dil öğretimi zorunludur. Bu anlamda oyunların çocuklara Arapça öğretiminde vazgeçilmez bir araç olduğu kanaatindeyiz.

Çalışmamızın birinci bölümünde; erken yaşta yabancı dil öğretiminin tarihçesi, yabancı dil öğrenmeye başlama yaşı ve çocukların yabancı dil öğrenmede yetişkinlerden farkı gibi konulara yer verdik.

İkinci bölümde; Arapçanın önemi, yabancı ülkelerde çocuklara Arapça öğretimi, Osmanlı döneminde çocuklara Arapça öğretiminin yapısı ve modern dil öğretim yöntemlerine değindik.

Üçüncü bölümde; yabancı dil öğretiminde oyunların önemi, etkisi, sınıflandırılması ve uygulanmasıyla ilgili konulara yer verdik.

Son bölümde; öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak dil oyunlarını örnekleriyle beraber sunduk. Sonuç ve öneriler kısmında ise, bu alanda yapılması gereken çalışmalara yönelik tavsiyelerde bulunduk.

Bu çalışmanın küçük yaştaki öğrencilere Arapça öğreten öğretmenlere bir yol gösterici olması ve bugüne kadar çocuklara Arapça öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların artmasına vesile olması umulur.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Zehra YÜKSEL
Main Department : Basic İslamic Sciences
Department : Arabic Language and Rhetoric
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. İbrahim Tüfekçi
Degree Awarded and Date: Master - Nisan 2019
Keywords : Foreign language teaching, a child and a game, teaching Arabic, language games.

ABSTRACT

FUNCTIONALIZATION OF LANGUAGE GAMES IN TEACHING ARABIC TO CHILDREN (AT BASIC LEVEL)

The aim of this study is to explore ways to offer a fun language education to children in order to teach Arabic by making them love the Arabic language with the activities appropriate for their ages. The study aims to draw attention to the function of the language games in order to overcome drawbacks of younger students in learning a foreign language and to provide a communicative Arabic education based on speaking and listening skills which makes the students express themselves self-confidently in an entertaining and comfortable environment.

With the introduction of Arabic education in previous classes, children will expose to the language much earlier and the acceptance of the language will be easier. More effective and more lasting education will come into question by using the advantages of learning a foreign language at early ages. A foreign language education, appropriate for children's ages and developments, is compulsory to achieve this goal exactly. In this sense, we believe that games are indispensable tool for teaching Arabic to children.

In the first part of our study; history of foreign language teaching at an early age, starting age of foreign language learning, and differences between children and adults in learning were discussed.

In the second part; the importance of Arabic, teaching Arabic to children in foreign countries, the structure of Arabic teaching to children in the Ottoman Empire and modern foreign language teaching methods were discussed.

In the third part; we shared information on the importance classification and implementation of games in foreign language teaching.

In the last part; we presented language games to help students improve their language skills. In the conclusions and recommendations part; suggestions were made for the work to be done in this area.

This study is intended to be a guide for teachers who teach Arabic to young students and to increase the number of studies related to teaching Arabic to children.

VERİ TOPLAMA TEKNİĞİ

Araştırmada veriler, literatür taraması ve uygulamasıyla elde edilmiştir. Literatür taramasında Türkçe, Arapça ve İngilizce kaynaklardan istifade edilmiştir.

Konuyla ilgili kaynaklara Beyazıt Devlet Kütüphanesi, İSAM ve İstanbul Aydın Üniversitesi Kütüphanesinde incelemeler yapılarak ulaşılmıştır. Ayrıca Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi'ndeki ilgili tezler, internet üzerinden dergiler ve bilimsel çalışmalar taranarak alanla ilgili çeşitli yayınlardan yararlanılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
VERİ TOPLAMA TEKNİĞİ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1

Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi	2
Sınırlılıklar	3

BİRİNCİ BÖLÜM ÇOCUKLARA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

1.1. Dil	4
1.2. Anadili	5
1.3. Yabancı Dil	5
1.4. Yabancı Dil Öğrenimi ve Öğretimi	5
1.5. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	7
1.6. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğrenmenin Çocuğa Katkısı	10
1.7. Yabancı Dil Öğrenmede Yetişkinler ve Çocuklar Arasındaki Farklar ..	12
1.8. Hangi Yaşta Yabancı Dil Öğretimine Başlanmalıdır?	14

İKİNCİ BÖLÜM ÇOCUKLARA ARAPÇA ÖĞRETİMİ

2.1. Arapça	17
2.2. Arapçayı Niçin Öğrenmeliyiz?	19
2.3. Yabancı Ülkelerde Çocuklara İkinci Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretimi	22
2.4. Osmanlı'dan Bu Yana Çocuklara Arapça Öğretiminin Mahiyeti	27
2.5. Çocuklara Arapça Öğretiminde Kullanılabilecek Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri	34
2.5.1. Seçmeli Yöntem	37
2.5.2. İletişimci Yöntem	38
2.5.3. Düzvarım Yöntemi	39
2.5.4. Doğal Yöntem	40
2.5.5. Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi	42
2.5.6. (Esinlemeli) Yöntem (Telkin Yöntemi)	43
2.5.7. Sessizlik Yöntemi	44
2.5.8. İşitsel - Görsel Yöntem	44
2.5.9. İşbirlikçi Öğrenme	45

2.5.10. Çoklu Zekâ Kuramına Göre Öğretim:.....	46
2.5.11. Aktif Öğrenme.....	49
2.5.12. Tam Öğrenme.....	51
2.6. Çocuklara Arapça Öğretiminde Öğretmenin Önemi	53
2.7. Yabancı Dil Öğretiminde Genel İlkeler	56
2.8. Arapça Öğretiminde Anadil Kullanımı.....	57
2.9. Dört Temel Dil Becerisi.....	58
2.10. Arapça Sözcük Öğretimi.....	58
2.11. Arapça Materyal Geliştirme.....	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOCUKLARA ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE DİL OYUNLARININ İŞLEVİ

3.1. Oyun.....	62
3.2. Çocuğun Hayatında Oyunun Yeri.....	62
3.3. Bazı Düşünürlerin Oyun Hakkındaki Görüşleri	64
3.4. Oyunun Çocuğun Gelişimine Katkıları	65
3.5. Eğitimde Oyunun Yeri	66
3.6. Yabancı Dil Öğretiminde Oyun	68
3.7. Yabancı Dil Öğretiminde Oyunun Kullanılmasının Faydaları	71
3.8. Oyunun Uygulama Aşamaları.....	72
3.9. Oyun Esnasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.....	73
3.10. Dil Öğretiminde Oyunun Olumsuz Yanları	74
3.11. Oyun İçin Uygun Sınıf Düzeni	75
3.12. Oyunun Sınıflandırılması.....	75

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAPÇA DİL OYUNLARI (TEMEL DÜZEY)

4.1. Harf Oyunları	79
4.2. Kelime Oyunları.....	81
4.3. Cümle Oyunları.....	89
4.4. Tanışma Oyunları.....	92
4.5. Sayılar	93
4.6. Renkler	98
4.7. Giyecekler	102
4.8. Yiyecekler	104
4.9. Sıfatlar	109
4.10. Zaman ve Mekan Zarfları	110
4.11. Mekan İsimleri	112
4.12. Yol Tarifi	115
4.13. Vücut Azaları	117
4.14. Günler, Aylar, Mevsimler	119
4.15. Fiiller.....	122
4.16. Hayvanlar	128
4.17. Saatler	131
4.18. Aile Bireyleri	132
4.19. Ulaşım Araçları	133

4.20. Meslekler.....	135
4.21. Arapça Teşvik Sözleri.....	136
4.22. Tekerlemeler	137
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	138
KAYNAKÇA.....	140

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.t.	: Adı geçen tez
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Bkz.	: Bakınız
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
KKEFD	: Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi
M.Ö.	: Milattan önce
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa aralığı
vb.	: Ve benzeri

GİRİŞ

Günümüz dünyasında globalleşmenin etkisiyle birden fazla yabancı dil bilmek bir zorunluluk haline gelmiştir. Zor ve uzun bir süreç olan yabancı dil öğreniminde yaş faktörünün önemini kavrayan gelişmiş ülkelerde, yabancı dil öğretimi çok erken yaşlarda başlatılmaktadır. Yabancı dil bilmenin bireye kazandırdığı ayrıcalıklar ve ülkeye sağladığı katkılar nedeniyle ülkemizde de yabancı dil öğretimi ilkökul aşamasında ders programlarına konularak son derece önemli bir adım atılmıştır. İlkokul 2. sınıftan itibaren öğretilen seçmeli yabancı diller arasında Arapça da bulunmaktadır.

Aynı zamanda Arapça, İmam-Hatip okullarının orta kısımlarının tekrar açılmasıyla birlikte 5. sınıftan itibaren zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Bu da öğrencilerin en az 10 yaşından itibaren 8 yıl boyunca imam hatiplerde Arapça eğitimi alacakları anlamına gelmektedir. Bu önemli gelişmeler, çocukların Arapçayla çok daha erken tanışması ve yıllara yayılmış uzun soluklu bir dil eğitimi alma fırsatını yakalamaları anlamına gelmektedir. Ancak yıllardır ne imam-hatip liselerinde ne de ilgili fakültelerde modern ve gelişmiş yöntemlerle öğretilemeyen bu dili, çocuklara da aynı klasik yöntemlerle öğretmek, problemin daha da büyümesine ve bu büyük fırsatın değerlendirilememesine sebep olmaktadır.

Arapça öğretimi için yeni bir fırsat olan bu uzun eğitim süreci doğru değerlendirilip, modern eğitimin yöntem ve tekniklerinden yararlanılarak başarılı bir eğitim programı uygulanabilirse öğrencilerin gelecekteki akademik hayatlarına da büyük katkı sağlayacaktır. Bu sayede öğrencilerin, üniversitelerin hazırlık kısımlarında yoğunlaştırılmış ve hızlı bir Arapça eğitimi alarak fakülteye geçtiklerinde, öğrendikleri dili hızla unutmaları ve fakülte eğitimi sırasında ve sonrasında sürekli karşılarına çıkan Arapça öğrenememe ve konuşamama sorunlarını ortadan kaldırma imkanı bulabiliriz.

Çocukların Arapçayla ilk defa tanışacakları bu erken dönemde Arapçanın eğlenceli ve kolayca anlayıp konuşabildikleri bir dil olduğunu tecrübe ederek görmelerini sağlayacak ve Arapçayı sevdirecek öğreten, modern yöntem ve tekniklerin kullanıldığı bir program hazırlanmasını gerekli görmekteyiz.

Çocukların gelişim sürecinde en çok ihtiyaç duydukları, bedensel, zihinsel ve dilsel gelişimlerine büyük katkılar sağlayan oyunlar, son zamanlarda eğitimciler tarafından ilgi görmekte ve eğitimin her alanında kullanılmaktadır.

Başarılı bir dil öğretiminde ihtiyaç duyulan rahat, eğlenceli ve stresten uzak bir eğitim ortamı; en iyi oyunlarla sağlanabilir. Dil oyunları, çocuğun yabancı dili doğal bir ortamda zorunluluk hissetmeden öğrenmesini sağlaması açısından çok önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Arapça, ülkemizde İngilizceden sonra velilerin çocuklarının öğrenmesini istedikleri ikinci dildir. Bunun temel sebebi, Arapçanın İslam dininin kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim'in dili olmasıdır. Erken yaşta verilecek Arapça eğitiminin çocuğun hayatında dini, sosyal, kültürel ve akademik açıdan büyük katkılar sağlayacağı kesindir. Aynı zamanda çocuk, erken yaşta yabancı dil eğitiminin temel hedefi olan, anadil dışında farklı yabancı dillerin varlığından haberdar olup, farklı dil ve kültürlerle sahip yabancı milletlere karşı hoşgörülü olmayı öğrenecektir. Bu çalışmanın amacı, Arapçayı erken yaşta öğrenmenin çocuğa sağlayacağı katkıların önemini belirtmek ve bu eğitimin başarılı olması için çocukların gelişim dönemiyle yakından bağlantılı oyunların, dil eğitiminde etkin bir şekilde nasıl kullanılacağına dair örnekler sunmaktır.

Araştırmanın Önemi

Gelişmiş dünya ülkelerinde küçük yaşta yabancı dil öğretimine büyük önem verilmektedir. Ülkemizde de bu uygulamanın önemi fark edilip yabancı dil öğretimi çok daha erken yaşlara çekilmiştir.

Bu çalışma, Arapçayla ilkokulda çok erken dönemde tanışacak olan çocuklara, onların dünyasıyla en uyumlu olan oyunlar aracılığıyla kolay ve eğlenceli bir dil eğitimi vermek isteyen öğretmen ve öğretmen adaylarına yol gösterici bir çalışma olması bakımından önemlidir.

Sınırlılıklar

Çalışma, çocuk (6-12) yaştaki öğrencilere temel düzeyde Arapça öğretiminde kullanılabilecek dil oyunları ile sınırlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇOCUKLARA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

1.1. Dil

“Dil, yazılı ve sözlü olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır bularak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyülü bir düzendir; düşünme ve düşünüleni aktarma dizgesidir¹.”

“İnsan açısından bakınca, insanın dünyadaki yerini ve değerini belirleyen odur. Konuşma yeteneği dolayısıyla dil, insanı insan yapan niteliklerin başında gelir. Onun duygularını, düşüncelerini, isteklerini bütün incelikleriyle açığa vurmasına, yaşamını sürdürebilmesine olanak sağlar².”

“Rahman Kuran’ı öğretti, insanı yarattı, ona konuşmayı, içindekini açıklamayı öğretti” mealindeki ayetlerde insanın yaratılmasıyla eş zamanlı olarak ona beyanın ve konuşmanın öğretildiği ifade edilmektedir³. Dilin varlığının ve kullanımının ana sebebi ise fikir alışverişi, anlaşma ve insanlar arasında iletişim kurmadır⁴.

“Aynı zamanda dil, hızla değişen ve kendini yenileyen dünya değerler sistemi içinde her alanda bilgi alışverişi yapabilmek, bireyler ve toplumlar arası ilişkileri yürütebilmek ve kendimizi ifade edebilmek için de her kapıyı açan anahtardır⁵.”

---

¹ Doğan Aksan, **Anlambilim (Anlambilim Konuları ve Türkçe’nin Anlambilimi)**, Ankara: Bilgi Yayınevi, Ocak 2016, s.17.

² Doğan Aksan, **Her Yönüyle Dil**, Ankara: TDK Yayınları, 2009, s.11.

³ Yusuf Sancak, **Arap Dili Temelinde Söz Anlam İlişkisi**, Ankara: Aktif Yayınevi, 2008, s.9.

⁴ Salâh Abdülmecîd el-Arabi, Çev: Gökhan Sebati Işkın, “Dil Öğreniminde Dilbilimsel Esaslar”, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:3, Yıl: 1999, ss. 535-549, s.538.

⁵ Aslı Özlem Tarakcıoğlu, “Yabancı Dil Öğretiminde Materyal Geliştirme, Materyal Uyarlama ve Materyal Kullanımın Önemi”, Arif Sarıçoban, Zekiye Müge Tavil (Ed.), **Yabancı Dil Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı** içinde (1-18), Ankara: Anı Yayıncılık, 2012, s.2.

1.2. Anadili

“Bir kimsenin anasından, doğduğu evin insanlarından, soyca bağlı bulunduğu topluluktan öğrendiği, duygu, düşünce ve isteklerini en iyi anlatabildiği dildir⁶.” Her milletin kendi anadili, ana sütü gibidir⁷.

Dünyaya geldiğimizde çevremizde duyduğumuz, onunla eşyayı algıladığımız, hissettiğimiz ve düşüncelerimizi belirleyen dildir anadil. Ünlü düşünür Wittgenstein, bunu en güzel şekilde şu sözleriyle özetler:

“Dilimin sınırları dünyamın sınırlarıdır.”

1.3. Yabancı Dil

Yabancı dil, “insanların doğduğu, büyüdüğü, yetiştiği ülkede konuşulmayan ancak farklı bir ulusun insanlarıyla iletişim kurmak için öğrenilen ve öğrenilmesi gereken dildir⁸.”

Goethe, “yabancı dil bilmeyen biri, kendi dilini de gerektiği gibi bilmez.” demiştir⁹.

1.4. Yabancı Dil Öğrenimi ve Öğretimi

İnsanlar, ancak dil vasıtasıyla birbirleriyle anlaşır, iletişim kurabilirler. Bu durum, belli bir ırk ve millet için olduğu kadar, dünya milletleri ve imparatorluklar için de geçerlidir. Milletlerin birbirlerini anlaması da dil sayesinde mümkün olabilmektedir. Onun içindir ki milletler, tarihin ilk dönemlerinden beri birbirlerinin dillerini öğrenmek için büyük çabalar sarf etmişlerdir.¹⁰ Dilin öğretim boyutuna geçmesi ise eski Yunan ve Roma dönemine, M.Ö. 500’lü yıllara kadar uzanır.¹¹ Eski Yunan ve Roma döneminde

---

⁶ Ali Püsküllüoğlu, “Dil Maddesi”, **Türkçe Sözlük**, Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2012, s.131.

⁷ Mukim Sağır, “Ana Dil mi, Ana Dili mi?”, **Türkoloji Araştırmaları**, Sayı.2, (Yaz 2007), s.543.

⁸ Erdal Ceyhan, **Yabancı Dil Öğretimi Teknolojisi**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2007, s.71.

⁹ Hilmi Alacaklı “Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi Dil ve Düşünce İlişkileri ve Sorunları”, **Marmara İletişim Dergisi**, Cilt:10, Sayı:10, Yıl:1999, s.114.

¹⁰ İlyas Karşlı, “Osmanlıca Metinleri Anlamada Arapçanın Önemi Lügat-ı Cudi Örneği”, **M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 32 (2007 /1), s.45.

¹¹ Turan Paker, “Yabancı Dil Öğretiminde Yöntem ve Yaklaşımlar”, Sarıçoban, Tavit (Ed.) (160-184), s.161.

dil öğretimi çok çeşitli amaçlarla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçlar “ sosyal amaçlı sohbet etmekten edebi ve felsefi düşüncenin aktarımına kadar geniş bir yelpazeyi içerir¹².”

Şevik’in Sharpe’den aktardığına göre, 20. yüzyılın başlarına kadar yabancı dil öğretiminin hedefi, o dilde yazılan bütün eserlere ulaşımın sağlanması olmuştur. 19. yüzyılda Latince ve eski Yunanca dilleri, bu temel nedenle öğretim programlarına dahil edilirken, 20. yüzyılın başlarından itibaren de Fransızca, Almanca ve İngilizce gibi modern yabancı diller aynı gerekçeyle öğretilmiştir. 20. yüzyılın ortalarından itibaren ise, bireylerin etkili iletişim kurmalarını sağlamak amacıyla yabancı dil öğretilmesi gerektiği fikri genel kabul görmüştür¹³. Yabancı dil bilmenin bu öneminden dolayı en az iki dil bilen insanlar, farklı kültürlerle kolayca temas kurabildikleri ve entelektüel düzeylerine göre oldukça önemli misyonlar da yüklenebilme meziyetlerinden dolayı genel olarak toplum içinde dikkat çekip saygı görmüşlerdir¹⁴. Şevik; Driscoll ve Frost’un yabancı dil öğrenmenin kişiye, başkalarıyla iletişim kurma olanağı sağlaması ve entelektüel bir güdüleyici ve eğlence kaynağı olması bakımından çok değerli bir kazanım olarak gördüklerini belirtmektedir¹⁵. Dil öğrenmek, insana gerçek anlamda büyük imkânlar sağlar. İnsan yabancı dil sayesinde, dünya milletlerinin kültürlerine, hayatlarına ve dünya görüşlerine dair fikir edinme imkanı bulur. Bu sayede ufku genişler ve farklı kültürlerin kapılarını aralar¹⁶.

Günümüzde, bir yabancı dilin bilinmesi yeterli olmamakta, bilgisayar ve yabancı dil bilmek çağa yetişmek ve onu yakalayabilmek için olmazsa olmaz şartlardan sayılmaktadır¹⁷. Artık birden fazla yabancı dil bilmek, dünyada söz sahibi olacak insanlarda aranan sıradan bir özellik olacaktır¹⁸.

---

¹² Turan Paker, a.g.e., s.161.

¹³ Mustafa Şevik, “Avrupa Ülkelerinde İlköğretim Birinci Kademe Zorunlu Yabancı Dil Öğretiminin Karşılaştırılması”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt: 41, Sayı:1, Yıl:2008, s.139.

¹⁴ Ferit Aydın, **Arapçanın Önemi ve Türkiye’de Karşılaştığı Sorunlar**, İstanbul: Al-Ibar Publishing, 2003, s.11. https://www.academia.edu/33509461/ARAP%C3%87ANIN_%C3%96NEM5C4%B0_VE_T%C3%9CRK%C4%B0_YEDE_KAR%C5%9EILA%C5%9ETI%C4%9EI_SORUNLAR_%C45B0stanbul_-2003 (erişim:06.04.2019).

¹⁵ Mustafa Şevik, a.g.m., s.139.

¹⁶ Mehmet Yolcu, “Yabancı Dil Öğrenimi”, **Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi** II, Sayı:3, (2002), s.26.

¹⁷ Mustafa Durmuş Çelebi, “Türkiye’de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı: 21, Yıl: 2006/2, s.286.

¹⁸ Gülten Güler, “Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı ve Türkiye’de Yabancı Dil Öğretim Süreçleri, Trakya Üniversitesi”, **Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 6, Sayı: 1, (Haziran 2005), s.90.

Trenkic, yabancı dil bilmenin en önemli avantajının daha fazla sayıda insanla iletişim kurmak olduğuna dikkat çekerek şöyle diyor: “İnsanlar bazen yabancı dil öğrenmenin en büyük avantajı nedir diye soruyor. Daha fazla para mı kazanacağım? Daha zeki veya daha sağlıklı mı olacağım? Ama aslında yabancı dil bilmenin en büyük avantajı daha fazla insanla iletişim kurabilmektir¹⁹.”

1.5. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi

Çocuklara yabancı dil öğretiminin uzun bir tarihi geçmişi vardır. Roma İmparatorluğu’nda Eski Yunanca ve Latinceye büyük önem verilirdi. Toplumun üst katmanından aileler, çocuklarının özel öğretmenler aracılığıyla bu dilleri öğrenmeleri için çaba harcarlardı²⁰.

17. yüzyıla gelindiğinde, çocuklara yabancı dil öğretimi ile ilgili önemli görüşler ortaya atılmaya başlamıştır. Bazı düşünürler, yabancı dilin toplumun bütün kesimlerindeki çocuklara öğretilmesi gerektiğini savunurken bazıları da çocukların yaşadıkları bölgelere komşu halkların dillerinin de, barışçıl insan yetiştirilmesi amacıyla öğretilmesini önermiştir²¹.

20. yüzyıla gelindiğindeyse, bazı ülkelerde yabancı dil öğretiminin ilköğretim programlarına konulmaya başlandığını görmekteyiz. Öğrenciler, önceleri yalnızca ortaokul ya da lisede yabancı bir dille tanışırken, 2. Dünya Savaşı’nın sona ermesini takip eden yıllardan itibaren yabancı dil, ilköğretimin az sayıda da olsa bazı okulların anaokulu müfredatında yer almaya başladı. Buna örnek olarak, Almanya’da 1919’da kurulan ve ilköğretim birinci sınıftan başlayarak Fransızca ve İngilizce derslerinin okul programına alındığı özel Waldorf okulları ve ABD’de 1922’de başlatılan FLES (Foreign in Languages in Elementary Schools) programı sayılabilir²². Bozavlı, yabancı dilin ilköğretimde öğretilmeye başlanması ve sonrasında oluşan koşulların bir sonucu olduğunu ifade ederek bu durumu şöyle açıklıyor: “Özellikle Avrupa ülkelerinin 1.ve 2. Dünya savaşında karşıt cephelerde yer alarak savaşmaları

---

¹⁹ “Yabancı Dil En İyi Hangi Yaşta Öğrenilir?”, <http://www.haksozhaber.net/> (erişim: 04.12.2018).

²⁰ Orhan Hanbay, **Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi**, Ankara: Anı Yayınları, Basım:1, 2013, s.3.

²¹ Hanbay, a.g.e., s.3.

²² Hanbay, a.g.e., s.4.

kıta devletleri arasında derin düşmanlıkların ve anlaşmazlıkların oluşmasına neden olmuştur. Yaşanan bütün bu olumsuzlukların izlerini savaş sonrası dönemde silmek, bir hoşgörü ortamı yaratmak, farklı yaşam tarzlarının bir çatışma değil zenginlik unsuru olduğunu vurgulamak amacıyla devletler yabancı dil öğretimini araç olarak kullanmışlardır²³.”

90'lı yılların başında Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla meydana gelen siyasi gelişmeler, bütün dünyada olduğu gibi Avrupa'da da etkisini göstermeye başlamıştır. Ülkeler arası sınırların kalkması, erken yaşta yabancı dil öğretime politik alandan da desteklenmesini sağladı ve önemi bir kat daha artmış oldu²⁴.

1960 yılında, yabancı dilin erken yaşlarda öğretimi ile ilgili birçok uluslararası toplantılar düzenlendi. 1961 yılında Avrupa Kültür Antlaşması'na imza atan 16 ülkenin temsilcilerinin katılımıyla Hamburg'da gerçekleştirilen “Uluslararası Eğitim Bakanları Toplantısı”nda özellikle ilköğretimde yabancı dil öğretiminin geliştirilmesi temel ilke olarak kabul edildi. Bir yıl sonra UNESCO tarafından erken yaşta yabancı dil öğretime yönelik düzenlenen bir başka uluslararası toplantıda çocuklara yabancı dil öğretimi, farklı boyutlarıyla (sosyal, siyasal, ekonomik, psikolojik, nörolojik, eğitim bilimsel) ele alınmıştır. 60 ve 70'li yıllarda Avrupa Konseyi'nde de bu alanda çok sayıda toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantılardan çıkan sonuca göre, konseye üye ülkelerin eğitim kurumlarında 8-10 yaşlarından itibaren yabancı dilin zorunlu olarak öğretilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması kararı alınmıştır²⁵.

Alptekin'in 2003 yılında, AB'ye Giriş Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Eğitim ve Kalite Arayışları Sempozyumu'ndaki bildiride aktardığı bilgilere göre, Avrupa'da yabancı dil öğretimi, bu alanda gerçekleştirilen birçok proje sayesinde çok ileri düzeye ulaşmıştır. Bu projeler kapsamında öğrencilerin kendi ana dilleri yanında diğer Avrupa ülkelerinin dillerini de öğrendiği, okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim süreçlerini içeren Avrupa Okulları diye adlandırılan kurumlar açılmıştır. Günümüzde bu okullardan, Belçika'da üç, Almanya'da iki, İngiltere, İtalya,

---

²³ Ebubekir Bozavlı, “Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Tarihsel Süreci ve Amaçları”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 1561-1574, Cilt:21 No:4 (Özel Sayı), (Ekim 2013), s.1561.

²⁴ Hanbay, a.g.e., s.5.

²⁵ Bozavlı, “Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Tarihsel Süreci ve Amaçları”, a.g.m., s.1568.

Lüksemburg ve Hollanda’da birer tane bulunmaktadır. Bu projelerle gelecek genç neslin çok dilli ve çok kültürlü yetişmesi hedeflenmektedir²⁶.

Araştırmalara göre, Danimarka, Hollanda, Belçika, Yunanistan, İspanya, Avusturya, Finlandiya ve İsveç’te ilköğretime devam eden öğrencilerin yüzde 33’ü ikinci bir dil bilmektedir²⁷.

Bütün Avrupa ülkeleri, zorunlu yabancı dil öğretimini eğitim programlarına dahil ederek ve ilk yabancı dili daha erken yaşlarda öğretmeye başlayarak yabancı dil öğretiminin konumunu farklı bir noktaya taşımışlardır²⁸.

Erken yaşta yabancı dil öğretiminin öncelikli hedefi, çocukta dile yönelik ilginin uyandırılmasıdır. Bu sayede çocuk, öncelikle anadilinin ve anadili dışındaki diğer dillerin ve kültürlerin varlığının bilincine varacaktır²⁹.

2005’te yayınlanan Eurydice raporuna göre, AB üyesi ülkelerin vatandaşlarının en az yarısı ilkokulda birinci yabancı dil öğrenmeye başlarken beş ülkede ise, (Lüksemburg, Estonya, Finlandiya, İsveç ve İzlanda) ikinci yabancı dil de ilkokuldan başlayarak öğretilmektedir. Aynı zamanda İspanya ve Belçika’nın Almanca konuşulan bölgelerinde yabancı dil dersleri büyük oranda okul öncesi eğitim programlarında da yer almaktadır³⁰. Yine çok dilli bir toplum olan Lüksemburg’da çocuklar ilk yabancı dil olan Almancayı 6 yaşında öğrenmeye başlamaktadırlar. 7 yaşında ise ikinci yabancı dil olarak Fransızca öğrenmektedirler. 2002 yılında Avrupa Konseyi tarafından benimsenen ilkeler doğrultusunda, AB üyesi ülkelerde yabancı dil öğrenme yaşı 6 olarak belirlenmiştir. Ülkemizde ise bütün dünyada yaygın hale gelen erken yaşta yabancı dil eğitimine 1997 yılında geçilmiş, bu kararın alınmasında küçük yaşta yabancı dil öğrenmenin sağladığı yararın bilimsel açıdan kanıtlanması ve gelişmiş ülkelerde benimsenmiş bir uygulama olması etkili olmuştur.

---

²⁶ Ertan Kuşçu, “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutulan Fransızca Öğretimi Ders Materyallerinin Metotsal Yönden İncelenmesi”, (**Doktora tezi**, Gazi Üniversitesi, E.B.E, 2011), s.19.

²⁷ Kuşçu, a.g.t., s.33.

²⁸ Hidayet Tok, Sebahattin Arıbaş, “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Yabancı Dil Öğretimi”, **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt: 9, Sayı.15, (Bahar 2008), s.224.

²⁹ Rüstem Eyüboğlu ve Diğerleri, (Ed.: İrfan Erdoğan), **Türk Eğitim Sistemi’nde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Arayışları Sempozyumu Bildirileri**, Özel Okullar Derneği, İstanbul 2003, s.79.

³⁰ Hanbay, a.g.e., s.7.

Hangi yaş aralığındaki bireylerin çocuk öğrenci sayıldığı ülkeler ve uzmanlar arasında değişkenlik göstermektedir. Genel olarak 5-12 yaş arasındaki öğrencilerin çocuk öğrenci olduğu düşünülebilir. Ülkemizde, eğitim sistemindeki son düzenlemelerden sonra ilkokul öğrencilerinin ve orta kademenin ilk iki sınıfındaki yani 5. ve 6. sınıf öğrencilerin çocuk öğrenci kategorisine girdiği düşünülebilir.³¹

Buna göre ülkemizde 6-12 yaş dönemi ilkokul çağındaki çocukluk dönemi olarak kabul edilebilir.

1.6. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğrenmenin Çocuğa Katkısı

Son yapılan araştırmalar, erken yaşta yabancı dil öğrenmenin çocukların bilişsel ve entelektüel gelişimlerine olumlu katkılarda bulunduğunu ve çocukların bilgiyi hafızaya alma, hatırlama ve kaydetme becerilerini de geliştirdiğini iddia etmektedir.³²

Engin'e göre, "erken yaşta ikinci yabancı dil öğrenen çocuk dil- kültür ilişkisine bağlı olarak farklı farklı yabancı kültürleri de öğrenerek empati kurma, kendinden olmayana saygı gösterme, hoşgörü gibi ileride kişilik gelişimine büyük bir katkısı olacak değerleri de kazanıp geliştirme imkanı elde edebilecektir"³³. İlder ve Er'in Kara'dan aktardığına göre de, küçük yaşta yabancı dille tanışan çocuk, ileride yabancılara karşı daha hoşgörülü, evrensel ve iletişim kabiliyeti güçlü bir birey olabilir³⁴.

Aslan'a göre, "Doğru yapılandırılmış yabancı dil öğretimi, çocuğun zihinsel gelişimine olumlu katkı sağlayıp, onun ufkunu, bakış açısını, dünya görüşünü zenginleştirerek kişilik ve kimlik gelişimine olumlu etkide bulunduğu gibi çocuğun

---

³¹ Bilal Genç, "Öğrenme Kuramlarına Göre Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi", **Birey ve Toplum Dergisi**, Güz 2013, Cilt:3, Sayı:6, s.39.

³² Nuran Aslan, "Dünyada Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Uygulamaları Ve Türkiye'deki Durum", **Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt.3, Yıl. 2008, s.4.

³³ Ali Osman Engin, "Yabancı Dil (İngilizce) Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Değişkenler", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt.8, Sayı.2, s.289.

³⁴ Binnur (Genç) İlder, Sühendan Er, "Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Üzerine Veli ve Öğretmen Görüşleri", **Kastamonu Eğitim Dergisi**, Cilt.15, No.1, (Mart 2007), s.23.

“ethno” merkezli düşünce tarzını yumuşatmakta ve ona yabancıyı olduğu gibi kabullenme yetisi kazandırmaktadır³⁵.”

Erken yaşta yabancı dil öğretimi, çocukta düşünmeye yönelik kıvraklık ve esnekliği, dinleme yetisini ve hassasiyetini geliştirir. Aynı zamanda kendi anadilinde anlama kabiliyetini geliştirir. Çocuğa kazandırdığı öz güven sayesinde insanlarla daha kolay iletişim kurma olanağı sağlar³⁶.

Araştırmalara göre, küçük yaşta iki dil öğrenen kişilerin bilişsel yetilerinin çoğunun, tek dille büyüyen kişilere göre daha iyi olduğu saptanmıştır. Köprülü, Seubert’e dayandırdığı bilgiye göre, çocuğun erken yaşlardaki gelişim evresinde yabancı dil ediniminin aynı anadil edinimi gibi gerçekleştiğini belirtmektedir³⁷.

Bazı araştırmalara göre, yabancı dil öğrenimine ilkokulun 2. veya 3. sınıflarında başlayan öğrencilerin, ortaokul 1. sınıfa geldiklerinde, öğrendikleri yabancı dili diğer öğrencilere göre daha etkin bir şekilde kullanabildikleri görülmüştür. Aynı zamanda hedef dilde iletişim kurma becerileri de daha da artmıştır³⁸.

Yapılan başka bir araştırmaya göre, ilköğretimde yabancı dil olarak Almanca öğrenen çocukların orta öğretimde kolejlerde İngilizce öğrenen çocuklara göre yazma ve konuşma becerilerinde daha başarılı oldukları görülmüştür³⁹.

Temel eğitimde yani erken yaşta ikinci yabancı dil eğitime başlamanın öğrenciye sağladığı faydalarının biyolojik dayanakları da bulunmaktadır⁴⁰. Demirezen, bunun bilimsel açıklamasını şöyle ifade etmektedir: “İnsan beyinde 18 milyar kadar neuron öğrenme işi ile uğraşır. Beyinde oluşmaya başlayıp yerleşik düzene geçen

---

³⁵ Nuran Aslan, a.g.m., s.3.

³⁶ Selma Anşın, “Çocuklarda Yabancı Dil Öğretimi”, **D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı.6, Yıl. 2006, s.9-10.

³⁷ Sevtap Günay Köprülü, “Erken Yaşta Yabancı Dil Öğreniminde Çizgi Filmlerin Yeri”, **Diyalog**, 2016/1, Nevşehir, s.91.

³⁸ Ebubekir Bozavlı, “Okulda Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Sözel Dil Becerilerinin Kullanımı”, **Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt.2, Sayı.1, (Yaz 2013), s.35.

³⁹ Didem Yılmaz, “Erken yaşta Yabancı Dil Eğitiminde Masalların Dil Becerilerine Etkileri”, (**Yüksek Lisans Tezi**, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı Alman Dili Eğitimi Bilim Dalı, Edirne, 2017), s.24.

⁴⁰ Fatma Karaman, “Temel Eğitimde İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi”, **Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi**, Yıl.2017, Cilt.7, Sayı.2/1, s.106.

işitme- konuşma-dinleme-anlama merkezleri buluş çağı süresince beynin sağ veya sol yarımküresine odaklanır. Bu odaklanmanın tamamlanması bitmeden bir yabancı dili öğrenmeye başlayan öğrenciler o yabancı dili hiç zorlanmadan rahatlıkla o dili anadili olarak yazan konuşan kişilerin beceri düzeyinde öğrenebilirler.”⁴¹

Zuralski’ye göre, yabancı dil derslerinin ilkokuldan başlatılmasının iki olumlu katkısı olduğu söyler: “İlki birinci yabancı dilin ders saatinin yıllara dağılımının uzatılması sonucu daha etkili bir öğrenmenin sağlanması, diğeri de ikinci ya da sonraki yabancı dilleri öğrenmede daha fazla zaman kalmasıdır.”⁴²

1.7. Yabancı Dil Öğrenmede Yetişkinler ve Çocuklar Arasındaki Farklar

Yaygın olan kanaate göre, çocuklar sezgisel bir dil kabiliyetine sahip oldukları için ikinci bir dili yetişkinlere göre daha kolay ve çabuk öğrenirler. Bu alanda yapılan araştırmalar da bu kanaati doğrular niteliktedir. Amerika’ya göç eden çocuklar üzerinde yapılan bir araştırmaya göre, 1-6 yaş arasındaki çocukların %68’inin ve 10-13 yaş arasındaki çocukların %7’sinin dili aksansız konuştuğu tespit edilmiştir. 3-7 yaş arası çocukların dili fonetik açıdan daha iyi kullandıkları, öğrendikleri dili daha doğru telaffuz ederek öğrenmekte oldukları görülmüştür.⁴³

Alptekin, çevre etmeninin dil öğrenimine etkisini şöyle açıklar:

“Sinir dilbilimsel çalışmalar, beynimizdeki nöron ya da sinir hücrelerinin çevreden gelen duyuşal iletilere göre kendi aralarında işlevsel köprüler diyebileceğimiz sinapslarla bağlandıklarını göstermektedir. Sinapslar öğrenimin, konumuz gereği dil öğreniminin, başladığı sinir dilbilimsel alanlardır. Bunlar kullanıldıkça güçlenir ve dil edinimi gelişir. Kullanılmayan nöronlar ise sinaptik bağlantı kuramazlar ve ölürlər. Bu olgunun dil öğrenimi açısından önemi beynin spesifik bir evreden sonra birtakım dilsel girdilere karşı işlevsel bir sağırlığa girmesidir. Artık anadilin beyindeki algılama haritası bir tür oturmuşluğa geçer ve yabancı dillerin öğrenimini engellemese bile kısıtlamaya

⁴¹ Mehmet Demirezen, “Yabancı Dil ve Anadil Öğreniminde Kritik Dönemler”, **Tömer Dil Dergisi**, Yıl.2003, Cilt.118, s.6.

⁴² Hanbay, a.g.e., s.7.

⁴³ Nazan Tutaş, “Yabancı Dil Öğrenmede Yaş Faktörü”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl.2000, Sayı.6, s.366.

başlar. Popüler deyimle "fırsat pencereleri" kapanmaktadır. Artık beyin ana dilin içerdiği seslerin dışındaki sesleri duymamaya başlar; aksan doğar. Başka bir dildeki çekimli sonekleri ayırt edemez ya da olumsuzlaştırmayı kavrayamaz, biçimbilim ve sözdizimi sorunları ortaya çıkar⁴⁴."

Çocukların sahip oldukları üstün ses sistemi sayesinde farklı sesleri çok daha doğru bir şekilde taklit edebildikleri tespit edilmiştir. Yaşın ilerlemesiyle beraber bu taklit yeteneğinde azalma meydana gelmekte ve hedef dildeki sesletimleri olumsuz yönde etkilemektedir⁴⁵.

Erken yaşta yabancı dil öğrenmenin en önemli avantajlarından biri, çocukların yetişkinlerden daha farklı bir öğrenme tarzına sahip olmalarıdır⁴⁶. Apeltauer'e göre, yetişkinler öğrenme işine çok hızlı başlarlar, ancak sonraları yavaşlarlar. Oysa çocuklarda bu süreç tam tersi bir şekilde işler; başlangıçta ağır ilerler ama sonrasında hızlanırlar⁴⁷.

Yabancı dil öğrenmede yetişkinlerle çocukların öğrenme tarzını maddeler halinde şu şekilde karşılaştırabiliriz:

- Çocuklar, yabancı dili olduğu gibi sorgulamadan kabullenirler. Yetişkinler ise, sürekli dilin kurallarını sorgulamak isterler.
- Çocuklar, henüz anadillerini de öğrenme sürecinde oldukları için yabancı dili de aynı anadilleri gibi öğrenmekte sorun yaşamazlar. Yetişkinler ise, eski dil alışkanlıklarını yabancı dile taşımaya çalıştıkları için iki dil arasında sürekli çatışma yaşarlar.
- Çocuklar yetişkinlere göre daha esnektirler. Öğrendikleri yeni dilin farklı yapılarına daha çabuk uyum sağlarlar. Yetişkinler ise, kendi dillerinin mantık ve dil bilgisel yapısından uzaklaşamazlar.

---

⁴⁴ Kuşçu, a.g.t., s.44.

⁴⁵ Mustafa Şevik," Avrupa Ülkelerinde İlköğretim Birinci Kademe Zorunlu Yabancı Dil Öğretiminin Karşılaştırılması", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt.41, Say.1, Yıl.2008, s.140.

⁴⁶ Hanbay, a.g.e., s.14.

⁴⁷ Hanbay, a.g.e., s.19.

- Yetişkinler, neyi niçin öğrendiklerini anlamak isterlerken, çocuklar böyle bir beklentide olmazlar⁴⁸.
- Yetişkinler yabancı dilde konuşmaktan çekinirler, komik duruma düşme endişesiyle konuşmamayı tercih ederler. Çocuklar ise, öğrenme kaygısı taşımadıkları için yabancı dili daha kolay öğrenirler⁴⁹.

1.8. Hangi Yaşta Yabancı Dil Öğretimine Başlanmalıdır?

Yabancı dil öğretimi konusunda en çok tartışılan konulardan birisi de, yabancı dil öğretimine hangi yaşta başlanacağıdır. Uzmanlardan bir kısmı, yabancı dilin çok küçük yaşta başlaması gerektiğini savunurken bir kısmı ise, yabancı dilin çocukta anadil bilinci geliştikten sonra başlaması gerektiğini savunmaktadır⁵⁰.

Bazı dilbilimcilere göre, yabancı dil öğrenimine kritik yaş dönemi kabul ettikleri ergenlik öncesi başlanmalıdır. Bu sayede öğrenciler, ana dile benzer bir yabancı dil edinebileceklerdir⁵¹.

Bu alanda yapılan nörolojik araştırmalara göre, “sessel ifade”nin kazanılması çok erken yaşlarda sona ermektedir. Penfield ve Roberts, 11-13 yaş arası öğrenmenin “yabancı aksanı”na yol açacağını iddia ederken, Krashen’e göre bu sınır beş yaştır⁵².

Yule’ye göre ise, dil ediniminin gerçekleştiği en etkin dönem 10-16 yaş arasındır. Bu yaşlar, hem kritik dil edinim sürecinin hala devam ettiği hem de daha erken

---

⁴⁸ “Yetişkinlerde Yabancı Dil Öğrenimi”, <https://blog.infolang.com/yetiskinlerde-yabanci-dil-ogrenimi/> (erişim: 06.04.2019).

⁴⁹ Burcu Bür ve Ahmet Aycan, “Birinci Yabancı Dil Olarak Öğrenilen İngilizcenin İkinci Yabancı dil Fransızcanın Öğrenim Sürecine Etkisi”, **Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume.8/10, Yıl: 2013, s.196.

⁵⁰ Mustafa Durmuş Çelebi, “Anadilde Okuma Becerilerinin İkinci Dilde Okumaya Etkilerinin İncelenmesi”, **The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science**, 6(4), 2013, s.822.

⁵¹ Bengül Çetintaş ve Ayten Genç, “Eğitim Reformu Sonrası Anadolu Liselerinde Yabancı Dil Öğretimi”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Yıl.2001, Sayı.20, s.55.

⁵² Aslıhan Tokdemir, “Anadil ve İkinci Dil”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Dergisi**, Yıl.1999, Sayı.13, s.23.

yaşlarda sahip olunmayan yetilerin de edinildiği bir dönem olduğundan dolayı, yabancı dil öğrenimi için en verimli dönem olarak görülmektedir⁵³.

Amerika'nın Massachusetts eyaletinde bulunan ve dünyanın en iyi üniversitelerinden biri olan Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT)'nin 2018 yılında internet üzerinden 670 bin kişi ile yaptığı anket çalışmasına göre, bir İngiliz gibi İngilizce gramer bilgisine sahip olmak için, İngilizce öğrenimine 10 yaş civarında başlamanın en iyi sonuç verdiği görüldü. Daha ileri bir yaşta ise bu beceri azalıyordu⁵⁴.

Demirezen, dil öğreniminde kritik dönem varsayımını kanıtlayan biyodilbilimi (biolinguistics) ve sinirdilbilimi (neurolinguistics) alanlarında bilimsel çalışmaların bulunduğunu ve bu çalışmaların kanıtlarını şöyle ifade ediyor:

“Vücudumuzdaki neron sayısını belirtmede tutarlı rakamlara erişilememektedir ama tüm vücudumuzda 100 milyar kadar neron olduğu ve bunların 18 milyar kadarının beynimizde öğrenme süreci ile uğraştığı bilinmektedir. Beyinde oluşan ve sonra yerleşme konumuna geçen işitme, konuşma, dinleme ve anlama merkezleri buluş çağına kadar beynin sol veya sağ yarımküresinde bölgeleşir (localization) ve buluş çağı bitiminde odaklanma (lateralization) süreci sona erer. E. Lenneberg'e göre, yarım küresel denetimin kurulması (cerebral dominance) 2. yaş ile 12-13. yaş bitiminde sona erer. Krashen'a göre bu olay 2-5 yaş arasındadır. Sağ ellerini kullananlarda beynin sol yarımküresi, sol ellerini kullananlarda beynin sağ yarımküresi dil kullanma yetisinin denetimini ele alır. Eğer kişiler anadillerini ya da bir yabancı dili buluş çağına işlem gören odaklanma (lateralization) tamamlanmadan öğrenmeye başlarsa, bu dilleri hiç zorlanmadan büyük bir rahatlık içinde öğrenirler. Böyle bir oluşumun temeli bütünüyle neronların esneklik yapısına dayanır. Sinir hücreleri, diğer bir deyişle neronlar, 2-13 yaş arası esnekliğini muhafaza ederler, 13. yaştan sonra bu esneklik değişmeye sertleşmeye başladığından, öğrenme yine oluşur fakat güçlükler ortaya çıkar⁵⁵.”

---

⁵³ Yıldız Suna ve Mustafa Durmuş Çelebi, “Türkiye’de Yabancı Dil Öğrenme-Öğretme Problemine İlişkin Yapılan Çalışmaların Derlemesi”, **OPUS Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi**, Yıl.3, Cilt.3,Sayı.5, Aralık December - 2013/2, s.11.

⁵⁴ “Yabancı Dil En İyi Hangi Yaşta Öğrenilir?”, <https://www.haksozhaber.net/yabanci-dil-en-iyi-hangi-yasta-ogrenilir-109373h.htm> (erişim: 04.12.2018).

⁵⁵ Demirezen, a.g.m., s.6-7.

Bu bilgiler ışığında, kritik yaş dönemini geçirdikten sonra yabancı dil öğrenenlerin, önceden oluşan dil becerileri merkezlerini kullanamadıkları için daha başka yerlerde yeni dil beceri merkezleri oluşturmak zorunda kaldıkları ve bu yüzden dili edinme ve öğrenmede zorluklar yaşadıkları anlaşılmıştır. Demirezen, başka ülkelere yaşamak için giden göçmen ailelerin o ülkenin dilini öğrenmede ne kadar zorlandıklarını, bununla beraber çocuklarının kısa sürede o dili ülkenin vatandaşları gibi konuşup yazabilmelerinin bu teoriyi en iyi kanıtlayan örnek olduğunu söyler ve bir örnek olarak da ABD'nin Dışişleri eski bakanlarından Henry Kissenger'i gösterir. Kissenger, ABD'ye kritik yaş sonrası geldiği için, akıcı ve hızlı konuşup, cümlelerini düzgün kurduğu halde, sesletiminde ve akıcı konuşmasında Alman asıllı olduğunu ele veren sesletim özelliklerini saklayamamaktadır⁵⁶.

Lambert'e göre, anadillerini öğrenmeye başlayan öğrencilerin, anadillerinin yanında 3-4 yaşlarına bastıklarında veya en geç 10 yaşına kadar bir yabancı dili öğrenmeye başarlarsa, çift dillilik (bilingualism) için büyük avantaj sağlanır; çift dilli öğrenciler kavram oluşturmada daha beceriklidirler ve büyük ölçüde düşünsel esneklik kazanırlar⁵⁷.

Bür ve Aycan'a göre, 7- 12 yaş arası çocuklar öğrenme kaygısı barındırmama özelliklerinden dolayı yabancı dili daha iyi öğrenebilmektedirler⁵⁸.

Görülüyor ki, yabancı dile başlama yaşı konusunda net bir görüş birliği sağlanamasa da araştırmacıların birleştiği ortak nokta, dil ediniminde dili öğrenmeye başlama yaşının en önemli parametreler arasında olduğudur⁵⁹.

---

⁵⁶ Demirezen, a.g.m., s.8.

⁵⁷ Demirezen, a.g.m., s.12-13.

⁵⁸ Burcu Bür ve Ahmet Aycan, "Birinci Yabancı Dil Olarak Öğrenilen İngilizcenin İkinci Yabancı dil Fransızcanın Öğrenim Sürecine Etkisi", s.196.

⁵⁹ Belma Haznedar, "Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi: Reformlar, Yönelimler ve Öğretmenlerimiz", **Boğaziçi Üniversitesi International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Antalya-Turkey**, 11-13 November, 2010, s.748.

İKİNCİ BÖLÜM

ÇOCUKLARA ARAPÇA ÖĞRETİMİ

2.1. Arapça

Yapılan bilimsel çalışmalar ışığında günümüzde yeryüzünde konuşulan 2796 dil olduğu tespit edilmiştir. Buna lehçeleri de eklediğimizde bu sayı beş bini bulmaktadır. Bu diller, dil ailesi bakımından Ural-Altay, Hamî-Samî ve Hint-Avrupa dilleri olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Arapça, içerisinde Fenikece, Asurca, Aramca ve İbranice dillerinin de bulunduğu Hamî-Samî dil ailesine mensuptur⁶⁰.

Uzun bir tarihe ve engin bir kültürel muhtevaya sahip olan Arapça, dünyada itibarı artan dillerden biri haline gelmiş bulunmaktadır. Nitekim bu dil, 18 Aralık 1973 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda 6. resmi çalışma dili olarak kabul edilmiştir. 2012 yılında ise UNESCO 18 Aralık gününü Dünya Arapça Günü olarak ilan etmiştir⁶¹.

“Bir ayağı Afrika’da bir ayağı Asya’da olan Arap dünyasını, 25 devletin resmi dili ve yaklaşık 250 milyon kişinin anadili olan dünyanın dördüncü dili birleştirir. Ama Arapça ayrıca bir milyardan fazla insana yayılan Müslümanların din dili ve insanlık tarihinin en büyük uygarlıklarından birinin temel yazın dilidir⁶².”

Arapça, Yüce Allah’ın son ilahi kitap olan Kur’an- ı Kerim’i indirmek için seçtiği dil olması hasebiyle diğer bütün yeryüzü dillerinden ayrılır⁶³. Yusuf Suresi’nde şöyle buyurulmaktadır:

---

⁶⁰ Musa Yıldız, “Arapça, İngilizce Kadar Gerekli”, <https://www.haberler.com/arapca-ingilizce-kadar-gerekli-3268500-haberi/> (erişim: 28.03.2019).

⁶¹ Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, **FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, İstanbul: Sayı.6, 18-20 Aralık 2015, Güz, s.323.

⁶² Roland Breton, **Dünya Dilleri Atlası**, Çeviren: Orçun Türkay, NTV Yayınları, 2007, İstanbul, s.50.

⁶³ Nurullah Kurt, Miran Ahmet Ebu’l Heyecan ve Muhammed Salim el-Atum, “el-Lüğatü’l Arabiyye (Neş’etühâ ve Mekânetühâ fi’l-İslam ve Esbâbü Bekâihâ)”, **Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 2015, Sayı.6, s.148.

“إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا”

{Biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik}⁶⁴.

Arapça, vahyin nüzulünden önce yalnızca belli bir milletin dili iken, İslamiyet'le birlikte Arap yarımadasının sınırlarını aşıp yeryüzündeki bütün Müslümanların ortak dili olmuştur. Böylece Arapça, “insanları İslam'a ulaştıran bir yol haline geldiği gibi İslam da Arapçayı insanlarla buluşturan bir yol oldu. İnsanlar İslam ile Arapçayı, Arapça ile İslam'ı tanıdı⁶⁵.”

Versteegh'e göre Arapça, “sadece İslam'a değil, aynı zamanda İslam dünyasındaki çok büyük bir bilgi birikimine de erişim aracıydı. Bu nedenle Arap dünyasının dışındaki İslam ülkelerinde Arapça hiçbir zaman günlük iletişim dili veya ortak bir ticaret dili olmasa da her zaman önemli bir eğitim aracı olarak hizmet etmiştir⁶⁶.”

Doğan, Arapçayı tanımlarken edebi ve köklü dil yapısına dikkat çekerek şu ifadeleri kullanır: “Arapça günümüzde de edebiyat ve iletişim dili olan ve pek çok Arap ülkesinin resmi dili olarak varlığını sürdüren, dil varlığı tüm ayrıntılarıyla işlenmiş ve incelenmiş köklü, yaşayan bir dildir⁶⁷.”

Arapçanın bir diğer özelliği de esnek bir dil olmasıdır. Enver el- Cündî bunu şöyle açıklar: “Arapça başka hiçbir dilin sahip olmadığı bir esnekliğe sahiptir. Şöyle ki, modern çağdaki Araplar İslam'dan önceki kitapları okuduklarında metinlerini çok iyi anlayabilirler. Dildeki bu esneklik Arapçanın tabiatından kaynaklanır⁶⁸.”

---

⁶⁴ Yusuf, 12/3. Kur'an'ın Arapça olarak indirilmesiyle alakalı diğer ayetler için bkz: Nahl, 16/ 103,Taha, 20/ 113, Şuara, 26/ 193-195, Zümer, 39/28, eş- Şura, 42/7, Zuhuruf, 43/3.

⁶⁵ Mustafa b. El- Adevi Şelbaye, Çev: Ramazan Demir, “Arapça İslam'ın Dilidir”, **Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı: 6, Yıl:2015, s.89.

⁶⁶Kees Versteegh, Çeviren: İbrahim Fidan, “Bir Öğrenim İmparatorluğu: Küresel Bir Dil Olarak Arapça”, **Marife Dini Araştırmalar Dergisi**, Cilt:16, Sayı:2, 2016, s.370.

⁶⁷ Candemir Doğan, **Arapça Öğrenim ve Öğretim Kılavuzu**, Ensar Yayınları, İstanbul 2011, s.16.

⁶⁸ Kurt, Ebu'l Heyecan ve el- Atum, a.g.m., s.148.

2.2. Arapçayı Niçin Öğrenmeliyiz?

Arapçanın önemi, çok geniş bir coğrafyada konuşulması ve bu coğrafyanın dünyadaki stratejik önemi bakımından gün geçtikçe daha da artmaktadır. Arapça, günümüzde Arap Yarımadası'ndan Güneybatı Asya ve Kuzey Afrika'ya kadar pek çok alanda yüz milyonlarca insanın konuştuğu bir dil olması hasebiyle, bazı araştırmacılar tarafından 'Doğunun Latincesi' olarak anılır. Arapçanın sahip olduğu bu önemin en büyük sebebi ise, elbette Kur'an'ın bu dilde inmiş olmasıdır. Bu açıdan Arapça, din eğitiminde büyük önemi haiz olup Arapça olmaksızın bir din eğitiminden bahsetmek imkansızdır⁶⁹.

Şeyhülislam Musa Kazım Efendi (1858-1919), "Medeniyet Vasıtası ve Arap Dili" başlıklı makalesinde Arapçayı neden öğrenmemiz gerektiğini dört maddede belirtiyor:

"Birincisi: *Bir kavmin maddî ve manevî açıdan hayatının ve kurtuluşunun sebebi din ve ahlak olup, bizim din ve ahlak lisanımız ise Arap dilidir.*

"İkincisi: *Lisanımıza tercüme edilmiş olan bugünkü ilimlerin pek çok kavramları Arapça lafızlardan meydana gelmektedir.*

"Üçüncüsü: *Lisanımız Türk, Arap, Acem dillerinden meydana gelmiş tatlı bir beyan olup, bu zarafet lisanı unvanının en büyük unsurunu teşkil eden şey ise, Arapça kelimelerdir. Bunun içindir ki isimlerini tam bir hürmetle yad ettiğimiz alimlerimiz ve edebiyatçılarımız büyüklük adını hep o Arap diline vâkıf olmaları sayesinde almışlardır.*

"Dördüncüsü: *Müslüman halklar çeşitli kavimlerden meydana gelmekte olup, bunların birbirlerine tam bir sadakat ve bağımlılıkları ise ancak din noktasından olduğundan, şüphe yoktur ki, mümkün mertebe o din lisanının eğitimi ve geliştirilmesi, Müslümanların birbirlerine olan sevgi ve kardeşliklerini takviye edecektir⁷⁰.*"

---

⁶⁹ Soner Gündüzöz, "Arapça Öğretiminde Başvurulacak Bazı Yöntem ve Teknikler: Pedagojik Bir Değerlendirme", **On dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı.29,Yıl.2010, s.37.

⁷⁰ Musa Yıldız, "Arapça Öğretimine Akademik Bir Bakış", <https://tr-tr.facebook.com/notes/305783389459103/> (erişim:06.04.2019).

Ebü'l-Leys'is –Semerkandi, Bostanü'l Ârifin isimli eserinde Arap lisanının diğerlerine nazaran fazileti hakkında şunları yazıyor:

“Bilesin ki Arap lisanının diğer dillere nazaran fazileti vardır. Biri onu öğrenir, başkalarına da öğretirse sevabı vardır. Çünkü Allah Teala Kur'an'ı Arapça inzal buyurdu. Bir kimse, Arap lisanını öğrenirse Kur'an'ın zahiri manasını anlar⁷¹.”

Dünya çapında tanınan Amerikalı Müslüman akademisyen Ömer Faruk Abdullah, Arapça konusunda şu önemli tespitlerde bulunuyor:

“Arapça çok çok güzel, şahane bir dil. Ben şahsen on yabancı dil üzerinde çalıştım. Dil öğrenmeyi çok severdim, dilleri severim. Arapçadan güzelini görmemiştım. Arapça çalışırken duyduğum zevki diğerlerinde duymamıştım. Arapça sanki sihirli bir dil. Hep hissettim bu üstünlüğünü ve Arapça çok az dilin sahip olduğu matematiksel bir mantığa sahip. Arapça düşünce dilidir, Arapça Allah'ın bir lütfudur bize. Hiçbir dil bu şekilde bir zenginleşebilirliğe sahip değildir. Arapçada akıl durdurucu bir sistem var. Büyük medeniyetin büyük dili. Arapçayı ne kadar çok öğrenirseniz Kur'an'a o kadar çok yakın olursunuz. Arapça Müslümanların dili olmalıdır. Klasik Arapça canlandıkça İslam düşüncesi de canlanacaktır. Arapçayı İslam ümmetinin dili yapmak görevimizdir. Arapça İslam dünyasında bizim münasebetlerimizi geliştirmede en önemli vasıta olacaktır⁷².”

Arapçanın öğrenilmesi ve öğretilmesini gerektiren sebepler yalnızca Kur'an-ı Kerim'in, Hz. Peygamber'in hadislerinin ve temel İslam kaynaklarının Arapça olmasından ibaret değildir. Bunun yanı sıra matematik, tıp, astronomi, fizik, edebiyat, tarih, coğrafya ve musiki gibi pek çok alanda binlerce eser Arap dilinde yazılmıştır. Bu sayede devasa bir kültür ve medeniyet oluşturulmuştur⁷³.

Başlangıçta yalnızca Arapların kullandığı bir dil olan Arapça, fetihlerle birlikte İslam dinine giren milletlerin öğrenme çabasına düştükleri bir dil haline gelmiştir. Arap olmayan ve birden bire zengin İslâm kültürüyle tanışan halklar, Kur'an ve sünnetin

---

⁷¹ Osman Öztürk, **Arapça ve Diğer Lisanlar (Lisan Üzerine Bir Deneme)**, İstanbul: Seha Neşriyat, 1990, s.84.

⁷² Osman Öztürk, a.g.e., s.86.

⁷³ Yakup Civelek, “Türkiye’de Arapça Öğretimine Dair Bazı Teklifler: Riyad Arap Dil Enstitüsü Örneği”, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı.2, (Aralık 1998), s.228.

getirmiş olduğu pek çok kavramı Arapça haliyle dillerine aktarmışlardır. Müslüman milletlerin dillerinin Arapçayla etkileşimi yalnızca dini kavramlarla sınırlı kalmayıp, edebi alanlara da bu etkileşim yansımıştır. Bundan dolayı Arapça hemen bütün İslâm milletlerinin özellikle de ilk asırlarda İslâm'la tanışan Pers, Türk ve Hint (Pakistan, Bangladeş ve Hint alt kıtasında yaşayan Müslümanlar) halklarının ortak dil altyapısını oluşturmuştur diyebiliriz⁷⁴.

Doğu dillerinden Farsçada (%60,67), Türkçede (%65,30): Urduçada (%41,95), Tacikçede (%46,39), Afgancada (%56,99) oranında Arapça kökenli kelime bulunmaktadır⁷⁵.

Arapçanın doğu dilleriyle olan etkileşiminin yanı sıra Avrupa dillerini de etkilediği bilinmektedir. Arapçadan Fransızcaya, İngilizceye Almancaya sözcükler geçmiştir. Almancada bugün kullanılan toplam Arapça kelime sayısı 308'dir. Kamel, diwan, kaside, limone, banane bunlardan birkaçıdır⁷⁶.

Arapça, en yaygın diller arasında Çince, İngilizce, Hintçe ve İspanyolcadan sonra beşinci sırada gelmektedir⁷⁷. Günümüzde Arapça BM'de kullanılan altı resmi dilden biridir⁷⁸.

Dünya genelinde Arapça öğreniminin öneminin yanı sıra, ülkemizde Arapça öğrenimi ise ayrı bir öneme sahiptir. Arapça, ülkemizde uzun yıllar sadece dini gerekçelerle öğrenilirken son yıllarda hızla gerçekleşen önemli gelişmeler, ülkemiz açısından Arapça öğrenilmesini zorunlu hale getiren başka ihtiyaçları da doğurmuştur. Arap ülkelerine yapılan açılımlar sayesinde, dış ticari alanlarda Arapça bilen çalışana ihtiyaç duyulmaktadır. Diplomatik ilişkilerde, ülkeler arası görüşmeler ve ziyaretlerde Arapça tercüman ihtiyacı artmıştır. Son yıllarda, ülkemize gelen Arap turistlere rehberlik hizmeti vermek için şirketler Arapça bilen rehber aramaktadır. Sağlık alanında da Araplar

---

⁷⁴ Emrullah İşler, **Arapça Kelime ve Kelime Grupları**, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 1997, s.8.

⁷⁵ Candemir Doğan, **Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri**, Ankara: 1989, yayınevi adı yok. s.28.

⁷⁶ Müslüm Kabadayı, http://www.insanbu.com/eski/a_haber0d82.html?nosu=1586 (erişim: 02.03.2019).

⁷⁷ Mahmut Kamil en-Nâka ve Rüşdü Ahmet Tuayme, **Taraiku Tedrisü'l-Arabiyye li Ğayri'n Natikine biha**, Iseco, Ribat: el-Maarifü'l Cedide Yayınevi, 2003, s.10.

⁷⁸ Ahmet Altun, **Türklere Arapça Öğretim Yöntem ve Teknikleri Sorunlar ve Çözümler**, İstanbul: Akdem Yayınları, 2017, s.20.

tedavi amaçlı, Avrupa ülkeleri yerine ülkemiz hastanelerini tercih etmeye başlamışlardır. Son birkaç yıldır çok sayıda Arapça sempozyum, konferans ve kongreler ülkemizde düzenlenmeye başlamıştır. Bütün bu alanlarda Arapça bilen kişilere şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır.

Buna ek olarak, komşu Arap ülkelerde yaşanan iç karışıklıklar yüzünden ülkelerini terk etmek zorunda kalan binlerce aile, Türkiye'ye sığınmış ve bu ailelerin çocukları Türk okullarında eğitim görmeye başlamıştır. Bu çocukların bulunduğu ortamlarda kabul görmesi, içinde yaşadıkları sosyal çevreye kolayca entegre olabilmeleri için arkadaşlarıyla iyi ilişkiler içerisinde olmaları ve iletişim sorunu yaşamamaları gerekmektedir. Avrupa ülkelerinde olduğu gibi okullarda öğretilen yabancı dillere Arapçanın da eklenmesi, ülkemizdeki yabancılara daha hoşgörülü, onların farklılıklarını zenginlik olarak gören bilinçli bireylerin yetişmesi ve ülkemizde barış içinde farklı milletlerin yaşamasına müsait bir ortam oluşması için çok büyük bir öneme sahiptir.

2.3. Yabancı Ülkelerde Çocuklara İkinci Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretimi

Dünyanın farklı bölgelerinde Arapça öğrenimi ve öğretimi özellikle son iki yüzyılda kapsamını gittikçe genişletmiştir. Örneğin Arapça, İslam ülkelerinde öğretilmesi zorunlu olan ikinci yabancı dildir. Ayrıca birçok Avrupa ülkesinde, okullarda öğretilen yabancı dillerden en önemli dördüncü veya beşinci dil Arapçadır⁷⁹. Dünyada yaşanan gelişmelerin paralelinde Arapçanın önemini ve gerekliliğini fark eden bu ülkelerde de Arapça önemsenmeye başlanmış ve okulların yabancı dil programlarına dahil edilmiştir. Bu ülkelerin geliştirmiş olduğu müfredatlarını inceleyen Özcan buradan hareketle ülkemizdeki ilköğretim okullarında Arapça öğretim programı geliştirilmesi yönünde tavsiyelerde bulunduğu makalesinde bazı ülkeler hakkında bilgiler sunmuştur. Bunlara kısaca değinmekte fayda görüyoruz.

---

⁷⁹ en-Nâka ve Tuayme, a.g.e., s.10.

Malta

Malta, Arapça Öğretim Programında Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınarak hazırlanmıştır. Birinci ve ikinci aşamalarda haftada üçer saat öngörülmüştür. Programda dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin her biri için kazanımlar oluşturulmuştur. Programın sonunda ana dili Arapça olan öğretmenlerden de faydalanılabileceği ifade edilmiştir.

Fransa

Okullarında yabancı dil olarak Arapça öğreten Fransa müfredatını Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre hazırlatmıştır. Özcan, henüz başlangıç aşaması olan ve A1-A2 düzeyinde kaleme alınan Arapça öğretim programının sonraki aşamada ileri düzeyler için de hazırlanacağı bilgisini paylaşıyor.

Fransa'da yaşayan Arap Asıllı Fransız vatandaşlarının yaşamasından dolayı yaklaşık 200 okulda Arapça ikinci dil olarak okutulmaktadır.

Avustralya

Avustralya'da ilköğretimden liseye kadar uygulanan Arabic K-10 Syllabus adında 6 aşamalı bir Arapça öğretim programı hazırlanmıştır.

İngiltere

İngiltere'de öğrencilerin eğlenerek öğrenmelerini amaçlayan ve etkili konuşma, karşısındakini anlayıp okuma ve anlama becerisini kazandırmayı amaçlayan bir müfredat oluşturulmuştur.

Amerika

Amerika'da öğrencilerin dikkatini ırkçılığa ve çok kültürlülüğe çeken Arap kültürü, sanatı, müziği ve sosyal kültürel hayatını yakından tanımalarına imkan

sağlayacak bir müfredat karşımıza çıkıyor⁸⁰. Aynı zamanda ABD’de birçok lise Arapçayı, öğrencilerin ikinci dil olarak seçtiği yaşayan dillerden biri olarak programına dahil etmiştir⁸¹.

Bunun dışında birçok Asya ve Afrika ülkelerinde de Arapça öğretimine önem verilmektedir. Bu ülkelerden en kalabalık Müslüman nüfusa sahip olan Hindistan, Nijer ve Malezya’daki okullarda çocuklara Arapça öğretimiyle ilgili ulaştığımız bazı bilgiler kısaca şöyledir:

Hindistan

Hindistan’da 176 milyonu aşkın Müslüman nüfus yaşamaktadır. Bu bakımdan Hindistan Endonezya ve Pakistan’dan sonra dünyanın üçüncü büyük Müslüman ülkesi sayılır⁸².

Hindistan, bağımsızlığını kazandıktan sonra Müslüman aileler çocuklarının dini eğitim almalarına önem verdiler. Bu ülkede Arapça öğrenmek dini amaçlar için önemlidir. Genelde, aileler çocuklarını okuldan döndükten sonra Arapça dersleri için özel hocaya gönderirler. Maddi durumu buna müsait olmayan ailelerin çocukları ise camilerde Arapça öğrenirler⁸³.

Pakistan

Pakistan’da ilk, orta ve yükseköğretim kurumlarının tüm aşamalarında İslam din dersleri zorunludur. Arapça da dini gerekçeyle 6. sınıftan itibaren zorunlu olarak

---

⁸⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: Murat Özcan , “Türkiye’de ve Dünyada Arapça Öğretimi için Müfredat Geliştirme Çalışmaları ve İlköğretim Arapça Dersi Müfredatı için Bazı Öneriler”, **Special Issue on the Proceedings of the 4 th ISCS Conference – PART B August 2015, International Journal of Science Culture and Sport**, www.iscsjournal.com, s.84- 89.

⁸¹ en-Nâka ve Tuayme, a.g.e., s.10.

⁸² Yasemin İnceoğlu, “Hindistan’ın Ötekileri: Müslümanlar”, Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi, <https://t24.com.tr/haber/hindistanin-otekileri-muslumanlar,254698> (erişim: 08.04.2019).

⁸³ Uzma Azhar, Çev.: Cemil Kutlutürk, “Delhi Müslümanları Arasında Eğitimle İlgili Meseleler”,**21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum**, Cilt:3, Sayı:8, (Yaz 2014), s.214.

eğitim programına konulmuştur. Ancak, bu alanda eğitim verecek öğretmen sayısı yeterli olmadığından uygulama yaygınlaştırılamamıştır⁸⁴.

Nijer

Fransız İhtilali'nden önce Nijer'de eğitim dili Arapçaydı. Tüm köy ve kasabalarda Arapça eğitim veren İslami medreseler vardı. Fransızların işgaliyle beraber bütün bu okullar kapatıldı ve altmış yıl boyunca dini eğitim sekteye uğradı.

Bağımsızlığın kazanılmasından sonra halkın çabaları sonucu hükümet, 1974 yılından itibaren büyük şehirlerde ve kasabalarda ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde Arapça eğitim veren medreseler açtı. 1979 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Arapça Eğitim Müdürlüğü kuruldu. 1986 yılında ise, İslam Konferansı Örgütü tarafından Nijer İslam Üniversitesi açılarak, Nijer'de ilkokuldan üniversiteye kadar Arapça İslami eğitimin tüm halkaları tamamlanmış oldu. İlköğretimin birden altıncı sınıflarına kadar haftada sekiz saat, dört yıllık ortaokul döneminde de haftada üç saat Arapça dersleri verilmektedir. Bu dersler okuma, yazma, gramer, konuşma ve mahfuzat eğitimini kapsamaktadır. Bu dini okulların yanı sıra Fransızca eğitim verilen okullarda da Arapça ikinci yabancı dil olarak okutulmaktadır⁸⁵.

Arapça eğitimine halk ve hükümet tarafından büyük ilgi gösterilmesine rağmen, eğitimde imkansızlıklar sebebiyle yaşanan ve aşılmayı bekleyen pek çok sıkıntı bulunmaktadır. Bu anlamda Nijer ve diğer Afrika ülkeleri İslami ve Arapça eğitim sorunlarının çözülmesi yolunda uluslararası desteğe ihtiyaç duymaktadır.

Malezya

Güneydoğu Asya'da bulunan Malezya, nüfusunun % 55'i Müslüman olan bir ülkedir⁸⁶. Ülkede İslami ilimler ve Arapça öğretimine çok önem verilmektedir. Malezya,

---

⁸⁴ M. Nur Pakdemirli, "Pakistan'da Kuruluşun Günümüze Din Eğitimi Politikaları ve Uygulamaya Yansımaları", **Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı.35, Yıl.2013, s.119.

⁸⁵ Aliou Yacouba Diallo, Çev: Muharrem Hilmi Özev, "Nijer'de Arapça İslami Eğitim: Başlangıç, Gelişme, Engeller ve Çözüm Yolları", **İslam Ülkelerinde Eğitim Kongresi**, s.248. http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/3880/nijerde_arapca_islami_egitim_baslangic_gelisme_engeller_ve_cozum_yollari (08.04.2019).

⁸⁶ Furkan Can, "Güler Yüzlü, Müslümanların Ülkesi; MALEZYA", **İnzar Dergisi**, Mart 2011, <https://dogruhaber.com.tr/mobil/haber/851-guler-yuzlu-muslumanlarin-ulkesi-malezya/II> (erişim: 27.03.2019).

Müslüman ülkeler arasında eğitim alanında en gelişmiş ülkelerin başında gelmektedir. Çağın getirdiği yeniliklere uyum sağlayarak Arapça öğretiminde de modern yöntemleri kullanarak eğitim programını yenileyen Malezya, bu alanda tecrübesinden yararlanılması gereken bir ülkedir. Uluslararası Malezya İslam Üniversitesi'nde akademik çalışmalarını yürütmek üzere bir dönem görevli bulunan Arslan, Malezya'daki din eğitimi ve Arapça öğretiminden bahsettiği makalesinde Malezyalı öğrencilerin Arapça seviyelerini görüp, buna gıpta ettiğini ve aynı kalitede bir eğitimin ülkemizde de verilmesi için Malezya tecrübesini örnek almamız gerektiğini ifade etmiş, buna oradayken şahit olduğu bir durumu örnek vererek şöyle anlatmıştır: "1995 yılında, Malezya'nın muhtelif okullarında Arapça öğrenmiş 200 kadar öğrenci Uluslararası İslam Üniversitesi'ne getirildi. Orada içinde bulunduğum bir grup öğretim üyesi onlara Arapça konferanslar verdi. Yine o öğrencilerin o konuşmaları anladıklarını ve bazı meseleleri konferansçı ile tartışabildiklerini takdirle müşahade ettim. Burada bizim de Arapçayı kullanılır bir dil halinde öğretmek için faaliyete geçmemizin gereğini vurgulamak isterim⁸⁷."

Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi Malezya'da Arapça eğitimi alan öğrenciler, üniversite öncesinde dahi bu dili konuşup anlayabilmekte hatta akademisyenlerle Arapça iletişim kurabilecek kadar ileri bir seviyeye gelmekte.

Malezya'da Arapça öğretimini devlete bağlı resmi dini okullarda ilkokul 1. sınıftan itibaren başlamaktadır. Dönemin başbakanı Abdullah Ahmad Badawi'nin 2003 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na, ilkokullarda Kur'an-ı Kerim ve Arapça öğretilmesi yönünde bir çalışma düzenlenmesi için talimat verir. Bunun üzerine uzmanlar tarafından 'j-QAF' adında bir İslami eğitim projesi hazırlanıp 2005 yılında ilkokullarda uygulanmaya başlanır. Programın ismindeki her bir harf, projenin 4 temel hedefine işaret etmektedir. Buna göre, J; sömürgeci önceden kullandıkları 'Javi' diye adlandırılan Arap alfabesiyle yazılan Malay dili veya alfabesi, Q; Kur'an-ı Kerim, A; Arapça, F; her Müslüman'ın üzerine farz olan farz-ı ayınları ifade etmektedir. Bu program kapsamında gerçekleştirilmesi amaçlanan hedef, 6 yıl süren ilkokul dönemindeki öğrencilerin mezun olana kadar Kur'an-ı Kerim'i hatmetmesi, Arapça ile Malayların eskiden kullandıkları

---

⁸⁷ Ahmet Turan Arslan, "Malezya'da Din Eğitimi ve Arapça Öğretimi", **Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı: 13-14-15, İstanbul, 1997, s.27.

Javi alfabesini ve farz-ı ayınları öğrenmeleridir. J-QAF programı ilkokuldan itibaren uygulanmaya başlayıp, tedrici bir şekilde ortaokul, lise ve üniversite bitimine kadar devam ettirilmesi planlanan bir programdır. Program, başlangıçta Malezya genelinde 1221 okulda uygulanmaya başlanmış, sonrasında daha da yaygınlaşmıştır.

‘J-QAF’ İslami Eğitim programında Arapçada dört dil becerisinin de verilmesine önem gösterilir. Bakanlık tarafından hazırlanan ‘اللغة العربية الاتصالية’ kitabı okutulur. Kitabın içeriği, günlük hayatta yaygın olarak kullanılan diyaloglardan oluşmaktadır. Ders kitabına ek olarak içerisinde her üniteye özel oyun, drama gibi etkinliklerin bulunduğu öğretmen kitabı da hazırlanmıştır.. Bu şekilde, bu eğitim programını uygulayan bütün okullarda standart bir Arapça eğitimi sağlanıp, farklı okullardan mezun olup üniversiteye gelecek öğrencilerin eşit seviyede Arapça eğitim alması sağlanmış olmaktadır.⁸⁸

2.4. Osmanlı’dan Bu Yana Çocuklara Arapça Öğretiminin Mahiyeti

Osmanlı döneminin en yaygın eğitim öğretim kurumları sıbyan mektepleri ile medreselerdi.⁸⁹ Klasik Osmanlı eğitim sisteminde sıbyan mektepleri, başlıca ilköğretim kurumlarıydı. Genel öğretimin ilk basamağı olan bu okullar her mahalle ve köyde en az bir tane bulunmak zorundaydı. Bu okullarda müslim ve gayri müslimler için ayrı ayrı olmak üzere dört yıllık eğitim veriliyordu. Kızlar için 6-10, erkekler için 7-11 yaşları arasında okula devam mecburiydi.⁹⁰ Bu okullara mektep, mekteb-i sıbyan, mektebhane, mahalle mektepleri ve taş mektep de denilmekle birlikte en yaygın olan adı sıbyan mektepleri idi. Cumhuriyet dönemine kadar, gerek sultanlar gerekse devletin ileri gelenleri ve varlıklı kimseler İstanbul’un her semtinde sıbyan okulu yaptırmışlardır.⁹¹

Bu mekteplerde, elifbadan başlayarak Kur’ân-ı Kerim, tecvid, İslâm ahlâkı, sarf ve nahiv gibi dersler verilmekteydi. 1274/1857-1858 senesi sıbyan mekteplerinde

---

⁸⁸ Bkz: Abdul Rahman Bin Chik, “el-El’âbü-l Lüğaviyye fi ta’limi-l Arabiyye fi-l Medârisi-l İbtidâiyye fi Bernâmec (j-QAF) fi Malezya: Dirâsetün tahliliyye, (Arabiyât: Jurnal Pendidikan Bahasa Arab dan Kebahasaaraban, 2, (2), 2015, s.278-298.

⁸⁹ Yahya Akyüz, Osmanlı Döneminden Cumhuriyete Geçilirken Eğitim-Öğretim Alanında Yaşanan Dönüşümler, **Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl.2011, s.12.

⁹⁰ Cemil Öztürk, **Türkiye’de Dünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar**, İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları, 1998, s.6.

⁹¹ Hasan Ali Koçer, **Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi**, İstanbul: MEB, s.7.

okutulan dersler arasında bunlara ilâveten hüsnühat ve ayrıca Sübha-i Sıbyân'ın da bulunduğunu öğreniyoruz. Sübha-i Sıbyân, sıbyan mekteplerinde okuyan öğrencilerin Arapça kelimelerin Türkçe karşılığını kolay ve zevkli bir şekilde öğrenmelerini sağlayan, öğretici ve ezberlenmesi kolay bir okul sözlüğü olması sebebiyle bir hayli ilgi çekmiş ve çok okunmuştur⁹².

Bosnalı Ebu'l Fadl Muhammed bin Ahmed er-Rumî'nin 1033/ 1624 yılında yazdığı tahmin edilen bu eser, şiir şeklinde Arapça-Türkçe bir sözlüktür⁹³. Kütüphanelerde 50-60 civarında yazma nüshası bulunan ve 1801 yılından 1900'lü yılların başına kadar en az 30 kez basılan bu eser, 60 beyit civarında bir hacme sahiptir⁹⁴. Sıbyan mekteplerinde uzun bir süre ders kitabı olarak okutulan Sübha-i Sıbyân, "Çocukların tespihi" anlamına gelmektedir⁹⁵.

"Sübha-i Sıbyân'da müellif, Sıbyân mektebinde okuyan, Kuran-ı Kerim ezberleyen bir çocuğun veya genel olarak bir insanın alacağı eğitim sürecinde karşılaşılabileceği hemen hemen bütün Arapça ek, kelime, kelime grubu ve hatta cümleler için örnekler bulundurmıştır⁹⁶."

Osmanlı zamanında, çocukların Arapça ve Farsça kelime öğrenmelerini kolaylaştırıp zevkli hale getirmek amacıyla hazırlanmış çok sayıda manzum sözlük bulunmuştur. Sübha-i Sübyan bunların arasında en çok bilinen eser olarak öne çıkar.

Çocuklar için hazırlanmış ilk Arapça –Türkçe sözlük ise, Feriştetoğlu'nun hazırlamış olduğu 'Lügat-i Feriştetezade' adlı eserdir. Bu sözlüğü 192 yılında Türkistan asıllı fıkıh bilgini ve sözlükçü Feriştetoğlu, torunu Abdurrahman için hazırlamıştır. Yirmi iki kıtalık manzum eserin büyük bir bölümünde Kur'an'da geçen 1.528 Arapça kelimenin Türkçe karşılığı verilmektedir⁹⁷.

---

⁹² Atabey Kılıç, "Türkçe-Arapça Manzum Sözlüklerden Sübha-i Sıbyan -1- İnceleme", **Turkish Studies /Türkoloji Dergisi** 1 Sayı: 2, (2006), s.85.

⁹³ "Subha-i Sıbyan _Çocuklar tesbihi", www.onlinearabic.net/forum/forum_posts.asp?TID=1781 (erişim: 09.03.2019).

⁹⁴ Atabey Kılıç, a.g.m., s.81.

⁹⁵ Mustafa Öztürk, "Manzum Sözlüklerden Sübha-i Sıbyân ile Kürtçedeki İlk Manzum Sözlük Nübehara Biçûkan Arasında Bir Karşılaştırma", *The Journal of Mesopotamian Studies*, C: 1/1, Yaz 2016, ss. 1-32, s.6.

⁹⁶ Atabey Kılıç, a.g.m., s.94.

⁹⁷ Şükrü Haluk Akalın, **Geçmişten Günümüze Türk Sözlükçülüğü**, Nisan 2017, Elginkan Vakfı, Ankara, s.40

Çocuklar için özel hazırlanmış manzum sözlüklerden bir diğeri de ‘Nubara Piçukan’ adlı eserdir. Bu eser Kur’an-ı Kerim’i yeni hatmetmiş kürt çocuklarına Arapçaya aşinalık kazandırmak için 1683’de Ahmed-i Hani tarafından yazılmıştır⁹⁸. “Küçüklerin İlkbaharı/Yenibaharı” veya “Çocukların İlkbaharı/Yenibaharı” anlamına gelen eserin telif sebebini yazar şu şekilde ifade etmektedir: “Bu karalamalar, o melek yaratılışlı çocuklar Kur’ân-ı Kerim’i hatmettiklerinde orada okuduklarını anlamakta zorluk çekmesinler diye yazıldı, ta ki okuyup anladıkları zaman bizi de iyilikle ve Fatiha ile yâd etsinler⁹⁹.”

Bir diğeri adıyla mahalle mektebi olarak bilinen bu mektepleri bitiren erkek öğrenciler, cami derslerine oturabilirdi. Burada “Nasara yansuru”ya (Arapça fiil, türev çekimleri) başlar. Bina’ya çıkıp otuz beş babı sayar. Maksud’da ilallere geçerdi¹⁰⁰.

Sıbyan mektepleri, 1862’de getirilen düzenlemeyle Osmanlının resmi okulları haline gelip, ders programları Maarif-i Umumiye Nizamnamesi tarafından düzenlenmeye başladı. Mekatib-i Sıbyaniye adını alan bu ilkokullarda 3. sınıfta haftada ikişer, diğer sınıflarda birer saat olmak üzere sarf ve nahiv dersleri okutulmuştur¹⁰¹. Bu derslerde Osmanlıca Türkçesinde sıkça kullanılan Arapça ve Farsça kelime ve cümle yapılarının grameri verilmiştir¹⁰². Mevcut bilgiler ışığında Arapçanın bunun dışında günümüzdeki gibi bir yabancı dil olarak öğretilmediğini görmekteyiz¹⁰³.

O dönemde, yabancı dil olarak Arapçanın öğretildiği tek ilkokul Heybeliada’daki Sebilürrüşad mektebiydi. 7-13 yaş arasındaki çocukların okuduğu bu okulda Arapça öğretiminde ‘Berliç Usülü’ takip edilmiştir. Bu okulun eğitim programı Arapça ağırlıklıdır. Diğer okullara göre buradaki eğitim çok daha iyidir. Eğitimciler de Arapça eğitim sistemini başarısız bulan ve eleştiren kişilerden oluşmaktadır¹⁰⁴.

Bütün bu bilgiler ışığında görüyoruz ki, Osmanlı döneminde çocuklara dini eğitimin bir parçası olarak Arapça öğretimine önem verilmiş, küçük yaştan itibaren

---

⁹⁸ Altun, a.g.e., s.184.

⁹⁹ Mustafa Öztürk, a.g.m., s.12.

¹⁰⁰ Necdet Sakaoğlu, **Osmanlı’dan Günümüze Eğitim Tarihi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Mart 2003, s.13.

¹⁰¹ Altun, a.g.e., s.189.

¹⁰² Hasan Soyuppek, “İkinci Meşrutiyet’ten Günümüze Türkiye’de Arapça Öğretimi”, (**Doktora Tezi**, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004), s.11.

¹⁰³ Soyuppek, a.g.t., s.12.

¹⁰⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: Hasan Soyuppek, a.g.m., s.10-21.

öğretilmeye başlanmıştır. Ancak öğretim yöntemi olarak çocuklar için de kelime tercümesi ve dilbilgisi öğretiminin esas alındığını söyleyebiliriz. Bunun başta gelen sebebi, Arapça öğretiminin hedefinde yalnızca din eğitimi olması ve o zamanın şartlarında farklı yöntemlerin çok bilinmemesidir. Kazıcı, o dönemle ilgili medreselerde farklı yöntemler kullanılmadığını, başlangıçta ezber yöntemi daha çok kullanılırken sonraki zamanlarda not alma yöntemine geçildiğini belirtir.¹⁰⁵

O dönemdeki Arapça öğretimini eleştiren Aydın da şu ifadeleri kullanır:

“Aslında bu dil, Osmanlı tarihi boyunca da bilimsel yöntemlerle öğretilmemiştir. Bilakis gelenekselliğin etkisi altında gerek Arapçada, gerekse diğer bilim dallarında eğitim, oldukça sorunlu uygulamalarla verilmiştir. Ancak bu uygulamalar kasıtlı olmamıştır. Bilakis o dönemin şartlarında, -doğru diye kabul edildiği için- asırlar önce özentî ve taklitle, -bir kilise geleneği olan- kitaptan izleme ve tercüme yöntemi ile dersler verilmiştir. Bu zihniyet yüzünden, kilise ve ruhban etkisi -farkına varılmadan ve bilinçsizce de olsa- halen de birçok medrese ve Kur’ân Kurslarında ne yazık ki sürüp gitmektedir. Dolayısıyla Arapça öğrenimi ve kullanımı ile ilgili olarak Türkiye’de çok büyük boşluklar ve çelişkiler mevcuttur¹⁰⁶.”

Osmanlı dönemindeki Arapça öğretiminde kullanılan yöntemi o dönemde de eleştiren bazı kişiler olmuştur. Aydın, Arapça öğretim sistemindeki sorunların, Osmanlı Devleti’nin ancak yıkılış döneminde hissedilebildiğini ve bunu ilk defa gündeme getiren kişinin Münif Paşa olduğunu belirtir. Münif Paşa «Ehemmiyet-i Terbiye-i Sıbyân» başlığıyla kaleme aldığı makalesinde bu durumu şöyle izah eder:

“Bugün yürürlükte olan eğitim yönteminin de çocukların zihin ve kavrayışına uygun olmadığı bilinmekte olup, sarf ve nahiv ve mantık ve meâni ismiyle öğrencinin “öğrendim” ve öğretmenin ise “öğrettim” diyerek memnun oldukları ve onur duydukları şeyler, çocuğun tam anlamını ve kullanım şeklini ve hatta ne amaçla olduğunu bilmeden, yalnız papağan gibi telâffuz ettiği bir takım kurallardan ve terimlerden ibarettir. Çocuklar, belirtilen ilimleri okumayıp, öğrenmekten maksat olan Arapçanın mahiyetinden habersiz

¹⁰⁵ Ziya Kazıcı, **Osmanlı’da Eğitim-Öğretim**, İstanbul: Bilge Yayıncılık, 2004, s.51.

¹⁰⁶ Ferit Aydın, a.g.e., s.14.

olduğu hâlde, onun ilâl, irâb ve emsâli dakîk (ince) kurallarını ve felsefesini nasıl kavrayabilir? Ve henüz en sade ibareyi anlayıp kurmaya gücü yok iken, fesâhat ve belâğat üzere merâmını anlatma usulünü öğrenmekten ne istifade edebilir acaba? Çocuk eğitimi ile uğraşan öğretmenlerin hangisi öğrettiği Arapçanın kurallarını ve mantığını sözlü veya yazılı olarak icraya mukteditir?”¹⁰⁷

Münif Paşa Arapça, Farsça ve Fransızca'yı çok iyi biliyordu. Yabancı dil konusunda sahip olduğu başarısından dolayı Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından çocuklarına Farsça ve Fransızca öğretmesi için Mısır'a davet edilmiş ve Arapçasını da burada geliştirmiş bir zattır. Eğitim sistemine getirdiği eleştiriler de bu anlamda çok yerinde eleştirilerdir¹⁰⁸.

19. yüzyılın ikinci yarısında çocukların eğitiminde de bazı yeniliklere gitme gayretleri olduğunu görüyoruz. Bu yeniliklerin bir parçası olarak ilk defa çocuk dergileri yayınlanmaya başlamıştır. 1869 yılında yayınlanan 'Mümeyyiz' adlı dergide de dil öğretimine yer verilmiştir. Dergide üç lisan başlığı altında Türkçe kelimelerin Arapça ve Farsça karşılıklarının verildiğini görmekteyiz. 9 defa yayınlanan bu dergide günlük hayatta sıkça kullanılan kelimelerin seçilmesi dilin iletişimsel açıdan ele alınmaya başlandığını göstermesi bakımından önemlidir. Bu kelimelere örnek olarak, derginin 2. sayısında vücut organlarına ve doğaya ait 22 kelime verilmiştir: “Omuz, kol, dirsek, bilek, el, parmak, tırnak, bacak, diz, ayak, boyun, meme, göğüs, kaburga, karın, sırt, güneş, ay, yıldız, gün, gündüz, gece¹⁰⁹”. Derginin 3. Sayısında, aile ve din ile ilgili 17 kelime verilmiş. Bu kelimeler: “Tanrı, celal, peygamber, adem, insan, erkek, kadın, karı, çocuk, oğlan çocuk, kız çocuk, baba, ana, erkek kardeş, kız kardeş, oğul ve kız”dır¹¹⁰. Derginin 6. sayısında ise 11 hayvan ismi verilmiştir: “At, eşek, öküz, inek, kedi, köpek, katır, koyun, kuş, tavuk, deve¹¹¹.”

---

¹⁰⁷ Mehmet Tahir Münif Paşa, Sadeleştiren: İsmail Doğan, “Ehemmiyet-i Terbiye-i Sıbyân”, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı.151, Temmuz, Ağustos, Eylül 2001.

¹⁰⁸ Ferit Aydın, a.g.e., s.25.

¹⁰⁹ Gökhan Demirkol ve Gürkan Dağbaşı, “Osmanlı Çocuk Dergilerinde Dil Öğretimi: **Çocuklara Talim Dergisi (1887-1888)**”, Cilt.6, Sayı.18, (Kış 2017), s.819.

¹¹⁰ Gökhan Demirkol ve Gürkan Dağbaşı, a.g.m., s.820.

¹¹¹ Gökhan Demirkol ve Gürkan Dağbaşı, a.g.m., s.822.

Dördüncü ve son kez derginin 9. sayısında yayınlanan “Üç lisan” bölümünde 24 kelimenin Arapça ve Farsça karşılıkları verilmiştir. Bu kelimeler ise meyve, bitki ve sayılardan oluşmaktadır: “Üzüm, elma, nar, ayva, hurma, buğday, arpa, cumartesi, pazar, pazartesi, salı, çarşamba, perşembe, cuma, bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi sekiz, dokuz, on¹¹².”

Eğitimin her alanında başlayan yenilik ve modernleşme gayretleri dil öğretimine de yansımış olsa da bunun küçük çapta kaldığını ve tercüme metodundan vazgeçilemediğini görmekteyiz.

Osmanlı Devleti’nin yıkılmasıyla birlikte uzun süre Arapça öğretimi yasaklanmış, bunun yerine Almanca, Fransızca, İngilizce gibi batı dilleri öğretilmiştir.

Cumhuriyetten sonra yeniden Arapça öğretimi, ilk defa Osmanlı’nın son dönemlerinde 1913 yılında temeli atılan “Medresetü’l-eimme ve’l-huteba” adıyla anılan şimdiki imam-hatip liselerinin açılmasıyla başlamıştır¹¹³.

Ülkemizde Arapça öğretimi ilk ve orta öğretimde; İmam-Hatip liselerinde, yükseköğretimde; ilahiyat fakülteleri, Arap Dili ve Edebiyatı bölümleri ile Arapça Öğretmenliği bölümlerinde, yaygın eğitim kurumlarında; Halk Eğitim Merkezleri ve özel dershanelerde yapılmaktadır¹¹⁴.

Aynı zamanda, 1956 yılında Silahlı Kuvvetler personeline İngilizce öğretmek amacıyla kurulan Kara Kuvvetleri Lisan Okulu’nda günümüzde okutulan yabancı dillerden biri de Arapçadır¹¹⁵.

Son dönemlerde yürürlüğe giren düzenlemelerle, yabancı dil öğretiminde önemli adımlar atılmaya başlanmıştır¹¹⁶. Ülkemizde ilk defa 1999 yılında yabancı dil

---

¹¹² Gökhan Demirkol ve Gürkan Dağbaşı, a.g.m., s.823.

¹¹³ Soyupek, a.g.t., s.235.

¹¹⁴ Mehmet Zeki Aydın, Eğitimde Program Geliştirme ve Arapça Dersi Öğretim Programı Üzerine, **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi** Sayı.1, Sivas, 1996, s:123.

¹¹⁵ Kerim Açık, Murat Özcan ve Ali Benli, “Kara Kuvvetleri Lisan Okulunda İngilizce Dışında Yabancı Dil Öğrenimi Gören Kursiyerlerin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Seviyelerinin Belirlenmesi ve Dil Becerileri Açısından Ortaya Çıkan Farklılıklara Çözüm Önerileri”, **21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi**, Cilt.3, Sayı.8, (Yaz, 2014), s.150.

¹¹⁶ Karaman, a.g.m., s.105.

öğretimi, ilköğretimin 4. ve 5. sınıflarında okutulmaya başlanmıştır. Bunu müteakiben 11 Nisan 2012’de yürürlüğe giren 4+4+4 12 yıllık zorunlu kademeli eğitim sistemiyle birlikte artık yabancı dil öğretimi, ilkokul 2. sınıfından itibaren ders programlarına dahil edilmiştir¹¹⁷. Bu düzenlemeyle birlikte İmam-Hatip okullarının orta kısmı yeniden açılmış Arapça dersleri 5. sınıftan itibaren verilmeye başlamıştır.

Bir önemli gelişme daha Milli Eğitim Bakanlığı’nın 13 Ekim 2015 tarihli kararı olmuştur. Bu karara göre, bugüne kadar 5-8. sınıflarda seçmeli olarak okutulan Arapça dersi, öğrenciler isteğine bağlı olarak 2-5. sınıflarda da ikinci yabancı dil olarak okutulacaktır. Bunun için hazırlanan öğretim programında ilkokul 2. sınıflarda yalnızca konuşma ve dinleme becerilerine ağırlık verilirken 3. ve 4. sınıfta konuşma ve dinleme becerilerine ek olarak yazma becerisine de yer verilmektedir¹¹⁸.

En son olarak, 2018 yılında MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne özel okullarda okul öncesi ve 1. sınıf öğrencilerine yönelik “Özel Öğretim Kurumları Arapça Öğretim Programı” hazırlandı. Buna göre isteyen okullar, bu programı uygulayarak Arapça eğitimini anaokulundan itibaren verebilecekler¹¹⁹.

Arapça öğretimi alanındaki bu yenilikler, bu alanda bazı ihtiyaçları da beraberinde getirmiştir. Bunlara örnek olarak, çocuklara özel ders kitapları, uygun yöntem seçimi, materyaller, sınav sistemi gibi konularda yeni çalışmalar yürütülmelidir.

Bilindiği gibi, çocukların öğrenme stili yetişkinlerden çok farklıdır. Çocuklar dikkatlerini uzun süre toparlayamaz, çabuk sıkılır ve eğlenmek isterler. Bu yüzden Arapça öğretiminde de çocukların bu özellikleri dikkate alınıp pedagojik açıdan uygun yöntem ve teknikler kullanılarak başarı sağlanmalıdır. Araştırmamızın bir sonraki aşamasında eğitimde geliştirilen yabancı dil öğretim yöntemleri arasından seçtiğimiz bazı yöntemlere değineceğiz.

---

¹¹⁷ Bozavlı, “Okulda Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Sözel Dil Becerilerinin Kullanımı”, a.g.m., s.33.

¹¹⁸ “2. sınıfta seçmeli Arapça”, <http://aljazeera.com.tr/haber/2-sinifta-secmeli-arapca> (erişim: 02.04.2019).

¹¹⁹ Selma Kasap, “MEB’den isteyen özel okullara 'Arapça’”, öğretim programı <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/mebden-isteyen-ozel-okullara-arapca-ogretim-programi/1152387> (erişim: 02.04.2019).

2.5. Çocuklara Arapça Öğretiminde Kullanılabilecek Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri

Lado, yabancı bir dili, o dilin konuşulmadığı bir yerde öğrenmenin, zorlu bir süreç olduğunu ifade etmektedir.¹²⁰ Bunun için mutlaka bir yöntem izlenilmesi gerekir. Bununla birlikte tek bir yöntemle yabancı bir dilin öğretilmesi de mümkün değildir¹²¹. Kocaman'a göre, geçmişten günümüze kadar çok sayıda öğrenim yöntemi önerilmişse de gerçek anlamda "ideal" bir yöntem yoktur¹²². Bunun sebeplerini Gözütok şöyle sıralamaktadır:

- Her öğrencinin aynı yöntemle öğrenmesi mümkün değildir.
- Tek bir yöntem, tek başına tüm konulara uygun değildir.
- Bir öğretim yöntemi, belirlenen bütün hedeflere ulaşmayı sağlamada yeterli değildir.
- Her öğretmen bütün yöntemleri çok becerikli kullanamayabilir. Bazı öğretmenler bazı yöntemlere yatkındır.
- Bazı yöntemler uzun zaman gerektirir.
- Bazı yöntemler parasal kaynak gerektirir.
- Bazı yöntemler fiziksel koşullar gerektirir.
- Her yöntem, her öğrencinin ilgisini eşit düzeyde çekmez¹²³.

Öğretmen bütün öğrencilerin öğretime katılımını sağlamak için öğrenciyi merkeze alan, yöntemleri seçmelidir. Demirel'e göre, yöntemler arasında iyi veya kötü yöntem ayırımı yapılamaz. Ona göre yöntem belirlemede en iyi çözüm, en içteki halkadan başlayarak dışa doğru amaca uygun seçimler yaparak seçmeli bir yöntem geliştirmektir. Burada önemli bir koşulun ise, kararlaştırılan yöntemin gerektiği biçimde uygulanması

---

¹²⁰ Mehmet Nuri Gömleksiz, Şenel Elaldı, "Yapılandırmacı Yaklaşım Bağlamında Yabancı Dil Öğretimi", **Turkish Studies-International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic** Volume.6/2 Spring 2011, s.444.

¹²¹ Ertan Kuşçu ve Deniz Karan, "Yabancı Dil Fransızca Öğretiminde Yöntemler Konusuna Genel Bir Bakış", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt.10 Sayı.49, (Nisan, 2017), s.466.

¹²² Özgür Kılıç, "Aktif Dil Öğrenme Tekniklerinin İngilizce Dilbilgisi Kurallarını Uygulama Becerisi Üzerindeki Etkileri", (**Yüksek Lisans Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2006), s.24.

¹²³ Mehmet Raci Demir, Farklı Oyun Türlerine Dayalı Matematik Öğretiminin 1. Sınıf Öğrencilerinin Erişi ve Kalıcılık Düzeylerine Etkisi, Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya-2016, s.2.

olduğunu belirtir. Aynı zamanda, yöntem konusunda daha etkili sonuçlara ulaşılması için kuramcı/araştırmacı ile uygulayıcılar arasındaki bilgi paylaşımının daha etkin ve sürekli bir hale getirilmesi gerektiği görüşündedir. Tabii burada en önemli nokta, son seçimi uygulamanın sonuçlarını değerlendirerek ve kendi mantık süzgecinden geçirerek, bizzat uygulayan konumunda olan öğretmenlerin yapması gerektiğidir¹²⁴.

Yabancı dil öğretiminde amacına ulaşmak isteyen öğretmen tüm yöntemleri bilmek, yöntemlerden yeni çıkarımlarda bulunmak ve bunları sınıflarda uygulamak, öğretim etkinliklerini yöntemlere göre planlamak ve düzenlemek durumundadır. Ayrıca yöntemler, öğrenme/öğretme süreçlerinin gerçekleştirilmesinde öğrenci ve öğretmen arasındaki ilişkiyi sağlayan bir araç sayılmaktadır. Sonuç olarak yabancı dil öğretiminde başarıya ulaşmanın tek yolu yöntem bilgisi olmasa bile ilk aşaması olarak kabul edilmektedir. Bunu, öğrenenlerin ilgi ve gereksinimleri, etkili materyallerin tasarlanması, öğretmenin bilgi birikimi ve tecrübesi ve sosyal çevre gibi etmenler takip etmektedir¹²⁵.

Günümüzde dünya genelinde yaşanan sosyal, siyasal, ekonomik alandaki gelişmelere bağlı olarak Türkiye'nin Arap ülkeleriyle kurduğu ilişkiler, Arapçayı iyi bilen ve iki ulus arasında köprü bağı kuracak kişilere ihtiyacı beraberinde getirmiştir. Bu anlamda artık Arapça yüzyıllardır süregelen hakim anlayışa göre sadece Kutsal Kitabımız Kur'an'ı ve ilmi mirasımız olan dini kitapları anlamak için öğrenilen bir dil olmaktan daha fazlasıdır. Bu yüzden de Aydın'ın ifade ettiği gibi, "Arapça Türkler için bir yabancı dildir. Bu sebeple diğer yabancı diller için geçerli olan öğrenme ve öğretme ilkeleri, yöntem ve teknikleri Arapça için de geçerlidir¹²⁶." Arapça öğretiminde, diğer yabancı dillerin öğretiminde uygulanan tüm yöntemler uygulanabilir¹²⁷. Arapça, kutsal Kitabımız Kur'an-ı Kerim'in dili olmakla beraber, bizim küçüklüğümüzde annemizden ve içinde bulunduğumuz çevreden öğrendiğimiz bir dil olmadığı için yabancı dildir. Arapça öğretiminde hala yaşanmakta olan sıkıntı ve sorunların aşılması öncelikle bu gerçeğin kabul edilmesiyle mümkün olacaktır. Bu yüzden de Arpaçukuru, Arapça

---

¹²⁴Özcan Demirel, **Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları**, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara,1983, s.67.

¹²⁵ Kuşçu ve Karan , "Yabancı Dil Fransızca Öğretiminde Yöntemler Konusuna Genel Bir Bakış", s.466.

¹²⁶ Mehmet Zeki Aydın, "Eğitimde Program Geliştirme ve Arapça Dersi Öğretim Programı Üzerine", **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı.1, Sivas, 1996, s.132.

¹²⁷ Mehmet Zeki Aydın, Sivas İmam Hatip Lisesi Arapça Derslerinin Planlanması, **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: VII / 2, Aralık, 2003, s.167.

derslerini mesleki dersler kategorisine alıp, bu yöntemlerle işlenmesi yanlışından bir an önce dönülmesi gerektiğini savunmaktadır¹²⁸.

Hengirmen, dünyadaki yabancı dil öğretim yöntemlerinin sayısının 40 civarında olduğunu öne sürmektedir¹²⁹. Bunlar içerisinde en çok bilinen belli başlı ana yöntemler şunlardır:

- Dilbilgisi- Çeviri Yöntemi
- Düzvarım Yöntemi
- Kulak- Dil Alışkanlığı Yöntemi
- Doğal Yöntem
- Seçmeli Yöntem
- İşitsel-Görsel Yöntem

Yabancı dil öğretiminde kullanılan bu ana yöntemlerin dışında geliştirilmiş olan alternatif yöntemlerin bulunduğunu ve bu yöntemlerin başarıyla uygulandığını görmekteyiz. Bu başarının temelinde yatan sebep ise Demirel'in de ifade ettiği gibi, "bu yeni yaklaşımların, yeni yönelimlerin büyük bir kısmının ana dil öğrenimiyle yabancı dil öğrenimini bağdaştırmaya çalışır nitelik taşımasıdır"¹³⁰.

Bu bağlamda bir Arapça öğretmeninin de yöntemler konusundaki yenilikleri sürekli takip etmesi ve daha renkli ve zengin içerikli ders işlemesi için bunlardan faydalanması gerektiğini düşünüyoruz. Bu alternatif yöntemlerden bazıları şunlardır:

- Lozanov'un Telkin Yöntemi
- Curran'ın Grupla Dil Öğretimi Yöntemi
- Gattegnno'nun Sessizlik Yöntemi

---

¹²⁸ Osman Arpaçukuru, "Arapça Dersi Öğretim Programının Uygulanmasına Yönelik Bir Alan Araştırması", **Tasavvur Tekirdağ İlahiyat Dergisi**, 2018, Cilt.4, Sayı.1, s.185.

¹²⁹ Mehmet Hengirmen, **Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve Tömer Yöntemi**, Engin Yayınevi, Ankara, baskı tarihi yok. s.11.

¹³⁰ Demirel, **Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları**, a.g.e., s.13.

- Asher'in Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi
- Görev Temelli Yöntem
- İçerik Merkezli Yöntem
- İşbirlikçi Öğrenme
- Çoklu Zekâ Kuramına Göre Yabancı Dil Öğretimi
- Aktif Öğrenme
- Tam Öğrenme

Biz burada, günümüze kadar geliştirilmiş yöntemler içerisinde çocuklar için en uygun gördüklerimizi kullanım özellikleri ve Arapça öğretiminde yararlanma yollarına dair önerilerle birlikte açıklamaya çalışacağız.

2.5.1. Seçmeli Yöntem

Okullarda gerçekleştirilen yabancı dil öğretimindeki başarı, yöntem tekniğin de ötesinde pedagojik ve alan bilgisi yönünden donanımlı bir öğretmenle, derse motive öğrencilerle ve iyi hazırlanmış ders araç gereçleri gibi etkenlere bağlıdır. Bu sebeple dil öğretimi tüm yönleriyle birlikte bir bütün olarak ele alınmalıdır. Bunun yanı sıra dil öğretimi yalnızca bir yöneme başvurarak ya da sadece bir yöntemin prensiplerine bağlı kalınarak yapılamaz. Bu gerçekten hareketle 1970'li yıllardan sonra yeni bir yöntem ortaya çıkmıştır. Her yöntemin iyi yönlerini kullanarak dil öğretmeyi amaçlayan bu yöntem alan yazında, “yöntemler karması ya da yöntem zenginliği diye bilinen ‘seçmeli yöntem’ olarak karşımıza çıkmıştır¹³¹.

Demirel de, etkili bir yabancı dil öğretimini uygun yöntemlerin seçimiyle doğru orantılı görmektedir. Öğretmenlerin kullanılacak yöntemi belirlerken seçici olabilmelerini de onların çok farklı yöntemleri tanımaları ve kullanabilmelerine yani yöntem zenginliğine sahip olmalarına bağlamaktadır¹³². Seçmeli yöntemde öğretmen, işlediği konuya ve uygulamak istediği etkinliğin çeşidine göre her yöntemin en iyi tarafını kullanabilmektedir. Öğrenme, öğrencilerin yaşları, sınıfların büyüklüğü, öğretmenlerin ve öğrencilerin güdülenme düzeyleri, öğretmenlerin eğitim düzeyleri gibi çok sayıda kontrol edilmesi güç değişkenlere bağlı olduğu için öğretim esnasında

---

¹³¹ Kuşçu ve Karan , a.g.m., s.465.

¹³² Demirel, **Öğretme Sanatı**, Ankara: Pegem Yayıncılık, 2005, s.72.

uygulanacak olan her yöntemden aynı sonuç beklenemez. Her yöntem sahip olduğu farklı özellikler nedeniyle farklı durumlarda etkin olabilir¹³³.

Yabancı dil öğreniminde istenilen düzeyde başarıyı sağlamak için sınıftaki seçilecek yöntemin konuya, öğrencinin bilgi düzeyine, ilgi ve beklentilerine uygun ve ihtiyacını karşılayabilecek düzeyde olmasına dikkat edilmelidir¹³⁴. Öğretim yöntemlerini seçerken dikkat edilmesi gereken bazı faktörler vardır. Öğrenci sayısı zaman, sınıf ortamı, materyal durumu, öğretmenin yeterliliği ve tutumu bunlardan bazılarıdır¹³⁵.

Henüz eğitim hayatının başında olan, anadili öğrenim sürecini tamamlamadan yabancı dil öğrenimine başlamış küçük yaştaki çocuklar için en uygun yöntem arayışında ise, her yöntemin en etkili yönlerinin kullanıldığı seçmeli yöntemin kullanılmasının doğru bir tercih olacağı düşünülmektedir¹³⁶.

Unutulmamalıdır ki, bir yöntemin başarılı olup olmadığındaki en önemli ölçü öğrencinin bu yöntemden memnun olup olmadığıdır. “Hatta teklif ve tavsiye edilen bir öğretim yöntemi, teorik açıdan çok mükemmel olduğu halde, merak ve ilgi oluşturmazsa ve diğer bir yöntemden daha az ilgi çekerse onu terk etmemiz gerekir, çünkü çocuğun zekasının doğal yönelişi bizim kararımızda çok daha fazla güvenilmeye layıktır¹³⁷.”

2.5.2. İletişimci Yöntem

Dilin bir iletişim aracı olması gerçeğinden hareketle iletişimi ön plana çıkarmayı hedefleyen bir yöntemdir. Dilbilgisi kuralları önemsenmez ve hatalar hoşgörülle karşılanır. Bu yöntem, öğrencilerin iletişimi gerçekleştirebilmeleri için

---

¹³³ Demirel, **Yabancı Dil Öğretimi, Dil Pasaportu Dil Biyografisi, Dil Dosyası**, s.58.

¹³⁴ Mehmet Nuri Gömleksiz, “Oyun İle İngilizce Öğretiminin Uygulanması Ve Öğrenci Başarısına Etkisi”, **Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 2005, s.179, http://journals.manas.edu.kg/mjsr/oldarchives/Vol07_Issue14_2005/447.pdf (erişim:08.04.2019).

¹³⁵ Yalın Halil İbrahim, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, Kasım 2014, s.59.

¹³⁶ Köprülü, a.g.m., s.93.

¹³⁷ Herbert Spencer, Çev: Mehmet Münir Ertegün, **Zihin, Ahlak ve Beden Eğitimi**, Ankara: Pegem Akademi, Mayıs 2013, s.79.

cümle kurma becerisi kazandırmayı esas alır¹³⁸. Bu yöntemde öğretmenin rolü yalnızca yol gösterici olmaktır. Bu yöntemin öğretim esasları ve etkinlikleri öğrenci merkezli olduğu için öğrenci aktif, öğretmen ise pasif konumdadır¹³⁹.

2.5.3. Düzvarım Yöntemi

Bu yöntem, 1950’li yıllarda Dilbilgisi-Çeviri yöntemine bir tepki olarak ilk kez François Gouin tarafından geliştirilmiştir. “Almanca öğrenmek için bir yıl geçirdiği Hamburg’tan dilbilgisi kitapları ve sözlük ezberlemekten tutun da Goethe ve Schiller çevirileri yapmaya kadar her yolu denemesine rağmen Almanca öğrenemeden dönen Gouin, üç yaşındaki yeğenini gözlemleyerek dil öğrenmenin sırrına ermiş ve düz varım yöntemini geliştirmiştir¹⁴⁰.”

Bu yöntemde anadil kullanılmaz. İlk altı hafta kitap kullanılmaz. Sınıftaki ve çevredeki şeyler öğretilir. Her derste bir önceki konunun tekrarı yapılır¹⁴¹.

Zamanına göre çok başarılı sayılan Bu yöntemde tümevarım kullanılmaktadır. Öğretmen, öğrencilere nesneleri göstererek dili öğretmeye başlar.¹⁴²

Bu yöntem, yabancı dil öğreniminin henüz başında olan ve Arapça yazmayı bilmeyen çocuklara yazma ve okumaya hiç gerek duymadan çevrelerinde görüp hissettikleri şeylerin adını direkt öğretmeye başlaması açısından çok önemlidir. Burada öğretmen, öğrencilerin sıklıkla kullandıkları nesneleri göstererek yalnızca Arapçasını söyler ve işaret yoluyla çocuklardan tekrar etmesini ister. Öğretilecek ilk kelimelere örnek olarak (قلم، دفتر، كتاب، سورة، باب...) verebiliriz.

---

¹³⁸ Salih Uçak, “Dil Öğrenimi ve Edinimi Üzerine Bir Tartışma”, **Aydın Tömer Dil Dergisi**, Yıl: 1 Sayı: 1 – 2016, s.76.

¹³⁹ Kuşçu, a.g.t., s.271.

¹⁴⁰ Mehmet Ali Yavuz, Meliha R. Şimşek, “Yabancı Dil Öğretim Yöntemlerinin Etyimşimsel İncelemesi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt:10, Sayı:4, Yıl: 2008, s.52.

¹⁴¹ Hengirmen, a.g.e., s.21.

¹⁴² Erol Barın, “Yabancılarla Türkçe Öğretiminde İlkeler”, **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları**, Cilt:1, Sayı:1, Yıl: 2004, s.26.

2.5.4. Doğal Yöntem

1975 yılında geliştirilmeye başlanan Doğal Yaklaşım, Krashen'in geliştirdiği "İkinci Dil Edinimi" kuramına dayanmaktadır. Krashen'e göre, dil edinimi farkına varılmayan bir süreçtir ve bilinçsizce gerçekleşir¹⁴³. Bu yöntem, yabancı dilin anadiline benzer bir şekilde öğretilmesi gerektiğini savunur. Dilbilgisine hiç önem verilmez. Yaşayan bir dil öğretilir¹⁴⁴.

Doğal yol, anaokulu ya da ilköğretim düzeylerinde daha kolay ve etkili uygulanabilir. Gelişim dönemindeki bu çocukların dili bu denli akıcı konuşması, beyin yapılarına uygun olduğundan bu ortamda yabancı dili yetişkinlere göre daha kolay öğrenirler¹⁴⁵. Bu yöntemde "biçimsel" olarak adlandırılan dil öğrenme ortamında uygulanan ders içi alıştırmalar, dil kurallarının açıklanması, çeviri, söyleyip yazdırma gibi etkinliklere yer verilmez. Çocuğun anadilini edinmesindeki süreç esas alınarak kitaba bağlı olmayan konuşmalar, dili doğal olarak kullandırmaya yönelik oyunlar ve filmler yer alır. Bu şekilde, doğal konuşma ortamında öğrenilen yeni dil, anadili niteliğine daha yaklaşıp. Yani, nasıl ki insan anadilinde konuşurken dilin kurallarını düşünmeden bilinçaltı edindiği deneyimlerle konuşuyorsa yabancı dilde de buna yakın bir şekilde konuşur¹⁴⁶.

Bu yöntem çocuklara yabancı dil öğretiminde önemli mesafeler kat etmiş olan Avrupa ülkelerinde başarıyla uygulanmaktadır. Bozavlı'nın Curtain'den aktardığına göre, Fransa'da ana sınıfından itibaren yabancı dilde sözel becerilerin ön planda tutulduğu, çocukların konuşma, dinleme, kendilerini özgüvenle ifade edebilmeye yönelik etkinliklerini içeren bir yabancı dil eğitimi sunulmaktadır. Yine ABD, Kanada ve Almanya gibi ülkelerde dil banyosu (immersion) olarak adlandırılan programlar

---

¹⁴³ Adnan Oflaz, "Geleneksel ve Alternatif Yabancı Dil Öğretim Yöntemlerinde Almanca Kelime Öğretimi", *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 10/3 Winter 2015, s.703.

¹⁴⁴ Hengirmen, a.g.e., s.19.

¹⁴⁵ Kuşçu, a.g.t., s.44.

¹⁴⁶ F. Özden Ekmekçi, "Yabancı Dil Eğitimi Kavram ve Kapsamı", *Dil Öğretimi Özel Sayısı*, s.112,

aracılığıyla öğrenciler erken yaşlardan itibaren konuşma becerisini geliştirmelerine imkan sağlayan yöntemlerle eğitim almaktadırlar¹⁴⁷.

Dil banyosu veya daldırma (immersion) diye adlandırılan bu yöntem diğer bir ifadeyle çocuğun hedef dile maruz bırakılmasıdır. Çocuklar okul ve ev ortamında yemek yerken, oyun oynarken ya da herhangi bir şeyle meşgulken arka planda hedef dilde dinlemeler yapması sağlanarak, duyduklarının uzun süreli belleğe gitmesi sağlanır. Dil dersinde de öğretmen dinletilerde duydukları kelimeleri, cümle yapılarını çeşitli materyallerle görselleştirir¹⁴⁸.

Bu yönteme getirilen bazı eleştirilere göre doğal yöntemde öğretmenin ana dili öğretilen dil olmalı veya anadili gibi konuşacak seviyede olmalıdır. Bu da bu özellikte öğretmen bulma sıkıntısını doğurmaktadır. Getirilen eleştirilerden bir diğeri ise, aracı dil kullanılmadan öğretilen kelimelerin yanlış anlaşılma riskinin olmasıdır¹⁴⁹.

Bütün eğitim kurumlarında olmasa bile, daha geniş imkanlara sahip proje okullarında bu yöntemin uygulanması, sağlayacağı fayda bakımından önemlidir. Nitekim bazı imam-hatip liselerinin hazırlık sınıflarında buna yakın bir eğitim programının uygulandığını ve büyük bir başarı sağlandığını görmekteyiz.

Bu yöntemi tercih edecek Arapça öğretmeni, okul idaresi ve Arapçayla bağlantılı olan bazı derslerin hocalarıyla koordineli bir uygulamayla daha etkili bir öğretim gerçekleştirebilir. Örneğin, müzik dersinde Arapça öğretmenin belirlediği Arapça şarkı ve ezgiler öğretilip, teneffüs aralarında bu müzikler dinletilebilir. Bazı derslerde görülen konular, eş zamanlı olarak Arapça dersinde de verilebilir. Örneğin, Din Kültürü dersinde öğretilen İslam'ın şartı, imanın şartı, Peygamberimizin hayatı gibi konular, Arapça hocasıyla hedef dilde tekrar edilebilir.

---

¹⁴⁷ Ebubekir Bozavlı, “Okulda Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Sözel Dil Becerilerinin Kullanımı”, a.g.m., s.38.

¹⁴⁸ Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurumu Başkanlığı, “Çocuklar İçin Erken Dil Öğrenme Programı”, Ankara 2012, s.6.

¹⁴⁹ Muhammet Raşit Memiş ve Mehmet Dursun Erdem, “Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler”, **International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 8/9 Summer 2013, s.303.

2.5.5. Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi

Demircan'ın "Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi" olarak adlandırdığı bu yöntemde, öğrencinin yabancı dili öğrenirken bir deneme yanılma sürecinden geçtiği kabul edilerek, yaptığı hatalara hoşgörölü yaklaşılır. Öğretime emir cümleleri ile başlanır. Öğretmen, başlangıçta öğrencilerden sözel hiçbir tepki beklemeksizin bazı emir fiilleri kullanıp bu emirleri öncelikle kendi yerine getirir. Daha sonra öğrenciler, zihinlerinde oluşturdukları anlama göre fiziksel tepki vermeye başlarlar. İlk başlarda pek materyale gerek olmayan bu yöntemde aracı dil kullanılmaz. Bunun yerine öğretmen jest, mimik, hareketler ve pandomim gibi tekniklerle öğretimi gerçekleştirir. Öncelikle sınıfta bulunan eşyalar kullanılarak emir fiillerinin öğretimi gerçekleşir. Daha sonra tedriciyyen şimdiki zaman ve geniş zaman kullanılarak öğretime devam edilir. İlerleyen aşamalarda sınıfa çeşitli nesneler, resimler, sebze ve meyveler getirilir. Ev, pazar, ofis gibi farklı ortamlarda öğrencilerin diyalog kurup rol yapmaları istenir¹⁵⁰.

Bu yöntemde amaç, dilin temelini oluşturan eylem+ nesne ilişkisini kurarak ve fiziksel tepki vererek sağ beyinle işlem yapmak ve sol beyinde hedef dili oluşturmaktır¹⁵¹.

Tüm fiziksel tepki yöntemine daha sonraları hikaye anlatımı da eklenmiştir. Seçilen hikayelerde, öğrencilerin anadilinde ve hedef dilde aynı olay ve kelimeleri içermesine dikkat edilerek yöntemin daha etkili olması sağlanmıştır¹⁵².

Vücut dili, jestler ve mimikler çok önemlidir ve aktif bir şekilde kullanılır. Öğrenci uygulamalar esnasında hata yaptığında, öğretmen komutu tekrar eder ve kendisi doğrusunu gösterir. Yani hatalar anında fakat öğrencinin konuşma hevesini kırmayacak bir şekilde düzeltilir¹⁵³.

Özellikle ilk derslerde, sınıf ortamında sık sık kullanılan cümleleri öğretmede bu yöntemden yararlanmanın son derece faydalı olduğu kanaatindeyiz. Örneğin, öğretmen silgiyi eline alıp (امسح السبورة) emir cümlesini kullanıp bu emri uygular. Daha

---

¹⁵⁰ Bkz: Sarıçoban, Tavil (Ed.) a.g.e., s.163.

¹⁵¹ Parker, Sarıçoban, Tavil (Ed.),a.g.e., s.164.

¹⁵² Candemir Doğan, **Sistematik Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımı ve Yöntemleri**, İstanbul: Ensar Neşriyat, 2012, s.237.

¹⁵³ Memiş ve Erdem, a.g.m., s.312.

sonra bazı öğrencileri tahtaya çağırıp aynı emirleri uygulatır. Kapıya işaret eder ve (افتح الباب) der ve kapıyı açar. Sonra (أغلق الباب) deyip kapıyı kapatır. Daha sonra yine birkaç öğrenciyi çağırarak, bu emirleri verip öğrencilere uygulatır. Öğretmenin kendisi, (اجلس) diyerek sandalyeye oturur ve (قم) diyerek ayağa kalkar. Yine öğretmen, eline bir kitap alıp (افتح الكتاب) diyerek kitabı açar ve daha sonra (أغلق الكتاب) diyerek kitabı kapatır. Bu emirleri tekrar ederek onlardan topluca uygulamalarını işaret yoluyla ister. Daha sonraki aşamada öğrencilere ikiyeşerli gruplar halinde bu uygulamaları yaptırarak emir fiillerinin uygulamalı olarak pekişmesini sağlar.

2.5.6. (Esinlemeli) Yöntem (Telkin Yöntemi)

Bulgaristanlı Psikiyatrist Lozanov tarafından geliştirilen bu yöntem “Önermeli Yöntem” olarak da adlandırılır. Dersler küçük kümelerle yapılır ve yoğun bir şekilde sürdürülür¹⁵⁴. Bu yöntemin en önemli özelliği sınıf içi iletişimin rahat bir ortamda sağlanmasıdır. Bu nedenle sınıflar, bir oturma odası gibi halıyla döşelidir. Öğrenciler, loş ışık altında konforlu koltuklarda oturup fon müziği eşliğinde ders yaparlar¹⁵⁵.

Derse başlamadan önce her öğrenci, kendine yeni bir isim ve meslek seçer. Böylece farklı bir kişiliğe bürünürler ve müzik eşliğinde günlük konuşmalarla ilgili diyaloglar yaparak dil öğrenirler¹⁵⁶. Demircan’ın “Esinlemeli Yöntem” olarak adlandırdığı bu yöntemde en önemli öğrenme aracı, kısa hikayeler ve diyaloglardır. Öğretmen, müzik eşliğinde bir hikayeyi sesiyle canlandırarak ve beden dilini de kullanarak okur. Bundan sonra öğrenciler, aynı hikayeyi önce tüm sınıf olarak sesli okur ve bir gönüllü tahtada bu hikayeyi canlandırır. Daha sonra, dilbilgisi ile ilgili gerekli açıklamaları yapar ve gerekli sözcük öğretimini yapar. Bu yöntemde öğrenciler anlamadıkları yerleri anadilinde soru sorarak öğrenebilirler¹⁵⁷.

Üçüncü aşamada öğretmen hikayenin fotokopisini öğrencilere dağıtır. Tüm sınıf ayağa kalkar ve hep birlikte hikayeyi okur ve oynarlar. Daha sonra bu işlem ikili çalışmayla pekiştirilir. Yani, hikayeyi bir öğrenci okur ve diğeri bunu fiziksel olarak

¹⁵⁴ Ceyhan, a.g.e., s.84.

¹⁵⁵ Özcan Demirel, **Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı**, Ankara: Pegem Akademi, 9. Baskı, Ocak 2015, s.60.

¹⁵⁶ Özgür Kılıç, a.g.t., s.23.

¹⁵⁷ Parker, Sarıçoban, Tavil (Ed.), a.g.e., s.164.

oynar. Bundan sonra hikayede geçen yeni kelime, söylem ve yapıları açıklar. Öğretmen, öğrencilerin yeni öğrendikleri bu hikayeyi yatmadan önce tekrar okumalarını ve kafalarında canlandırmalarını ister. Bu yöntem dünyanın en eski ve etkin öğretim yöntemi olan ve bizim kültürümüzde “kıssadan hisse” olarak bilinen ve hatta kutsal kitapların da öğretim yöntemi olarak kullanılan hikaye etme yöntemini kullanır ve oldukça da etkindir¹⁵⁸.

2.5.7. Sessizlik Yöntemi

“Sessiz Yol” diye adlandırılan bu yöntemde öğrenci konuşan, öğretmen ise sessiz kalan kişidir. Öğretmen, yalnızca öğrencileri gözlemler ancak, gerektiğinde müdahalede bulunur. Bu yöntemde, telaffuz öğretebilmek için renkli çubuklar, duvar levhaları, çizimler, plak, bant, resim, slayt, film vb. araç- gereçler kullanılır¹⁵⁹.

Öncelikle dilde sık kullanılan kelimeler öğretilir. Öğretmen bir kelimeyi seslendirip, sonrasında öğrencilerden bu kelimeyi oluşturan simgeleri tahmin etmelerini ister¹⁶⁰. Örnek olarak öğretmen, öğrencilere bir hayvanat bahçesi resmi çizmek istediğini söyler ve onlara ne yapması gerektiğini sorar. Öğrenciler, çeşitli hayvan isimleri söyleyerek öğretmeni yönlendirirler. Bir başka örnek olarak, öğretmen bir insan vücudu çizmek istediğini söyler ve öğrencilerden yardım ister. Öğrenciler öğretmenin çizmesi gereken uzuvları söyleyerek öğretmene yardımcı olurlar.

2.5.8. İşitsel - Görsel Yöntem

İletişim merkezli bir öğretim metodudur. Konuşma becerisi odaklanan bu yöntemde, ilk altı ay yazma ve okuma becerisine hemen hiç yer verilmez. Çeviri kullanılmaz. Dilbilgisi açıklamalarına girilmez, yüzeysel bir dilbilgisi edinimini yeterli görür¹⁶¹. Okuma ve yazmayı öteleyen bu yöntem konuşma becerisinin kazandırılmasında kullanılabilir. Bunun için ise ana dili Arapça olmayan çocuklara dil öğretme amacına

---

¹⁵⁸ Paker, Sarıçoban, Tavil (Ed.), a.g.e., s.164.

¹⁵⁹ Özgür Kılıç, a.g.t., s.23.

¹⁶⁰ Memiş ve Erdem, a.g.m., s.311.

¹⁶¹ Uçak, a.g.m., s.75.

yönelik özel hazırlanmış çizgi film, hikaye, şarkı gibi materyaller geliştirilmelidir. Bu ihtiyacı gidermek üzere yapılan kısıtlı çalışmalardan istifade edilebilir¹⁶².

2.5.9. İşbirlikçi Öğrenme

İşbirlikçi öğrenme veya kubaşık öğrenme. Demirel'e göre bu yöntemin amacı ikili veya grupla çalışmalarla öğrencilerin stresten uzak, rahat ve demokratik bir ortamda iletişim becerisi geliştirmelerini sağlamaktır. Öğretmen, belirli bir konuda öğrencilerin birlikte çalışmasına rehberlik eder. Gerekli cümle yapıları ve kelime bilgisi girdisini de sağlayarak işbirliği içerisinde etkileşimli bir öğretim ortamı sunar¹⁶³.

Slavin'e göre, işbirlikçi öğrenmenin işlevsel olması için; grup üyelerinin ortak bir amacının olması ve her bir üyenin üzerine düşen görevi bilip, bunu gerçekleştirmek için çaba sarf etmesi gerekir¹⁶⁴. Öğrenciler öğretmen tarafından ya da kendi belirledikleri bir konuda çalışırlar. Grup projeleri çok önemlidir. Bu süreçte grup üyelerinden her biri lider, planlayıcı, uygulayıcı, veri toplayıcı, düzenleyici, yazman gibi çeşitli roller alabilirler. Rol dağılımını kendi aralarında yaparlar. Kendilerine verilen görevi yerine getirmek veya seçtikleri projeyi yapmak için her türlü sınıf içi veya sınıf dışı görsel, işitsel, yazılı veya sanal materyalden yararlanırlar¹⁶⁵.

Demirel'e göre işbirliğine dayalı öğrenme ilkeleri şunlardır:

- Gruplar en az iki, en çok beş ya da altı kişiden oluşur.
- Öğrencilerin grup içindeki etkileşimleri önemlidir.
- Gruplar arasındaki yarışma daha önemlidir.
- Öğrencilerin başarısızlığı ya da başarıları bireylere değil gruplara aittir.
- Sınıftaki farklı yetenek ve kişilik özelliğine sahip öğrencileri bütünleştirir ve dostluk duygularını artırır.

---

¹⁶² İşitsel-görsel materyaller için bkz: Hidayat Center, "learning arabic" <https://www.youtube.com/user/bentmaser100> (erişim: 08.04.2019).

¹⁶³ Sarıçoban, Tavit (Ed.), a.g.e., s.171.

¹⁶⁴ Pınar Aksoy, " Hikâye Anlatma Temelli ve Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Anasınıfına Devam Eden Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi", (**Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2014), s.38.

¹⁶⁵ Paker, Sarıçoban, Tavit (Ed.), a.g.e., s.172.

- İşbirliğine dayalı öğrenme modeliyle öğrencilerin sadece bilişsel yönleri değil duyuşsal ve sosyal yönleri de gelişir.¹⁶⁶

İşbirlikli öğrenmeye dayalı dil öğretiminin öğrencilere sağlayacağı faydalar göz önünde bulundurulduğunda, bu yöntemin etkin bir şekilde Arapça derslerinde kullanılmasının ne denli önemli olduğu da ortaya çıkacaktır. İletişim merkezli bir yabancı dil dersinde, gruplar arası etkileşimin en yüksek düzeye ulaştığı işbirlikli öğrenme sayesinde öğrenciler, birbirleriyle yabancı dilde çalışmalar yapmanın daha keyifli olduğunu görerek Arapçaya ilgileri daha da artacaktır.

2.5.10. Çoklu Zekâ Kuramına Göre Öğretim:

Yabancı dil öğretimi alanındaki modern yönelişler, son dönemlerde öğrenci merkezli bir öğretim anlayışını benimsemişlerdir. Bu anlamda, hedefe ulaşmak için öğrencinin bilişsel, duygusal ve motor güçlerine önem vermektedir. Bunun sonucunda, yabancı dil öğretimi alanında yeni stratejiler ortaya çıkmıştır. Bu stratejilerden biri de yabancı dil öğretim ve öğreniminde çoklu zekâ kuramıdır¹⁶⁷.

Howard Gardner tarafından geliştirilen bu kuram, tek boyutlu zekanın varlığını kabul eden klasik zeka anlayışının tersine sekiz ayrı zekanın varlığından söz eder¹⁶⁸. Kuram, eğitimciler tarafından o kadar benimsenmiştir ki, zeka türlerine dayalı öğretim etkinliklerine yönelik farklı pek çok model ortaya atılmıştır¹⁶⁹.

Çoklu zeka kuramı, ortaya atılmadan önce de başarılı öğretmenler tarafından fark edilip uygulanan bir yöntemdi. “Ölü Ozanlar Derneği” filmindeki Edebiyat öğretmeni Jhon Keating’in, öğrencilerine şiir okurken klasik müzik eşliğinde topa vurmalarını istediği sahne buna çok güzel bir örnektir¹⁷⁰.

---

¹⁶⁶ Demirel, **Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı**, s.141.

¹⁶⁷ Osman Arpaçukuru, “I. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretimi” Sempozyumu, **Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 1, Yıl: 2015, s.184.

¹⁶⁸ Veysel Sönmez, **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**, Anı Yayıncılık, Ankara: Şubat 2007, s.360.

¹⁶⁹ Nilay T. Bümen, “Çoklu Zeka Kuramı ve Öğretim”(1-37), Özcan Demirel (Ed.), **Eğitimde Yeni Yönelimler**, Ankara: Pegem Yayıncılık, 2005, s.12.

¹⁷⁰ Nilay T. Bümen, Özcan Demirel (Ed.), a.g.e., s.12.

Çok boyutlu zeka ile ders planlaması şu şekilde olmalıdır:

- Öncelikle hedef veya konu belirlenir.
- Her bir zeka türüyle ilgili sorular sorulur.
- Sınıfta zeka türlerine göre uygulanabilecek yöntem olasılıkları düşünülür.
- Her bir zeka türüne göre neler yapılabileceğine dair beyin fırtınası yapılır. Her bir zeka türü için 20- 30 fikir bulunmaya çalışılır.
- Uygun etkinlikler seçilir. Seçilen yöntemler kullanılarak ders ya da ünite planı yapılır.
- Materyaller hazır edildikten sonra plan uygulanır.¹⁷¹

Yabancı dil öğretiminde de bu sekiz zeka türünü dikkate alarak etkinlik hazırlaması için, öğretmenin hangi zeka türünün hangi etkinliklerle daha iyi öğrenebileceğini bilmesi gerekir.

Eğitimin bütün alanlarında uygulanmaya başlayan bu kuram, Arapça öğretiminde de kullanılmalıdır¹⁷². Burada öğretmene düşen görev, imkanları ölçüsünde çeşitli ders materyalleri kullanarak daha fazla öğrenciye ulaşmak olmalıdır. Çünkü öğrenci kendi zeka türüne hitap etmeyen bir öğretim tekniğine veya materyallere ilgi göstermemektedir¹⁷³.

Aşağıda bu zeka türleri ve yabancı dil öğrenimini onlar için kolaylaştıracak ve daha etkili kılacak etkinliklere yer vermek istiyoruz.

Dil Zekası: Arapça öğretiminde uygulanabilecek etkinlikler; kelime bankası oluşturma, yüksek sesle okuma, bulmaca hazırlama, günlük, hikaye, mektup yazma, röportaj yapma... vb.

Matematiksel- Mantıksal Zeka: Bu zekaya sahip öğrenciler, neden sonuç ilişkisini kurarak öğrenme yolunu seçerler. Bu tip zekası öne çıkan öğrencilerle Arapça dersinde, kelimeleri sınıflandırma, 5N1K sorularını sorma (ne, nerede, ne zaman, nasıl,

---

¹⁷¹ Demirel, **Öğretme Sanatı**, a.g.e., s.146.

¹⁷² Bkz: Tahirhan Aydın, “Çoklu Zeka Kuramı ve Yabancılar Arapça Öğretimi”, (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2005), s.133.

¹⁷³ Muhammet Yılmaz, **Etkili Öğretmenlik**, İstanbul: DEM Yayınları, 2014, s.265.

neden, kim), eşleştirme, farklı kelimeyi, kelime türetme, bulma gibi etkinlikler yapılabilir.

Görsel- Uzamsal Zeka: Görsel zekası gelişmiş olan çocukların yabancı dil öğrenimi, eğitim materyalleriyle desteklenerek kolaylaştırılmalıdır. Bunlar resim, CD, video, yap-boz, film, haber izleme, hedef dilde gazete okuma, resimlerden yararlanarak tahminde bulunma, slayt hazırlama, benzer kelimeleri kartlara yazarak benzerlik ve farklılıklarını hatırlama, farklı renklerle yazıların altını çizme gibi etkinlikler olabilir.

Bedensel Zeka (Kinestetik Zeka): Bu zekaya sahip öğrenciler dokunarak, hissederek daha kolay öğrenirler. Bu grubun dil öğrenimini kolaylaştırmak için Arapçası öğretilecek nesnelerin gerçeğini sınıfa getirmek, canlandırma, kesip yapıştırma, drama, pandomim, taklit, oyun hamuru, karton, kes yapıştır gibi etkinlikler uygulanabilir.

Müzikal Zeka: Bu gruptaki öğrencilerle konuyla ilgili müzik dinleme, şarkı ve tekerleme söyleme, sesli hikayeler dinleme gibi uygulamalar yapılabilir. Öğrencilere ödev olarak, her sorudan sonra bir bekleme süresi ayarlanarak ses kaydı yapılmış alıştırma verilebilir. Yüksek sesle kitap okumak, radyo dinlemek, sesli kitap dinlemek bu tip zekaya sahip öğrencilerin sevdiği etkinliklerdir.

Doğacı Zeka: Bu zekadaki öğrenciler doğada zaman geçirmeyi severler. Bazı derslerin dışarıda yapılması, hayvanat bahçesine giderek hayvan isimlerinin tanıtılması, yiyecek ve içecekler konusunda bahçede piknik yapılması, bu öğrenciler için dersi daha cazip hale getirebilir.

Sosyal Zeka: Bu zeka grubundaki öğrenciler, arkadaşlarıyla birlikte grup çalışmalarını, birilerine konu anlatmayı severler. Arapça tiyatro yapma, grupta proje hazırlama, birileriyle röportaj yapma gibi görevler alabilirler.

İçsel (Öze Dönük) Zeka: Soru üretme, kişisel sözlük geliştirme, “neden” sorusunu sorma, ödev veya proje konusu seçme, günlük tutma gibi etkinlikler bu zeka tipine sahip öğrenciler için uygundur¹⁷⁴.

2.5.11. Aktif Öğrenme

Öğretmen merkezli klasik eğitimde öğrenci pasif bir dinleyici konumundadır. Yalnızca kendisine soru yöneltirse cevap verir. Dersin içeriği ilgi çekici olup, öğrenciler son derece dikkatle dinleseler ve öğretmen bilgiyi anlaşılır ve sıralı anlatsa bile, dinleyerek öğrenme sınırlı kalmaktadır¹⁷⁵. Oysa, öğrenciler okuduklarının % 10’unu, işittiklerinin % 20’sini, gördüklerinin % 30’unu, hem görüp hem işittiklerinin % 50’sini, söylediklerinin % 70’ini, yapıp söylediklerinin % 90’ını hatırlarlar¹⁷⁶.

Aytan ve Güney, günümüzde artık öğretmen merkezli eğitimin, yerini öğrenci merkezli “aktif öğrenim”e bıraktığını ve aktif öğrenmenin, öğretmenin anlatım (takrir) yoluyla bilgiyi aktardığı, öğrencinin pasif bir dinleyiciden ibaret görüldüğü öğretim yöntemine bir tepki olarak ortaya çıktığını belirtmektedirler. Bu tepkinin temelinde dünyanın değişmesinin, bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin etkisi vardır. Başka bir deyişle, mevcut geleneksel öğretim yöntemleri çağın gereklerine cevap veremediği için yeni eğitim anlayışları ortaya çıkmıştır. Aktif öğrenme de bu yeni anlayışların içerisinde üzerinde en fazla dikkat çekenidir¹⁷⁷. Aktif öğrenme anlayışıyla gerçekleştirilen yabancı dil öğretiminde, öğretmenin rolü de değişmektedir. Aktif öğrenmede öğretmen, sürekli konuşan, soru soran, devamlı hata düzelten direktif bir kişilikten uzak, daha hoşgörülü, gözlemci ve kılavuz rolünde karşımıza çıkar¹⁷⁸. Öğretim faaliyetinin merkezinde bulunan öğrenci ise daha katılımcı, arkadaşlarıyla iletişim kuran, öğrendiğini uygulayan, deneme yanılma yöntemiyle bilgileri edinen bir profildedir.

---

¹⁷⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: Özcan Demirel(Ed.), “Eğitimde Yeni Yönelimler”, s.12-17, Özcan Demirel, Eralp Altun ve Diğerleri, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı**, Ankara: Pegem Akademi, 2010, s.143-148.

¹⁷⁵ Mehmet Mustafa Toker, “Aktif Öğrenme”, **Mevzuat Dergisi**, Yıl:6, Sayı:61, Ocak 2003. <https://www.mevzuatdergisi.com/yazarlar/mehmet-mustafa-toker.html> (erişim: 06.04.2019).

¹⁷⁶ Halil İbrahim Yalın, , **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, Kasım 2014, s.82.

¹⁷⁷ Murat Özbay ve Erhan Akdağ, 2013, “Deyimlerin Öğretiminde Aktif Öğrenmenin Etkisi”, **Ana Dili Eğitimi Dergisi**, 1(2), 2013, s.48.

¹⁷⁸ Kuşçu, a.g.t., s.83.

Açıkgöz'ün ifade ettiği gibi aktif öğrenme; öğrencilerin güvenli, yeteneklerinin farkında, saygın, başkalarıyla işbirliği içinde çalışabilen bireyler olarak yetişmelerini sağlar ve ezberi önler¹⁷⁹.

Aktif öğrenmede öğretmenin rolü yol göstericiliktir. Her şeyi bilen, her şeyi yapan değil, sınıf için çalışmayı düzenleyen bir konumdur. Öğrenci kendi yetenekleri çerçevesinde, yalnızca öğretmenle değil arkadaşlarıyla da etkileşim içindedir. Bu yüzden küme çalışmaları ve ikili çalışmalar önem kazanmıştır. Aktif öğrenmede derste oturma düzeninden öğretmenin disiplin anlayışına kadar pek çok şey değişmektedir. Artık öğretmen bastırıcı değil, düzenleyici, hoşgörüyü dayanan bir disiplin anlayışı sergilemelidir. Bu yöntem sayesinde öğrencinin derse ilgi ve güdülenmesinin artacağı düşünülmektedir¹⁸⁰.

Öğrenci merkezli aktif bir öğrenme ortamında öğretmen, öğrenmeyi kolaylaştıran kişi hâline gelir, öğrenciler ise kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu üstlenir. Öğretmen derse yönelik eğitimsel hedefleriyle uyumlu olmak için sınıftaki davranışını değiştirmek zorundadır. Öğretmen, rolünün sadece öğrenciye bilgi aktarmak değil, öğrencinin öğrenmesine yardım etmek olduğunu bilmelidir¹⁸¹.

Geleneksel yöntemle karşılaştırıldığında aktif öğrenme sınıflarında hareketlilik son derece fazladır, bu hareketlilik öğrencileri tüm özellikleriyle öğrenme ortamına kazandıracak niteliktedir. Bu açıdan özellikle yabancı dil öğretiminde, ilköğretim öğrencileri için aktif öğrenme yöntemi son derece yararlıdır. Çünkü aktif öğrenmenin uygulandığı yabancı dil derslerinde bu yaştaki çocukların ilgi alanlarına giren oyun, müzik, ritim, resim gibi etkinlikler bulunmaktadır. Buna karşın geleneksel yöntemde ise aktiviteler daha çok telaffuz tekrarları veya alıştırma yapma düzeyindedir¹⁸².

---

¹⁷⁹ Özgür Kılıç, a.g.t., s.32.

¹⁸⁰ Özcan Demirel, **Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları**, a.g.e., s.9-10.

¹⁸¹ Özbay ve Akdağ, a.g.m., s.49.

¹⁸² Özgür Kılıç, a.g.t., s.29.

2.5.12. Tam Öğrenme

Tam Öğrenme modelini ortaya koyan, Amerikalı eğitimci Benjamin Bloom'dur. Ona göre eğitime önem veren ve bireylerin uzun süreli okula devamını isteyen toplumlar, eğitimi çekici ve anlamlı bir yer haline getirmekle yükümlüdürler¹⁸³. Tam öğrenme modeli, hemen hemen tüm öğrencilerin, okulların öğrenme amacı güttüğü tüm yeni davranışları öğrenebileceği görüşü üzerine temellendirilmiştir¹⁸⁴.

Demirel'e göre, yabancı dil öğretiminde de sınıf içi etkinliklerde tam öğrenme yaklaşımının uygulanmasıyla öğrencilerin %70'i, hatta %95'i tam olarak bir yabancı dili öğrenebilir¹⁸⁵. Buna göre yabancı dil öğretiminde her öğrencinin edinilmesi istenen bilgiye ulaşması mümkündür fakat bunun gerçekleşmesi öğrencilerin kabiliyetleri, çevre faktörü gibi etmenlerden dolayı farklılıklar gösterir. Tam öğrenme yönteminin özellikleri şunlardır:

- Her öğrencinin en üst düzeyde öğrenmesine olanak sağlar.
- Her öğrenciye gereken süre sağlanarak, ağır öğrenen öğrencilerin bile öğrenimine olanak sağlar.
- Bu öğrenim modelinde önce öğrencilerin belirlenen hedef ve davranışları kavrayabilecek durumda olup olmadıkları test yapılarak belirlenir.
- Eksik olan davranışlar için tamamlama öğretimi yapılır. İstenilen düzeye gelen öğrencilere üniteye yeni davranışlar kazandırılır.
- Değerlendirme testi yapılarak, tam öğrenme ölçütüne ulaşamayan öğrenciler için tekrar kazanılamayan davranışlar için ek öğretme etkinlikleri yapılır. Tekrar değerlendirme yapılarak istenilen davranışların kazanılıp, kazanılamadığına bakılır¹⁸⁶.

---

¹⁸³ Demirel, "Eğitimde Nitelik Geliştirmede İşbirliğine Dayalı Öğrenme ile Tam Öğrenmenin Yeri ve Önemi", <https://docplayer.biz.tr/50948389-Egitimde-nitelik-gelistirmede-isbirligine-dayali-ogrenme-ile-tam-ogrenmenin-yeri-ve-onemi.html> (erişim: 08.04.2019).

¹⁸⁴ Hasan Özder, "Tam Öğrenmeye Dayalı İşbirlikli Öğrenme Modelinin Etkililiği", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı.19 Yıl.2000, s.115.

¹⁸⁵ Demirel, "Yabancı Dil Öğretimi Ve Tam Öğrenme", s.47. file:///C:/Users/PC/Downloads/5631-34733-1-PB%20(4).pdf (erişim: 08.04.2019).

¹⁸⁶ Mehmet Mustafa Toker, "Aktif Öğrenme", <https://www.mevzuatdergisi.com/yazarlar/mehmet-mustafa-toker.htm> (erişim:06.04.2019).

Yabancı dil öğretiminde tam öğrenme yaklaşımını sınıf içinde uygularken şu aşamalardan geçilir.

- Öğretilecek konuların küçük ünitelere ayrılması.
- Her ünitenin bitiminde öğrencilerin bilgi düzeyini ölçmek için kısa sınavlar yapılması. Yapılan test sonucuna göre sınıfın %40'ı aynı hataları yapmış ise tam öğrenme gerçekleşmemiş olacağı için aynı ünitenin tekrar edilmesi, eğer oran daha az ise değerlendirmelerin bireysel yapılarak öğrencilerin eksiklerinin tek tek giderilmeye çalışılması.

Tam öğrenme yönteminin bir önemli özelliği de sınav notunun olmamasıdır. Bunun yerine öğretmen, öğrencinin durumunu 'tam öğrendi' veya 'tam öğrenemedi' şeklinde not eder¹⁸⁷.

Tam öğrenme yönteminde çocukların öğrenme güçlüğü çektiği noktaların giderilmesine odaklanılır. Bunun sağlanması için yapılabilecek çalışmaları Demirel şöyle açıklamaktadır:

Küçük grupların oluşturulması: Dörder kişilik gruplar oluşturulup, içlerinden konuyu tam öğrenmiş biri lider seçilir ve grup çalışması yaptırılır.

Bireysel öğretim: Öğrenme zorluğu çeken öğrencilerin okullarda uygulanan kurs sisteminden yararlanarak eksik olduğu konuda özel ders alabilir veya üst sınıflardaki öğrencilerden bireysel olarak ders almaları sağlanabilir.

Yardımcı ve alıştırma ders kitapları: Özel yeteneği yeterli olmayan öğrencilerin, ders kitabı yeterli olmadığı durumlarda öğrenilen bilgilerin pekişmesini sağlayacak yardımcı kitap ve alıştırma kitapları hazırlanabilir.

Görsel - İşitsel araçlar: Okulda alınan yabancı dil eğitiminde, hedef dilde iletişim eksikliği yaşandığından, bu eksikliğin giderilmesi adına görsel-işitsel materyallerin temin edilmesi ve öğrencilerin istifadesine sunulması sağlanmalıdır.

---

¹⁸⁷ Demirel, "Yabancı Dil Öğretimi Ve Tam Öğrenme", a.g.m., s.48.

Sınıf oyunları ve bulmacalar: Öğrenilen bilgilerin pratikte uygulanmasını sağlayan en iyi yöntemlerden biri olan oyunlar, bilmeceler, bulmacalar dil eğitimini tamamlayıcı araçlar olması hasebiyle bunlardan etkin bir şekilde yararlanılmalıdır.

Tekrar öğretme: Sınıfın %40'ı işlenen konuyu tam öğrenemediği takdirde yeni konuya geçmeksizin aynı konunun tam öğrenme gerçekleşene kadar tekrar edilmesi¹⁸⁸.

Çocuklara yabancı dil öğretimi, daha önce de ifade ettiğimiz gibi yetişkinlerden farklılık arz etmektedir. Çocuk, çoğu zaman bilinçli ve belirli bir hedefi olmadan, büyükleri öyle istediği için yabancı dil öğrenir. Bu yüzden de yabancı dil öğretiminde başarı sağlanmasındaki en başat rolün öğretmende olduğu kanaatindeyiz. Bu bağlamda öğretmenin bu önemli rolüne değinmek ve öğretmenin öğretim sürecinde göz önünde bulundurması gereken bazı önemli hususlara değinmek istiyoruz.

2.6. Çocuklara Arapça Öğretiminde Öğretmenin Önemi

Yabancı dil öğretiminde öğretmen, eğitim sürecini yöneten kişi olarak, öğretimin temel dinamiklerinden biri hatta en önemlisidir¹⁸⁹. Karaman'ın da vurguladığı gibi, çocuğun bütün yaşamında sınıf öğretmeninin rolü ve önemi neyse, ilköğretimde yabancı dille ilk defa karşılaşan çocuk için de dil öğretmeni o kadar önemlidir. Çünkü küçük yaştaki öğrenciler genellikle öğretmen ile ders arasında duygusal ve algısal bir bağ kurarlar. Öğretmeni severlerse öğrendikleri yabancı dili de severler¹⁹⁰. Öğretmen dersi öğrenciye sevdirecek tek kişidir. Öğretmenin özverili ve duyarlı olması sonucu öğretmenini sevdiği için yabancı dile ilgi duymaya başlayan öğrenciler olabileceği gibi bunun tam tersi bir şekilde öğretmenlerinin sergilediği olumsuz tavırlar yüzünden derse ilgisini kaybeden, yabancı dile karşı isteksiz hale gelen öğrenciler de olabilir¹⁹¹. Bu da

---

¹⁸⁸ Demirel, “Yabancı Dil Öğretimi Ve Tam Öğrenme”, a.g.m., s.49-50.

¹⁸⁹ Yakup Kızılkaya ve Ziad Abdallah, “Dilbilim, Eğitimbilim ve Ruhbilim Bağlamında Arapça Öğretimi”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 22(2): 1259-1274, Haziran 2018, s.1260.

¹⁹⁰ Karaman, a.g.m., s.107.

¹⁹¹ Özcan Demirel, **Yabancı Dil Öğretimi –İlkeler Yöntemler Teknikler-**, Ankara: Pegem Yayıncılık, 1999, s.27.

çocukta öğrendiği yabancı dile karşı olumsuz bir algı oluşmasına neden olacak ve bu algıyı ortadan kaldırmak için de ileride daha fazla bir iş yükü ve çaba gerekecektir¹⁹².

Öğrencinin yabancı dile olumlu veya olumsuz biçimde güdülenmesine neden olacak etmenler arasında öğretmenin yabancı dil bilgisi, öğretme yöntemi, derse gösterdiği ilgi düzeyi ve öğrencilerin sorunlarına gösterdiği duyarlılık derecesi gibi etmenler sayılabilir. Bununla birlikte öğretmenin yabancı dil bilgisi ve öğretim becerisi yetersizse öğrenci çevresi tarafından ne kadar dil öğrenmeye heveslendirilmiş olsa da başarı şansı azdır¹⁹³.

Yabancı dilin öğretildiği öğrenci grubu çocuklar olduğunda, öğretmenin önemi daha da artmaktadır. Ayrıca öğretilen dilin Kur'an dili Arapça olması hasebiyle öğretmene daha büyük bir mesuliyet düşmektedir.

Küçük yaş grubuna yabancı dil (Arapça) öğreten öğretmenlerin taşınması gereken vasıflar şu şekilde sıralanabilir:

Kolaylaştırıcı olmak: Öğretmen Arapçayla ilk defa karşılaşan öğrencilere bu dili kolaylaştırarak zihinlerinde bu dilin kolay bir dil olduğu algısını oluşturmalıdır. Dubin ve Olshtain'e göre, "Bu işlevi üstlenen öğretmen, öğrencilerinin yeteneklerini geliştirerek onların daha önce edindikleri bilgilere dayanarak yeni dili öğrenmelerini kolaylaştırmış olur."¹⁹⁴

Motive edici davranmak: "İyi yetişmiş, neyi niçin yaptığını bilen bir öğretmen, öğrencilerini motive ederek, onları tek tek tanıyarak, hoşgörölü ve içten davranarak öğrencinin eğitim-öğretimini doğrudan etkiler. Yabancı bir dili kullanmaya başlamanın verdiği ürkeklik ve korku hususunda öğrenciye destekçi olur."¹⁹⁵ "Öğrenciyi Arapça öğrenmeye motive etmenin ve bunun sürekliliğini sağlamanın koşullarından biri de öğretmenin motivasyonudur. Mesleğini icra için gerekli bilgi ve beceriyi yeterince taşımadığı kanaatiyle kendini eksik veya yetersiz hisseden, bu

---

¹⁹² Karaman, a.g.m., s.108.

¹⁹³ Demirel, **Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları**, a.g.e., s.26.

¹⁹⁴ F. Özden Ekmekçi, "Yabancı Dil Eğitimi Kavram ve Kapsamı", s.109.

¹⁹⁵ Kamil Çoştı, "Arapça Eğitiminde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler", **BÜ. İslami İlimler Fakültesi Dergisi**, Cilt.3, Sayı.6, Yıl.2016, s.54.

psikolojiyle derslere isteksizce giren bir öğretmenin, öğrencilerini motive etmesi mümkün değildir¹⁹⁶.”

İletişim becerisine sahip olmak: Öğretmen, sınıf içi iletişim kurma becerileri konusunda donanımlı olmalı ve çocuk psikolojisini çok iyi bilmelidir¹⁹⁷.

Yabancı dil öğretmenin dil öğretim sürecinde dikkat etmesi gereken bazı hususlar da şunlardır:

- Belirgin ödüller vermekten kaçınmak gerekir. Çünkü bu şekilde diğer öğrencilerin kaybettiği fikrine yol açılabilir. Sadece beğeni ve takdir söylemleriyle öğrenci övülebilir. Ya da sınıftaki etkinlik panosuna bu etkinlikler asılabilir¹⁹⁸. En iyi ödül alkıştır¹⁹⁹.
- Branşını sevmeli, öğrencileriyle ders dışında da ilgilenmelidir²⁰⁰.
- Öğretmenin sınıfa girmeden önce dersini hazırlaması gerekir. Hiçbir şey derse hazırlıksız gelip, ne öğreteceğini ve nasıl öğreteceğini bilmeyen öğretmenin gururu kadar öğretimin etkinliğini yok etmez.
- Öğretmenin, öğrencileri arasındaki bireysel farklılıkları dikkate alması gerekir.
- Öğretmenin, öğrencilere ders esnasında sınıf faaliyetlerine katılmaları için azami fırsatı vermesi gerekir. Çünkü bu onların dikkatini derse çekmeyi sağlar ve öğrenmelerine yardımcı olur²⁰¹.

---

¹⁹⁶ Osman Arpaçukuru, “Arapça Dersi Öğretim Programının Uygulamasına Yönelik Bir Alan Araştırması”, (Tekirdağ ili / Süleymanpaşa İlçesi Örneği), **Tekirdağ İlahiyat Dergisi**, Cilt: 4, Sayı:1 (30 Haziran 2018), s.185.

¹⁹⁷ Kuşçu, “Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutulan Fransızca Öğretimi Ders Materyallerinin Metotsal Yönden İncelenmesi”, s.46.

¹⁹⁸ Selma Anşın, a.g.m., s.17-18.

¹⁹⁹ Mehibe Akandere, **Eğitici Okul Oyunları**, Ankara: Nobel Yayın, Eylül 2016, s.23.

²⁰⁰ Yusuf Sancak, “Yabancı Dil Eğitimi - Öğretimi ve Arapça Tarihçe, Amaç, Esaslar, Elemanlar, Usûl (Metot) ve Teknik”, **Ekev Akademi Dergisi**, C.II, S.1, Kasım 1999, s.58

http://isamveri.org/pdfdrq/D01777/1999_1/1999_1_SANCAKY.pdf (erişim: 08.04.2019).

²⁰¹ Muhammed’ Ali el- Hüli, Çev: Cihaner AKÇAY, **Arapça Öğretim Metotları**, İstanbul: Akdem Yayınları, Eylül 2017, s.14.

2.7. Yabancı Dil Öğretiminde Genel İlkeler

Bir yabancı dil öğretmeninin pedagojik alan bilgisinin yanında yabancı dil öğretiminde genel ilkelerden de haberdar olması, bunları uygulamada dikkate alması gerekir. Demirel bu ilkeleri şu şekilde sıralamıştır:

- Öğretime dinleme ve konuşma becerileri öncelenerek başlanması,
- Öğrencilerin temel cümle kalıplarını öğrenmesinin ve ezberlemesinin sağlanması,
- Günlük hayatta kullanılan dilin öğretilmesi,
- Öğrencilerin yeni dil alışkanlıklarını sağlamasına yardımcı olunması,
- Öğrencilerin öğrenilen dilin seslerini en iyi şekilde çıkarmalarının sağlanması,
- Ana dille hedef dil arasında sorun olan ses ve yapıların öğretilmesi,
- Öğretim materyallerinin kolaydan zora doğru sıralanarak sunulması,
- Yeni cümle kalıplarının bilinen sözcüklerle öğretilmesi,
- Öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağının verilmesi,
- Yeni bir yapıyı sunmadan önce örnekler verilmesi,
- Başlangıç düzeyinde öğrenci hatalarının hemen anında düzeltilmesi,
- Bir seferde bir tek sorunla uğraşılması,
- Amaç dilin o dili ana dili olarak konuşan kişilerin konuştuğu gibi öğretilmesi,
- Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmesi,
- Sınıf içi bireysel farklılıkların dikkate alınması,
- Öğrencilerin sınıf ortamında daha fazla konuşmalarına imkan sağlanması,
- Bütün bilinenlerin öğretilmeye çalışılmaması,
- Öğrencilere sorumluluk verilmesi,
- Ders planı yaparken derse çeşitlilik getirmeye dikkat edilmesi,
- Öğrenci başarısını ölçerken sadece öğretilenlerden sorulması, öğretilmeyen hiçbir şeyin sorulmaması²⁰².

---

²⁰² Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*, a.g.e., s.32-33.

2.8. Arapça Öğretiminde Anadil Kullanımı

Bizim de benimsediğimiz modern yabancı dil öğretim yöntemleri, büyük ölçüde anadil kullanımından kaçınmaktadır. Demirel'e göre de dil öğretimi, amaç dille yapılmalıdır. Gerek duyulmadıkça anadili kullanmaya çok zaman ayrılmamalıdır.²⁰³

Kuşçu, çevirinin özel bir dil becerisi olduğunu ve başlangıç düzeyindeki öğrenciler için öğrenme yöntemi olarak uygun bir yaklaşım olmadığını söylerken başlangıçta yararlı gibi görünse de uzun dönemde olumsuz etkilerinden kurtulmanın zor olduğunu belirtmektedir²⁰⁴. İlkokulda henüz somut algılama döneminde olan öğrenci, analitik işlemler yapma yetisi yeterince gelişmediğinden çeviri etkinliği, öğrenciyi bu dönemde doğal olarak zorlayacaktır²⁰⁵. Vahapoğlu aracı dil kullanmada yapına dil öğretiminin faydasını şu şekilde ifade etmektedir: “Yabancı dil öğretimindeki çağdaş yöntemlerde aracı dil kullanılmadan hedef dilde düşünmek ve kelimelerin anlamlarını bağlamdan çıkarmak esastır. Hedef dilde düşünüp kendini ifade edebilmek, aynı zamanda, çeviri mecburiyetini ortadan kaldırdığından; öğrenciye üretim aşamasında zaman kazandırır ve öğrenci ana dilinde düşünüp hedef dile çevirirken yapacağı olası hatalardan korunmuş olur²⁰⁶.”

Bununla beraber aşırıya kaçmamak koşuluyla, bazı açıklamaların anadilde yapılmasının öğrenime katkısı olacağı ve dil kullanımına yönelik alıştırmalar için zaman kazandıracığı söylenebilir²⁰⁷.

Netice olarak, yabancı dilin öğretiminde sürekli anadilin kullanılması, başarıyı engelleyen bir faktör olarak kabul edilmektedir²⁰⁸.

---

²⁰³ Demirel, a.g.e., s.31.

²⁰⁴ Kuşçu, a.g.t., s.136.

²⁰⁵ Derya Oğuz, “Yabancı Dil Öğretiminde Araç Olarak Çeviri”, *International Journal of Language Academy*, Volume 2/1 Spring 2014 P.55/62, s.58.

²⁰⁶ Ümit Ünsal Kaya, “İlköğretim I. Kademedeki İngilizce Derslerinde Yunan Tekniğinin Erişime Etkisi”, (*Yüksek Lisans Tezi*, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007), s.24.

²⁰⁷ Demirel, *Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları*, a.g.e., s.54.

²⁰⁸ Temmam Hasan, *Iktisabul- Luğati'l Arabiyye li Ğayri'n- Natikine Biha*, Mekke: 1984, s.27.

2.9. Dört Temel Dil Becerisi

Yabancı dil öğretiminde, dört dil becerisini ayrı ayrı değil de birlikte entegre bir şekilde geliştirmek en uygun yoldur. Sadece, bu becerilerin birlikte geliştirilmesinde her beceriye verilecek yüzdeler farklı olabilir²⁰⁹. Bize göre söz konusu, çocuklara yabancı dil öğretimi olduğunda dinleme ve konuşma becerisine %70, okuma becerisine %30 ve yazma becerisine %10 ağırlık verilmelidir.

Milli Eğitim Bakanlığının yönergesinde belirtildiği şekliyle, başlangıçta konuşma ve dinleme etkinliklerinin ağırlıkta olduğu bir ders programı uygulanmalıdır.

Okuma becerisi, Arapça dersinden daha çok Kur'an-ı Kerim dersinde geliştirilebilir. Bu da Arapça öğretiminde zaman kazanmak açısından bize kolaylık sağlayacaktır. Okuma becerisinde tümünden gelim metodu benimsenerek, önce harfleri okutmak yerine çocukların anlamlarını bildikleri kelimeleri resimleriyle birlikte Arapça okunuşlarını öğretmek daha pratik bir yöntem olabilir.

Arap alfabesi sağdan başlaması, harflerin bitişik yazılması gibi özellikleriyle Türkçenin yazıldığı Latin alfabesinden çok farklıdır. Bu yüzden daha Latin alfabesiyle yazmayı yeni öğrenmiş olan çocukların bu çok farklı yazı türüne alışmaları uzun zaman alacaktır. Haftada yalnızca iki saat olan Arapça derslerini yazı becerisine ayırmak, ancak zaman kaybı olacağı için, başlangıç olarak yalnızca harflerin yazılışının öğretilmesi yeterlidir diye düşünüyoruz.

2.10. Arapça Sözcük Öğretimi

Vahapoğlu, doğru yabancı dil öğrenme tekniklerini bilmeyen öğrencilerin, sözlükten 200–300 kelime ezberleyerek iletişim kurabilecekleri gibi yanlış bir yanılgıya kapıldıklarını ifade etmektedir. Dil eğitimi alanındaki gelişmelerle beraber varılan sonuçlara göre, kelime hazinesi geliştirme yolları arasında sözlükten kelime ezberlemenin kesinlikle faydasının olmadığı anlaşılmıştır²¹⁰. Bu bağlamda çocukların Arapça öğrenim sürecinde Arapça- Türkçe sözlük kullanmaya teşvik edilmesinin de

---

²⁰⁹ Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi Dil Pasaportu Dil Biyografisi Dil Dosyası*, a.g.e., s.97.

²¹⁰ Kaya, a.g.t., s.17.

uygun olmadığını düşünüyoruz. Öğrencilere verilen ödevler de derste öğrenilen kelimelerle yapılabilecek, sözlük kullanımını gerektirmeyecek tarzda ödevler olmalıdır.

Yabancı dil öğretim faaliyetinin ilk basamağı sayılan kelime öğretiminde çeviriye başvurmak yerine, kullanılabilecek hem daha etkili hem de eğlenceli birçok teknik bulunmaktadır. Bunlar arasında nesnenin kendisini göstermek, tahtaya resim çizmek, pandomim, sessiz sinema, canlandırma, flaş kart gösterme, öğretilen kelimeyi çağrıştıran kelimeler ya da kelimenin eş anlamlı veya zıt anlamlı karşılıklarını kullanarak anlatma, kelimeyi farklı cümlelerde kullanma gibi teknikler sayılabilir. Bu teknikleri kullanarak yapılan kelime anlatımı, öğretmen için zaman kaybı olarak algılanmamalıdır. Aksine, kelimeler beyin jimnastiği yapılarak ve çaba sarf ederek öğrenildiği için öğrencilerin zihninde daha kalıcı olacaktır. Ancak, bütün bu teknikler işe yaramadığı vakit öğretmen, Arapça kelimenin anadildeki karşılığını verebilir²¹¹. Kelimeler basitten zora doğru sıralanmalı ve öncelikle öğrencinin günlük hayatta sıkça kullandığı kavramlardan oluşmalıdır. Soyut manaları içeren kavramlar yerine somutları anlatan kelimelerin kullanılması da ayrıca önem arz etmektedir²¹².

Arapçada bazı fiillerin günlük hayattaki kullanımında mazi zamanda farklı, muzari zamanda farklı eş anlamlı kelimelerin kullanıldığını biliyoruz. Mesela, Arapların “geldi” anlamında Arapça (جاء), geliyor demek içinse daha çok (يأتي) fiillerini kullandıklarını görüyoruz. Bu durumda çocuklara, fiillerin mazi ve muzari karşılıkları öğretilirken, yaygın olan kullanım esas alınarak, iki farklı kelimenin kullanımının öğretilmesi daha uygundur²¹³.

Fiil çekiminde ise, klasik usulde olduğu gibi fiilin tekil, ikil, çoğul hallerini bir bütün olarak vermek doğru değildir. Çocuklara, öncelikle yalnızca ben (أنا) ve sen (أنت) zamirleri öğretilmeli, ileriki seviyelerde fiillerin diğer zamirlerle olan halleri, kullanım sıklığına göre tedrici bir şekilde verilmelidir.

---

²¹¹ Kaya, a.g.t., s.18.

²¹² Yakup Civelek, “Türkiye’de Arapça Öğretimine Dair Bazı Teklifler: Riyad Arap Dil Enstitüsü Örneği”, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı: 2, Aralık 1998, s.262.

²¹³ Suwayfi Fathi, “Keyfe nūallimū’l Etfâl? (el-Kâidetü-s Sâniye)”, https://www.youtube.com/watch?v=4sE_VVHLs1o (erişim: 08.04.2019).

Arapça, eş anlamlı ve zıt anlamlı kelimeler açısından oldukça zengin bir dildir. Ancak, bu zenginlik çocuklarda kafa karışıklığına sebep olabilir. O yüzden, öncelikle eş anlamlı kelimelerden yalnızca en çok kullanılan biri seçilmeli ve sürekli bu kelimenin kullanılmasına dikkat edilmelidir. Örneğin, çocuklara ev anlamındaki (دار- منزل – بيت) kelimelerinden yalnızca en çok bilinen ve kullanılan (بيت) kelimesi öncelikle öğretilmeli, derslerde sürekli bu kelime kullanılmalıdır.

Kelime öğretiminde bir başka önemli husus da, Türkçe ile Arapça arasındaki aynı anlamda kullanılan ortak kelimelerin öğretilmesi. Eş anlamlı iki kelimedenden hangisini öğreteceğimize karar verirken, eğer bu kelimelerden Türkçe ile aynı olanlar var ise, bunların tercih edilmesidir. Mesela, (كراسة – دفتر) kelimelerinden Türkçeyle aynı anlamı taşıyan (دفتر) defter kelimesini öğretmek, çocukların öğrenme sürecini daha da kolaylaştıracak ve hızlandıracaktır.

2.11. Arapça Materyal Geliştirme

Öğrenme ortamını düzenlerken ve araç gereç seçerken dikkat edilmesi gereken önemli bir husus da öğrenmenin duyu organlarına hitap etmesidir. Öğrenme ortamı, ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme de o derece kalıcı olur²¹⁴.

Özellikle çocuklara yönelik videolar, şarkılar, bilgisayarda yer alan oyunlar, renkli kartlar ve temel seviyede bir öğretim yapılacağı için, günlük yaşamda öğrencilerin kullandığı nesnelerin de direkt olarak sınıf ortamında kullanılması, soyut kavramlardan oluşan dili ve dil öğretimini somutlaştırmayı sağlayacaktır²¹⁵.

Ders materyalinin basit de olsa öğretmen ya da öğrenci tarafından hazırlanması, onları yaratıcılığa itmesi ve onların yaratıcılıklarını geliştirmesi açısından önemlidir. Ders materyali hazırlama, dersten önce yapılacağı gibi dersin bir parçası olarak da kullanılabilir. Öğrencilerden, belli bir ders ya da konu için materyal hazırlaması ve bunu diğer öğrencilere sunması istenebilir. Hazırlanan bu materyaller, dönem sonunda

---

²¹⁴ Özcan Demirel- Eralp Altun ve Diğerleri, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı**, Ankara: 2010, Pegem Akademi, s.231.

²¹⁵ Karaman, a.g.t., s.107.

sergilenebilir. Buna benzer çalışmalarla öğrenciler, hem yaratıcılıklarını kullanmış olurlar hem de yaparak yaşayarak dersi öğrenmiş olurlar²¹⁶.

Ülkemizde, çocuklara Arapça öğretimi alanında materyal temininde sıkıntı çekilmektedir. Arap ülkelerindeki çocuk hikaye kitaplarının hemen hepsi Arap asıllı çocuklar için yazılmış olup, yabancılar için bu alanda hemen hemen hiçbir çalışma yapılmamıştır. Bu hikaye kitaplarını incelediğimizde dilinin oldukça ileri seviyede olduğunu kolaylıkla fark ederiz. Ülkemizde, bu ihtiyacı karşılamak için bazı yayınevleri yeni yayınlar çıkarmakta ise de bunlar da küçük yaştaki çocukların seviyesinin üstünde kalmaktadır.

Çocuklara yabancı dil öğretiminde en etkili tekniklerden biri olan şarkı kullanımı için de elimizde yeteri kadar materyal olduğunu söyleyemeyiz. İngilizce öğretiminde, yabancı çocuklar için hazırlanmış, öğretilmesi hedeflenen kelimelerin çokça tekrar edildiği basit seviyede birçok şarkı bulunmaktadır. Bunun gibi bir çalışmanın da Arapça öğretimi için yapılması büyük bir ihtiyacı karşılayacaktır.

Çocukların dil öğrenimi için çizgi filmler de büyük bir fırsat olmasına karşın aynı sorunla burada da karşılaşmaktayız. Öğrencilere tavsiye edebileceğimiz basit seviyede hazırlanmış çizgi filmler ne yazık ki bulunmamaktadır.

Piyasada bulunan Arapça kelime kartlarında, resimle beraber kelimenin Türkçesinin de verilmesi ise, bu kartların kullanımını verimsiz hale getirmektedir. Oysaki kartların ön tarafında resim, arka tarafında ise Arapça karşılığının yazılması yeterli ve öğrencinin yalnızca hedef dilde düşünmesini sağlamak için daha faydalıdır.

Araştırmamızın bir sonraki bölümünde, bu bölümde değindiğimiz modern eğitim yöntemlerinin tamamında kullanılmaya uygun ve son zamanlarda eğitimcilerin ilgisini çeken oyun ve oyunun yabancı dil öğretiminde kullanılmasıyla ilgili bilgilere yer vereceğiz.

---

²¹⁶ Demirel, Altun ve Diğerleri, a.g.e., s.233.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOCUKLARA ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE DİL OYUNLARININ İŞLEVİ

3.1. Oyun

İnsanlık tarihi kadar eski olan oyunla²¹⁷ ilgili çok çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir:

“Oyun; belli bir amaca yönelik olan veya olmayan, kurallı ya da kuralsız gerçekleştirilen fakat her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı fiziksel, bilişsel, dilsel, duygusal ve sosyal gelişiminin temeli olan, gerçek hayatın bir parçası ve çocuk için en etkin öğrenme sürecidir²¹⁸.”

“Oyun; çocuğun bedensel ve ruhsal gelişimini sağlayan, haz ve neşe yaratan, tek ya da topluca yapılabilen bir etkinliktir²¹⁹.”

“Oyun, çocuğun psiko-motor, psiko-sosyal, zihinsel ve duyuşsal yeteneklerini geliştiren önemli bir eğitim aracıdır. Aynı zamanda çocuğun haz duyduğu önemli bir öğrenme sürecidir²²⁰.”

“Oyun, belli bir amaca yönelik olarak, fiziksel ve zihinsel yeteneklerle belirli bir yer ve zaman içerisinde, kendine özgü kurallarla yapılan, sosyal uyumu, zeka ve beceriyi geliştiren, aynı zamanda eğlendiren etkinliklerdir²²¹.”

3.2. Çocuğun Hayatında Oyunun Yeri

Yetişkinlerin oyun hakkında genel kanaatleri, çocukların hoşça vakit geçirerek eğlendikleri, bir amacı olmaksızın yapılan etkinlikler olduğu şeklindedir. Halbuki oyun,

---

²¹⁷ Akandere, a.g.e., s.4.

²¹⁸ Necate Baykoç Dönmez ve Diğerleri, **Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi Etkinlikleri**, Ankara: Özel Uyum Özel Eğitim Okulu, 1997, s.115.

²¹⁹ Selçuk Kantarcıoğlu, **Anaokulunda Eğitim**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1992, s.74.

²²⁰ Raziye Pekşen Akça, **Oyunlarla Besleniyorum**, İzmir: Mungan Kavram Yayınevi, 2010 Aralık, s.2.

²²¹ Bilal Çoban ve Eyüp Nacar, **Eğitsel Oyunlar**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, Kasım 2010, s.19.

çocuğun hayatında çok önemli bir yere sahip, görev gibi saydığı bir faaliyettir. Oyun sayesinde çocuk iç dünyasını dış dünyayla bir araya getirir²²².

Bu bağlamda, oyuna sadece bir eğlence aracı olarak bakmak yetişkinlerin düştüğü bir hatadır. Yetişkinler nasıl ki kendi önemli işlerini ciddiyetle yapıyorlarsa, çocuklar için de oyun öylesine ciddi bir iş hatta görevdir²²³.

Oyun, çocuğun okula başlamadan önceki hayatında zaten olduğu için, eğitimciler oyunu çocuğun gelişim sürecinin tamamlayıcı bir parçası ve çocuğun öğrenmesinde önemli bir araç olarak kabul ederler. Çocuklar, oyun oynarken bütün duyularını kullanarak doğal bir yolla öğrenirler²²⁴. “Çocuk dünyasını oyunda genişletir. Oyunda tam bir kardeşlik ve paylaşım vardır²²⁵.”

Dönmez, dünyanın neresine gidersek gidelim, her çağda ve her kültürde çocukları oyun oynarken bulacağımızı belirterek, oyunun evrenselliğini şu ifadelerle açıklamaktadır: “Oyunların biçimi, özellikleri, kullanılan araç gereçleri çağdan çağa, kültürden kültüre değişse de çocuğun olduğu yerde oyunun olması evrensel bir kuraldır²²⁶.”

“Oyun, çocuğa hiç kimsenin öğretemeyeceği konuları, çocuğun kendi deneyimleri ile öğrenmesi yöntemidir²²⁷.”

Bu konuda Yüce Peygamberimizin rehberliğine başvurduğumuzda, onun davranışlarının bu konuda da bize yol gösterici olduğunu görmekteyiz. Allah Resulü, çocuklara ve onların oyunlarına değer vermekle kalmaz, onların oyunlarına eşlik de

---

²²² Handan Asûde Başal, “Geçmiş Yıllarda Türkiye’de Çocuklar Tarafından Oynanan Çocuk Oyunları”, **Eğitim Fakültesi Dergisi** XX (2), 2007, s. 245.

²²³ Volkan Kukul, “Oyunla İlgili Tarihsel Gelişim ve Yaklaşımlar” (19-31), Mehmet Akif Ocak (Ed.) **Eğitsel Dijital Oyunlar Kuram, Tasarım ve Uygulama**, Ankara: Pegem Akademi, Eylül 2013, s.20.

²²⁴ Tahirhan Aydın, “Dil Öğretimi ve Oyun, Çoklu Zekâ Teorisi Işığında”, **Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi**, Cilt 14, Sayı 1, 2014, s.72.

²²⁵ Zeynep Kirazoğlu, **Eğitim Fakülteleri, Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenleri İçin Ünitelere Göre Hazırlanmış Oyunlar**, Bursa, Ezgi Kitabevi, 2000, s.1.

²²⁶ Nuray Arslan, “Oyun Destekli Öğretimin 5. Sınıf Temel Geometrik Kavramlar ve Çizimler Konusunun Öğretiminde Öğrencilerin Başarısına Etkisi”, (**Yüksek Lisans Tezi**, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ocak 2016), s.8.

²²⁷ Ülker Şen, “Çocuk Oyunları Açısından ‘Türkçe ve Türk Kültürü’ Dersi Öğretim Programları”, Erol Esen (Ed.), **Bir Çocuk- İki Dil, Siyasal Kitabevi**, Ankara: 2016 Mayıs, s.262.

ederdi. Hepimizin bildiği gibi namaz kılarken torunlarının, kendisinin sırtına binmesine müsaade eder, hatta onların oyunlarını bozmamak için secdesini uzatırdı²²⁸.

3.3. Bazı Düşünürlerin Oyun Hakkındaki Görüşleri

İbni Sina'ya göre, oyun çocuğun hayal dünyasını zenginleştirir. İbni Sina, 13-14 yaşlarında iken kendisini oyun oynamaktan engellemek isteyenlere şöyle cevap verir:

“Her dönemin bir gereği vardır. Çocukluk döneminin de gereği oyundur²²⁹.”

Gazzali, oyunun özellikle zihni yorgunluğu giderici ve dinlendirici etkisine dikkat çeker²³⁰. “Çocuğa oynamayı menedip, devamlı ders çalışmaya zorlamak, onun kalbini öldürür, zekasını iptal eder ve hayatının neşesini kaçıır, sonunda çocuk dersten kurtulmak için bir hile düşünmeye başlar” der²³¹.

Marifetname’de İbrahim Hakkı, anne-babaların çocuklarına karşı görevlerini sıralarken şöyle der: “Çocuklarını şefkatle kucaklayıp esirgeyerek okşamalındır. Çocuklarına çok merhametli davranıp, onlarla oynamalı ve güler yüzle konuşmalıdır²³².”

Platon (M.Ö.427-347), çocuğun eğitiminde beden eğitiminin ve ruh eğitiminin birlikte yapılmasını önerir. Çocuğun oyunla büyümesi gerektiği üzerinde durur. Ona göre yetişkinin, çocuğu aşırı engellemesi zararlıdır. Çocukların yeteneklerinin keşfedilmesinde oyun, önemli bir yere sahiptir²³³.

---

²²⁸ Ayhan Başak, “Oyun Üzerine”, **Eğitim Yazıları**, İstanbul: İnsan Vakfı, Sayı:12, 2007, s.120.

²²⁹ M. Emin Karabacak, “Çocuklarda Oyunun Kalp ve Zekaya Faydaları”, www.burhandergisi.com/butun-yazarlar/94-memin-karabacak/867-cocuklarda-oyunun-kalp-ve-zekaya-faydalar.html (erişim: 08.04.2019).

²³⁰ Hayati Hökelekli, İslam Ansiklopedisi, “Çocuk Maddesi”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cocuk> (erişim: 08.04.2019)

²³¹ “Oyun ve Çocuk”, <https://www.milligazete.com.tr/haber/11481227/oyun-ve-cocuk> (erişim: 08.04.2019).

²³² Erzurumlu İbrahim Hakkı, Sadeleştiren: M. Fuad Başar, **Marifetname**, İstanbul: Alem Yayıncılık, 2011, s.726.

²³³ Sinan Koçyiğit, Mehmet Nur Tuğluk ve Mehmet Kök, “Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun”, Yıl: 2007, KKEFDİ Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 16, s.328.

İtalyan eğitimci Maria Montessori, oyunun çocuğun en önemli işi olduğunu söylemiştir. Ona göre, çocuklar oyun oynarken çevrelerini tanıyıp insanlarla ilişkilerde deneyim kazanırlar²³⁴.

John Dewey (1859-1952), ezberlemenin yerine çocuğun uygulayarak yaşayarak öğrenme ortamında olmasının önemli olduğunu savunur²³⁵.

F. Fewelaw, “Ben öyle çocuklar gördüm ki okumayı oyunla öğrenmişlerdir.” diyerek oyunun bir eğitim aracı olduğunu vurgulamıştır²³⁶.

Erasmus Von Rotterdam “Öğretim işi, çocuklar için zevkli bir şekle sokulmalı. Bu nedenle öğretim, oyun ile birleştirilmelidir.” diyerek oyunun öğretimdeki önemine işaret etmiştir.

3.4. Oyunun Çocuğun Gelişimine Katkıları

Oyunun çocuğun gelişimine sağladığı birçok katkısı vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Çocuğun hayal gücünü geliştirir.
- Dil gelişimini sağlar.
- Bireyler arası etkileşimi sağlar.
- Çocuğun kendi bedenini tanımasını sağlar.
- Dikkatini toplamasını sağlar.
- Çocuğun çevresini tanımasını ve araştırmasını sağlar.
- Karar verme ve mantık yürütme yeteneğini geliştirir.
- Çocuğun fazla enerjisini olumlu yönde kullanmasını sağlar.
- Birçok kural oyun aracılığı ile kolaylıkla öğrenilir²³⁷.

---

²³⁴ Fahriye Maden Ellialtıoğlu, **Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyun Örnekleri**, İstanbul: Bilgi Evim Yayınları, Ekim 2011, s.24.

²³⁵ Sinan Koçyiğit, Mehmet Nur Tuğluk ve Mehmet Kök, “ Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun” s.329.

²³⁶ Akandere, s.9.

²³⁷ Abdullah Er, “Çocuklara Yabancı Dil öğretiminde Sınıf içi Etkinlik Olarak Oyun Kullanımı”, KKEFD Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:17, 2008, s.304.

- Çocuğun dili kullanmasına, iletişim kurmasına ve sosyalleşmesine yardımcı olur²³⁸.
- Zihinsel gerginliği azaltır, daha doğru düşünmeyi sağlar.
- Sorumluluk duygusunun gelişimine yardımcı olur.
- Saygı, dürüstlük ve oto kontrolün gelişimine yardımcı olur.
- Hedefe ulaşmak için paylaşmayı ve bu yolla takım çalışmasının önemini kavratır.
- Bencilliği ve alınganlığı önler.
- Oyunun çok yönlülüğü çocuğun zeka gelişimini olumlu yönde etkiler²³⁹.

Aynı zamanda oyun, bütün dünya çocukları için uluslararası anlaşmalarla garanti altına alınmış bir haktır. UNİCEF'in çocuk hakları sözleşmesinin 31. maddesinde bu hak şöyle ifade edilmiştir:

“Taraflar devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma, kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar²⁴⁰.”

3.5. Eğitimde Oyunun Yeri

“Oyun, eğitimde çocuğa ulaşılacak en etkili, en kısa yoldur²⁴¹.”

Modern eğitim anlayışında, yaşları küçük çocukların oynarken eğitilmesi ilkesinden hareketle, çocuğun eğlence dünyasında sosyalleştirilmesini sağlaması bakımından oyun, başvurulacak bir eğitim modeli olmuştur.²⁴² Çocuğun içinde var olan oyun dürtüsünü harekete geçirerek eğitimde kullanılması, modern eğitim anlayışının temelini oluşturur²⁴³. Özellikle küçük çocukların, soyut düşüncelerle değil de yaşantı ve

²³⁸ Handan Asûde Başal, “Geçmiş Yıllarda Türkiye’de Çocuklar Tarafından Oynanan Çocuk Oyunları”, **Eğitim Fakültesi Dergisi** XX (2), 2007, s.245.

²³⁹ Onay Caner, **Çoklu Zeka Kuramına Göre Oyunla Eğitim**, Ankara: Nobel Yayınevi, Ekim 2008, s.25.

²⁴⁰ “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”, https://www.unicef.org/turkey/crc/_cr23e.html (erişim: 08.04.2019).

²⁴¹ Kirazoğlu, a.g.e., s.7.

²⁴² Abdurrahman Dodurgalı, **Eğitim Sosyolojisi**, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 2000, s.173.

²⁴³ Handan Asûde Başal, **Geçmişten Günümüze Türkiye’de Geleneksel Çocuk Oyunları**, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2010, s.10.

deneyimler aracılığı öğrenilmesi bakımından bunu sağlayan en iyi yöntem oyundur²⁴⁴.

“Eğitimcilere göre oyun, öğrenciyi ve öğretmeni geleneksel öğrenme ortamının dışına çıkarmakta, öğretimi alışılmış, sıkıcı kural ve genellemelerden kurtarmaktadır. Bu yolla öğrenme daha anlamlı hale gelmekte ve hedeflenen amaçlara daha kolay ulaşılabilmektedir²⁴⁵.”

“Oyun sayesinde bireyin çekici bulmadığı, öğrenmeye yanaşmadığı şeyler çekici hale gelir. Çekici hale gelen bilgiye olan ilgi beraberinde çabayı getirir²⁴⁶.” Aynı zamanda oyunlar çocuklarla iletişime geçmenin, onların dünyasını anlamının en doğal ve başarılı yoludur²⁴⁷.

Oyun, çocuğun öğrenim sürecinin ayrılmaz bir parçası olması hasebiyle eğitimcilerin ilgi alanına girmiştir. Bunun nedenleri arasında , “oyunda kişinin yaparak-yaşayarak öğrenmesi, oyunların öğrenci merkezli olması, problemin çözüm aşamasında öğrencilerin aktif olarak rol alabilmeleri, etkileşimli uygulama imkanı sunabilmesi ve öğrenme için motivasyon sağlaması yer alır²⁴⁸.”

Yörükoğlu’na göre, oyun çocuğun gelişmesi ve kişilik kazanması için sevgiden sonra en önemli ruhsal besindir. Bundan dolayı oyunu öğrenmenin yardımcısı ve aracı kılmak gerekir. Oyuna doymamış çocuk eğitime hazır değildir²⁴⁹.

Eğitim öğretim esnasında çocukların dikkatini uzun süre muhafaza etmek zordur, bir süre sonra sıkılırlar ve dikkatleri dağılır. Bu ise, öğrenmeyi ve algılamayı engelleyici bir durumdur. Oyun aracılığıyla öğrencilerin dikkatlerini toplamalarını ve derse aktif katılımlarının sağlamak mümkün olur²⁵⁰.

---

²⁴⁴ Başal, “Geçmiş Yıllarda Türkiye’de Çocuklar Tarafından Oynanan Çocuk Oyunları”, s.246.

²⁴⁵ Tahirhan Aydın, a.g.m., s.72.

²⁴⁶ Tahirhan Aydın, a.g.m., s.73.

²⁴⁷ Mehmet Nuri Gömleksiz, “Oyun İle İngilizce Öğretiminin Uygulanması Ve Öğrenci Başarısına Etkisi”, **Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl: 2005, s.179, http://journals.manas.edu.kg/mjsr/oldarchives/Vol07_Issue14_2005/447.pdf (erişim:08.04.2019).

²⁴⁸ Fatma Aslan, “Oyun Tabanlı Öğrenme Ortamlarının Öğrenci Başarısı ve Görüşlerine Etkisi”, (**Yüksek Lisans Tezi**, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ, 2014), s.14.

²⁴⁹ Atalay Yörükoğlu, **Çocuk Ruh Sağlığı**, İstanbul: Özgür Yayınları, 15. Basım, Kasım 2014, s.72.

²⁵⁰ Akandere, a.g.e., s.19.

“Çocukların gelişimlerinde ve öğrenme arzularını kamçulamada oyun en önemli faktördür. Çocuklara yaptırmayı düşündüğümüz her şeyi, vermeyi düşündüğümüz her türlü eğitimi oyun aracılığıyla verebiliriz²⁵¹.”

3.6. Yabancı Dil Öğretiminde Oyun

Yabancı dil öğrenimi, uzun ve zor bir süreç olduğu için öğrencilerin büyük kısmı bir kaç denemeden sonra dili öğrenmekten vazgeçmektedir. Bunun başta gelen nedeni ise, yabancı dil öğrenimini sıkıcı bulmalarıdır. Buradan hareketle uzmanlar, yabancı dil öğretiminde öğrencinin ilgi, istek ve beklentilerinin dikkate alınması gerektiğine dikkat çekmektedirler. Öğrenciyi sıkmadan, onun ilgisini çekecek keyifli bir öğrenme ortamı sağlamak için oyunun öğretime dahil edilmesi ise eğitim-öğretim ortamlarında bir süredir tartışılan bir konudur²⁵².

Öğrencilerin öğrenmeye güdülenmesini sağlamak için kullanılan pek çok teknik olmakla birlikte bunların başında oyun gelmektedir. Oyun, eğitim bilimin de tartışma konusu olmuştur ve eğitim fakültelerinde “Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi” adındaki derslerde oyunun dil öğretiminde işlevi ve yararlanma yolları ele alınmaktadır²⁵³. Çocukların gelişim sürecine katkı sağlayan oyun, yabancı bir dilin kodlarını çözmelerinde ve öğrenmeye güdülenmelerini artırması açısından büyük bir öneme sahiptir²⁵⁴.

Dil öğretiminde kabul edilen genel ilkelerden biri de bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran bir öğretim sunmaktır. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını ortaya çıkaracak en iyi etkinlikler ise oyunlardır²⁵⁵.

Çocuğun, anadiliyle yabancı dili öğrenme sürecindeki en önemli fark, anadilini bir davranış biçimi olarak çok farklı ortamlarda bulunarak öğrenmesidir. Bulunduğu ortama göre nasıl konuşacağını etrafındaki insanları görerek ve onlarla iletişim içinde birebir uygulayarak öğrenir. Yabancı dil öğrencileri ise, sınıf içinde bir çeşit tutsak gibidirler. Oyun

---

²⁵¹ A. Kadir Adıyaman, “Şehirde Çocuk Olmak”, **Eğitim Yazıları**, İstanbul: İnsan Vakfı, Sayı:12, 2007, s.162.

²⁵² Tahirhan Aydın, a.g.m., s.72.

²⁵³ Hasan Coşkun, “Türkiye’de İkinci Yabancı Dilin Oyun Yoluyla Etkili Öğretimi”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı.1, Güz 2008, s.75.

²⁵⁴ Bozavlı, “Okulda Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Sözel Dil Becerilerinin Kullanımı”, a.g.m., s.39.

²⁵⁵ İsa Boz, “İlkokul 4. Sınıf Türkçe Dersinde Oyunla Öğretim Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi”, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, **Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi**, 1 (1), s.72.

ve drama yoluyla ise bu kısıtlı alandan kurtulup bir nevi dış dünyaya açılırlar. Farklı sosyal ortam ve konumlarda kendilerini bulurlar ve bunu yaşıyormuşçasına canlandırırlar. Oyun ve drama gibi uygulamalarla öğrenci, alıştırmalardaki tümcelerın gerçek yaşamdaki kullanışları arasındaki bağlantıyı kurma fırsatını elde eder²⁵⁶.”

Yabancı dil öğretiminde, dil oyunlarına gösterilen ilgi gittikçe artmaktadır. Oyun eşliğinde dil öğrenen öğrencilerin stresten uzak, daha keyifli ve eğlenceli bir öğrenme süreci geçirmeleri ve farkında olmadan dilin bilinçaltına yerleşmesini sağlaması, oyunların tercih edilme sebepleri arasında sayılabilir²⁵⁷.

Bergen, çocuğun içinde var olan oynama güdüsünü eğitim faaliyetinde bir araç olarak kullanılıp, çocuğa oyunla doğal bir eğitim ortamı sağlamayı hedeflediklerini belirtir²⁵⁸. Aral ve Baran’a göre, bu sayede çocuk birçok konuyu minimum düzeyde zorlanarak öğrenebilecektir²⁵⁹.

“Çocuk oyunlarının birçoğunda dilin kullanılması gerekmektedir. Oyun çocuğun dil gelişimini destekler. Oyun, çocuğun sözlü olarak ifade edilenleri anlama yeteneğinin gelişimini sağlar. Çocuklar oyun içinde yeni sözcükler öğrenir. Oyundaki olaylar zamanla öğrenilir, oyun süresince soru sorulur ve cevap alınır. Oyunda dil zihinsel değerlendirmeler için kullanılır ve oyunda dille komut verilir. Oyunda dil çocuğun duygularını ve düşüncelerini anlatır. Oyunla, dil problemi olanların, bu problemleri çözümlenmeye çalışılır ve oyunla çocuğun sözcük dağarcığı gelişir, düzgün cümleler kurar, rahat konuşma alışkanlığı kazanır. Oyunla çocuk soru sorar ve yeni bilgiler kazanır²⁶⁰.”

Modern dil öğretim yaklaşımlarında, oyunun eğitim programlarına dahil edilmesi ve bu denli ilgi görmesinin nedenleri arasında oyunun öğrenmeyi ve hatırlamayı kolaylaştıran, sınıf içinde rahat ve eğlenceli bir atmosferin oluşmasını sağlayan, öğrencilerin motivasyon düzeylerini artıran, onların kendi düşünce ve

²⁵⁶ F. Özden Ekmekçi ve M. Turgut Ekmekçi, Yabancı Dil Öğretiminde Benzetleme Ve Oyunun Etkinliği, **İZLEM Yabancı Dil Öğretimi Dergisi**, N.4, 1980, s.22.

²⁵⁷ Zeynep Şerife Tokgözlü, “Arapça Öğretimine Yönelik NLP İlkelerine Dayalı Etkinlik Önerileri”, (**Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2009) s.25.

²⁵⁸ Aksoy, a.g.t., s.49.

²⁵⁹ Ayşegül Ulutaş, “Okul Öncesi Dönemde Drama ve Oyunun Önemi”, **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, ISSN: 1308-9196, Yıl: 4, Sayı: 6, Haziran 2011, s. 240.

²⁶⁰ Akandere, a.g.e., s.17.

fikirlerini kolay bir şekilde ifade edebilecekleri ortamlar oluşturan bir özelliğe sahip olması yatmaktadır²⁶¹.

Bu açıdan, ilköğretim kademelerinde okuyan oyun çağındaki çocukların dil öğretimini çeşitlendirmede kullanılabilecek en etkili ve en verimli teknik yine oyundur. Çünkü oyun sayesinde öğrenciler yabancı dile karşı olan ön yargılarından uzaklaşıp derse olan ilgileri artar. Oyun eşliğinde yapılan yabancı dil derslerinde öğrencilerin birbirleriyle iletişim kurması sağlanır ve sınıf içinde pasif durumda olan öğrenciler bile derse katılmak isterler²⁶².

Tarcan'a göre oyun, doğal öğrenme yönteminin vazgeçilmez bir unsurudur. Doğal öğrenme çocuğun en büyük ihtiyacına karşılık veren bir yöntemdir. Çünkü doğal yöntemde oyun oynamak, şarkı söylemek, masal dinlemek, basit resimler yapmak. Bu yaştaki çocukların yapmaktan büyük zevk duydukları tekrar etme gibi teknikleri içerir²⁶³.

Araştırmacıların yaptığı bazı deneyler dil öğrenmenin eğlenmeyle doğru orantılı olduğunu ortaya koymuştur. Eğlenen kişinin konsantre olma oranının eğlenmeye göre daha yüksek olduğu görülmüş ve bu sayede dil öğrenme sürecinde de daha başarılı olduğu tespit edilmiştir²⁶⁴.

Whelan'a göre, öğretmen merkezli öğrenme ortamlarındaki öğrenciler kendilerine öğretilen konuları akıllarında tutmak için çaba sarf ederken, oyunla öğrenenler yaptıkları üzerinde yetki sahibidir ve dolayısıyla öğrendiklerini akıllarında tutmak için daha çok güdülenmişlerdir²⁶⁵.

Julien'e göre , “Oyun basit bir sınıf etkinliğinden daha önemli bir şeydir; o, ayrıcalıklı bir öğrenme biçimi, bir yaşam biçimi ve de bir zihniyet olabilir²⁶⁶.”

---

²⁶¹ Tahirhan Aydın, a.g.m., s.81.

²⁶² Kuşçu, a.g.t., s.107-108.

²⁶³ Selma Anşın, a.g.m., s.14.

²⁶⁴ Muhammed Zahit Can ve Burcu Türkmen, “Bilgisayar Oyunlarının Yabancı Dil Eğitime Katkısının Araştırılması: Anadili Türkçe olan 100 Yükseköğretim Öğrencisi Üzerinde Yapılan Araştırma Örneği”, **Tarih Okulu Dergisi (TOD)**, Yıl.10, Sayı XXXI, Eylül 2017, s.401.

²⁶⁵ Fatma Aslan, a.g.t., s.15.

²⁶⁶ Kadriye Susüzer, “Oyun Yoluyla Fransızca Öğretimi”, (**Yüksek Lisans Tezi**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2006), s.38.

Hadfield'e göre; "oyunlar müfredatın bütünleştirici parçası olarak kabul edilmelidir. Oyunlar, öğrenci için sınıf ortamı ile gerçek dünya arasında bir köprü görevindedir²⁶⁷."

Geleneksel eğitim anlayışında, bazı öğretmenler oyunu öğrencilere uslu dururlarsa dersin sonuna doğru verilecek bir ödül olarak görebilmektedirler. Halbuki oyun günümüzde yabancı dil derslerinde iletişimsel becerinin kazandırılmasında, klasik öğretmen merkezli dil dersinin aksine dile hareket getiren etkili bir araç olarak görülmektedir²⁶⁸.

Dil öğretiminde oyunla dil etkinlikleri arasında çok net bir ayrım bulunmamaktadır. Dil etkinliklerini değişik oyunlara dönüştürmek için çok büyük çaba harcamamıza gerek yok diyebiliriz. Şöyle ki, biraz hayal gücü ve biraz da yaratıcılıkla sınıf etkinliklerini ve dil alıştırmalarını oyuna ve oyun türevlerine çevirebiliriz²⁶⁹.

3.7. Yabancı Dil Öğretiminde Oyunun Kullanılmasının Faydaları

Çocuğa yabancı dil öğretirken oyunun kullanılmasının birçok faydası vardır. Bunlardan bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- Oyunda birden fazla duyu öğrenme sürecine dahil olur.
- Çocuk oyunla doğal biçimde öğrenir.
- Çekingen ve öz güveni yetersiz çocuklar oyun gruplarında kendilerini daha rahat ve güvende hissederler.
- Öğrenim sıkıcı olmaktan çıkar.
- Konuyu sadece anlamakla kalmazlar yaşayarak ve hissederek öğrenmiş olurlar.
- Oyun oynarken birbirlerine saygı duymak, kurallara uymak, dürüst davranmak, işbirliği yapmak gibi davranışlarını geliştirirler²⁷⁰.

---

²⁶⁷ Susüzer, a.g.t., s.57.

²⁶⁸ Kaya, a.g.t., s.30.

²⁶⁹ Mustafa Abdulaziz Nâsif, *el-El'âbü-l lügaviyye fi ta'lîmi-l lügâti-l ecnebiyye*, Riyad: Darü'l Merih, 1983, s.13.

²⁷⁰ Neriman Gökçeğöz, Alpaslan Durmuş ve Hatice Durmuş, *Oyun ve Etkinliklerle Türkçe*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2. Basım, Şubat 2012, s.6.

- Sınıfta oynanan dil oyunları çocuğun farkına varmadan öğrenmesini sağlar.²⁷¹ Krashen'in dil edinme kuramına²⁷² bağlı olarak, çocukların dili öğrenmekten ziyade farkında olmadan dili edindikleri bir süreç, en iyi oyunla gerçekleşebilir. Oyun esnasında çocuk, dile değil oyunda kendisinden istenileni başarmaya odaklanır. Oyun aracılığıyla, öğretmen dili öğretme hedefine, öğrenci de eğlenme hedefine aynı anda ulaşmış olurlar.
- Oyunlar, çocuğun dil öğrenirken stresinin azalmasını, motivasyonun artmasını ve dili gerçek ortamına en yakın halde öğrenmesini sağlar²⁷³.
- Çocuklar tabiatları gereği hemen sıkılır ve dikkatleri dağılır. Dersin ilk 10-20 dakikasından sonra odaklanamazlar. İşte burada oyun sınıfta yeni bir atmosfer yaratmak ve öğrencilere derste olduklarını unutturacak bir etkinlik olarak öğretmenin yardımına yetişir.

3.8. Oyunun Uygulama Aşamaları

Oyunun Planlanması

Öğretim etkinliklerini önceden planlamak, öğretmene zaman kazandırdığı gibi seçilen konunun daha verimli anlatılmasını ve öğrencinin sürece daha aktif katılımını sağlar. Ayrıca, planlanarak yapılan her çalışma başarıya daha kolay ulaşır²⁷⁴.

Oyun planlanırken şu hususlara dikkat edilmelidir.

- Oyun planlanırken mekan düzenlenmeli, gerekli oyun malzemelerinin hazırlanmalıdır.
- Oyunun amacı, kuralları ve oyun esnasında kullanılacak cümle örnekleri önceden belirlenmiş olmalıdır²⁷⁵.
- Öğrencilerin yaşına, cinsiyetine ve gelişim özelliklerine uygun olmalıdır²⁷⁶.

---

²⁷¹ Tahirhan Aydın, a.g.m., s.74.

²⁷² "Kara Harp Okulunda dr. Stephen Krashen Tarafından 17 Mayıs 2011 Tarihinde Yapılan Seminerin Çevirisi", http://kho.edu.tr/akademik/dekanlik/yabanci_diller_bolumu/belgeler/KHO_Stephen_Krashen_Seminer_ceviri_17.05.2011.pdf (erişim:03.04.2019).

²⁷³ Aydan Ersöz, "Six Games for the EFL/ESL Classroom", *The Internet TESL Journal*, 6, June, 2000, <http://iteslj.org/Lessons/Ersöz-Games.html> (erişim: 08.04.2019).

²⁷⁴ Kuşçu, a.g.t., s.96.

²⁷⁵ Candemir Doğan, *Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*, a.g.e., s.148.

²⁷⁶ Akandere, a.g.e., s.22 .

- Öğretmen, oyunun öğrencinin seviyesine ve öğretilmek istenen konuya uygun olmasına dikkat etmelidir.
- Mümkün oldukça bir oyun için bir tek hedef belirlenmelidir²⁷⁷.
- Öğrencilerin becerilerinin üstünde oyunlardan kaçınılmalıdır. Aksi takdirde eğlenerek öğretmek hedefi tam tersi bir duruma dönüşüp çocuklar için sıkıcı, katılmaktan çekinecekleri bir etkinlik haline gelebilir.

Oyunun Uygulanması:

Oyunda kullanılacak materyaller öğrencilere tanıtılır. Oyunun süresi, oyuncuların ya da oyundaki karakterlerin görevleri açıklanır. Fontana, öğrencilerin oyuna istekli olması ve belirlenen oyuna ait hareketleri, istekli öğrencilerin yapmasının oyunun başlangıcında önemli olduğunu ve oyuna tüm öğrencilerin katılmasına özen gösterilmesi gerektiğini söyler²⁷⁸. Oyunun süresi, ne zaman başlayacağı ve oyunu bozan davranışlar açıklanmalıdır.

Oyunun Değerlendirilmesi:

Oyunun eğitimde ulaşılmak istenen amaca hizmet etmesi için değerlendirme sürekli yapılmalıdır. Değerlendirme yapılırken öğretmen şu soruların cevabını aramalıdır:

- Oyun amacına ulaştı mı?
- Oyun çocukların seviyelerine ve yaşlarına uygun mu?
- Oyunun zamanı ve tekrar sayısı yeterli oldu mu?
- Oyun için uygun araç ve gereç kullanıldı mı²⁷⁹?

3.9. Oyun Esnasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Oyun oynanırken dikkat edilmesi gereken bazı noktalar şunlardır:

- Dil öğretiminde oyuna tamamlayıcı çalışmalar olarak bakılmalıdır.

---

²⁷⁷ Tahirhan Aydın, a.g.m., s.80-81.

²⁷⁸ Sinan Koçyiğit, Mehmet Nur Tuğluk ve Mehmet Kök, “ Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun”, Yıl: 2007, KKEFDI Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 16, s.338.

²⁷⁹ Akandere, a.g.e., s.23.

- Seçilen oyun, işlevini yitirdiğinde oyunda ısrar edilmemeli, oyun terkedilmelidir.
- Öğrenci oyuna katılmaya zorlanmamalıdır.
- Oyunda yer almak isteyen öğrencinin ilgi ve yetenekleri göz önünde bulundurulmalıdır²⁸⁰.
- Derslerde öğretmenin rehber ya da kolaylaştırıcı rolünün yanı sıra “yönlendirici” rolü olduğu da unutulmamalıdır. Çünkü farklı, renkli, canlı etkinliklerle ilk kez karşılaşan öğrenciler kimi zaman dersi sadece bir oyun olarak görmekte ve hedeften uzaklaşmaktadır²⁸¹.
- Aşırı rekabetten kaçınılmalıdır.
- Oyunda mutlaka eleme yapılması gerekiyorsa bir kişi değil de birkaç kişi kalıncaya kadar devam edilmeli, oyunun galibiyeti sadece bir kişiye verilmemelidir.
- Hiçbir çocuğun gülünç duruma düşürülmesine izin verilmemelidir.
- Oyuncuların destek amacıyla yaptıkları bağrıışmalar ve gülüşmeler engellenmelidir²⁸².

3.10. Dil Öğretiminde Oyunun Olumsuz Yanları

Demir, oyunların eğitime sağladığı katkılarının yanında olumsuz etkilerinin de bulunduğunu şu ifadelerle belirtmektedir: “Oyunların öğretime ve farklı disiplinlerdeki etkinliğiyle ilgili araştırmaların varlığı giderek artmaktadır. Ancak oyunların üstünlüklerinin yanında yanlış veya eksik kullanımı, yeterli deneyime sahip olmadan eğlenme amaçlı uygulamalar bu tekniğin zayıf noktası olarak görülebilir²⁸³.” etkinliklerin uzun sürmesi ve ders kavramının ortadan kalkması gibi durumlar da oyunun olumsuz yanlarından sayılabilir. Teneffüs ziliinin çalmasıyla dışarıda oluşacak gürültü ve diğer öğrencilerin sınıfa girmesi oyun etkinliğinin verimini düşürebilir. “Oyun etkinlikleri uzun sürede uygulansa da öğretimsel açıdan kalıcılığa etkisi ve

²⁸⁰ Tahirhan Aydın, a.g.m., s.80-81.

²⁸¹ Demirel (Ed.), **Eğitimde Yeni Yönelimler**, a.g.e., s.22.

²⁸² Akandere, a.g.e., s.24.

²⁸³ Demir, “Farklı Oyun Türlerine Dayalı Matematik Öğretiminin 1. Sınıf Öğrencilerinin Eriş ve Kalıcılık Düzeylerine Etkisi”, s.55.

duyuşsal alanla ilgili kazanımlar bu zayıf noktanın görmezlikten gelinmesini sağladığı söylenebilir²⁸⁴.”

3.11. Oyun İçin Uygun Sınıf Düzeni

Geleneksel sınıf düzeni, oyun gibi etkinliklerin yapılacağı bir dil dersi için hiç de uygun değildir.²⁸⁵ Öğrencilerin tecrübe ederek, konuşma ve anlama becerilerini kazanmalarını sağlayacak oyun, drama, müzik gibi etkinliklerin yapılabileceği özel dil öğretimi derslikleri oluşturulmalıdır. Bu dersliklerde çocukların yaş ve seviyelerine uygun hedef dilde kitap ve dergilerin bulunduğu bir kitaplık bulunmalıdır. Öğrencilerin yaratıcılıklarını sergileyebilecekleri küçük bir sahne olmalıdır. Yine bu dil dersliklerinde kamera, televizyon, bilgisayar, yazıcı, tepegöz, video, kasetçalar duvar panoları, resimler, mikrofon sistemi gibi araç-gereçlerin bulunması gereklidir²⁸⁶.

Sınıf ortamının uygunluğunun yanında sınıf mevcudu da etkili bir dil eğitimi için çok önemlidir. Günümüz şartlarında kalabalık sınıflarda ideal bir dil öğretimi gerçekleştirmek oldukça güçtür²⁸⁷. İdeal bir dil sınıfında öğrenci sayısı 8 - 14 arası olmalıdır²⁸⁸.

3.12. Oyunun Sınıflandırılması

Farklı türlerde karşımıza çıkan oyunlar, neredeyse tüm davranışlarımızı sarıp sarmalayan bir özelliğe sahip olduğundan herhangi bir kalıba sokmak çok kolay görünmemektedir. Bir öğretim ortamı veya yöntemi olarak kullanımında ise gelişim psikolojisi, sosyoloji, ekonomi ve uygulanacak alan (ders, konu, disiplin) gibi farklı disiplinlerin dikkate alınması gerekmektedir. Oyunla öğretim ilkelerinin etkili

---

²⁸⁴ Demir, a.g.t., s.56.

²⁸⁵ Sedat Sever, Zekeriya Kaya ve Canan Aslan, **Etkinliklerle Türkçe Öğretimi**, İzmir: Tudem, 2. Baskı, 2011, s.28.

²⁸⁶ Sedat Sever, “Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme – Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt:34, Sayı:1, Yıl:2001, DOI:10.1501/Egifak_0000000047 (erişim: 08.04.2019).

²⁸⁷ Anşin, “Çocuklarda Yabancı Dil Öğretimi”, s.19.

²⁸⁸ Erol Barın, “ Yabancılarla Türkçe Öğretiminde İlkeler”, **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları**, Yıl: 2004, Cilt:1, Sayı:1, s.22.

kullanıldığı bir eğitim programı ise oyunun eşsiz gelişimsel ortamının en üst düzeyde hissedileceği bir eğitim atmosfer sunabilir²⁸⁹.

Genel olarak, oyun için çok çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Örneğin, İsmihan oyunu kişisel ve hayali oyunlar olarak iki gruba ayırmıştır. Özdoğan, bireysel ve sosyal oyunlar olarak sınıflandırırken, Avedon ve Smith fiziksel beceri oyunları, strateji oyunları ve şans oyunları olarak üç gruplandırma yapmıştır. Piaget'in sınıflandırmasında oyunlar üç gruba ayrılır: Alıştırma oyunları, simgesel oyunlar ve kurallı oyunlar²⁹⁰.

Yabancı dil öğretiminde yapılan sınıflandırmalarda ise oyunlar genelde iki grupta toplanır.

Dilbilgisi Oyunları: Dil yapılarının doğru kullanımını hedefler. Dolayısıyla bu oyunlar dilbilgisi kurallarını kazandırabilmek için oynanan dilbilgisi oyunları olarak bilinirler.

İletişimsel Oyunlar: Dilin akıcı olmasını hedefleyen oyunlardır ve dilin yapısal boyutu ikinci planda tutulur. İletişimsel oyunlar olarak ifade edilen bu oyunlarda dilin kullanımına ve akıcılığına önem verilir ve dilbilgisi hataları üzerinde durulmaz²⁹¹.

Bu oyunlardan birçoğunu yabancı dil öğretimine uyarlayarak derslerde işlevselleştirebiliriz. Buna göre, yabancı dil öğretiminde kullanabileceğimiz oyun gruplarından bizim seçtiklerimiz şunlardır:

1. **Kart Oyunları:** Çocukların en çok sevdiği ve hiç sıkılmadan uzun süre oynadıkları oyunlardan biri de kart oyunlarıdır. Uno, hafıza kartları, eşleştirme kartları, farklılık kartları, gruplama kartları, ilişki kurma kartları, futbolcu kartları, yap-bozlar, bulmacalar... vb.

---

²⁸⁹ Barın, a.g.m., s.20-23.

²⁹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz: Murat Özcan- Gürkan Dağbaşı, **Oyunlarla ve Etkinliklerle Arapça Öğretimi**, İstanbul: Akdem Yayınları, 2015, s.18-22.

²⁹¹ Tahirhan Aydın, a.g.m., s.74.

2. **Sokak Oyunları:** Saklambaç, körebe, köşe kapmaca, yerden yüksek, yakar top, seksek gibi oyunlar hem çocukların çok iyi bildikleri hem de hareketli ve heyecanlı oyunlar olduğu için dil oyunlarına kolaylıkla dahil edilebilirler.
3. **Zeka Oyunları:** Bilmeceler, bulmacalar, farkı bulma, yanlış bulma, tamamlama, sıralama, SOS oyunu, yol bulma, gibi oyunlar da dil öğretiminde kullanılabilir.
4. **TV yarışmaları:** TV’de yayınlanan yarışmalar da sınıf ortamında dil öğretiminde etkili bir şekilde oynanabilir. Mesela, Evet-Hayır yarışması, Kim 500 Milyar İster..vb.
5. **Şans Oyunları:** Tombala, okey..vb.
6. **Tahmin Oyunları:** Bil Bakalım, Hırsız Kim?, Sayı tutmaca..vb.
7. **Nesne Oyunları:** Plastik bardak, şişe kapağı, bilye, oyuncak, kukla gibi pek çok nesneyle oynanan oyunlar dil öğretimindeki etkinliklere dahil edilebilir.
8. **Rol (Taklit) oyunları:** Hayvan taklitleri, meslek taklitleri..vb.
9. **İletişim oyunları:** Şakalar, mimikler, ses benzerlikleri, sessiz sinema²⁹².
10. **Müzik, Ritim Oyunları ve Sportif Oyunlar:** Çocukların küçük yaştan itibaren en çok dikkatlerini çeken etkinliklerin dans, ritmik hareketler ve sportif oyunlar olduğu söylenebilir. Futbol, basketbol, halat çekmece, balon, voleybol gibi oyunlar da dil öğretiminde kullanılabilir²⁹³.
11. **Sınıf oyunları ve bulmacalar:** Yabancı dilde sınıf içi öğrenmenin biçimsel ve tekdüzelikten kurtarılmasında yabancı dille yapılan sınıf oyunları ve bulmaca çözmeler, öğrenmeyi

---

²⁹² Bkz: Kuşçu, “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutulan Fransızca Öğretimi Ders Materyallerinin Metotsal Yönden İncelenmesi”, s.20-23.

²⁹³ Demir, “Farklı Oyun Türlerine Dayalı Matematik Öğretiminin 1. Sınıf Öğrencilerinin Erişi ve Kalıcılık Düzeylerine Etkisi”, s:53.

olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca bilinenleri uygulamaya dönüştürme olanağı da sağlamaktadır²⁹⁴.

Görüldüğü gibi, oyunların çok farklı sınıflandırmaları bulunmaktadır ve bunu belli bir sayıyla sınırlandırmak kolay değildir. Öğretmen yaratıcılığı ve kabiliyeti sayesinde bu oyunların büyük kısmını, direkt yabancı dille bağlantılı görünmeseler de dil oyunlarına çevirebilir. Öğrenciler için en sıkıcı gelen dil alıştırmaları, oyun çeşitlerinden biri veya birkaçı bir araya getirilerek dersin en eğlenceli kısmı haline gelebilir.

Araştırmamızın son bölümünde, çocuklara Arapça öğretiminde kullanılabilecek, günlük yaşantıda çocukların ilgisini çeken konular, kelime öğrenimi, cümle oluşturma, fiil çekimleri gibi birçok konuyu içeren çeşitli oyun örneklerini uygulamasıyla birlikte sunacağız.

---

²⁹⁴ Demirel, “Yabancı Dil Öğretimi ve Tam Öğrenme”, a.g.m., s.47.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAPÇA DİL OYUNLARI (TEMEL DÜZEY)

4.1. Harf Oyunları

1. **Oyun:** Alfabeyi sayma.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Balon.

Oyunun Oynanışı: Öğrenci, elindeki balonu havaya atarak yere düşürmeden Arapça alfabeyi sayar. Alfabeyi bitirmeden balon yere düşerse, yerine başka bir öğrenci geçer. Sonuna kadar balonu düşürmeden alfabeyi saymayı başaran öğrenci alkışlanır. Alkış, ritimli bir şekilde ve slogan eşliğinde olursa öğrenciler için hem daha motive edici hem de daha eğlenceli olur²⁹⁵.

NOT: Aynı oyun, birden fazla öğrencinin birbirine balonu atarak alfabeyi saymalarıyla da oynanabilir. Balonu düşüren öğrenci gruptan çıkar.

2. **Oyun:** Tanışma oyunu, harf tanıma²⁹⁶.

Beceri: Dinleme, konuşma, okuma.

Materyal: Arapça harf kartları.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler tahtaya çıkarak yuvarlak olurlar. Öğretmen .....اسمي der ve daha sonra bir öğrenciye (ما اسمك؟) diyerek elindeki topu ona atar. O da adını söyleyip başka bir öğrenciye topu atar ve aynı soruyu sorar. Bu şekilde bütün öğrencilere söz hakkı verilir. Sonrasında öğretmen, öğrencilerin ortasında sandalyeye oturur. Elinde tek tek harflerin yazılı olduğu kartlardan birini çeker ve harfi okur. İsmi o harfle başlayan öğrenci koşarak öğretmenin elinden kartı çeker. Aynı harfle ismi başlayan birden fazla öğrenci varsa o öğrencilerin sayısı kadar harf kartı bulunur.

---

²⁹⁵ Arapça slogan fikirleri için bkz: s.95.

²⁹⁶ el- El'âbü-l Lüğaviyye li Etfâli mâ Kable'l-Medrase, Muhammad Receb Fadlullah, Kahire: alamalkotob, 2. Baskı, 2005, s.51.

3. Oyun: Arapçada nesneleri tanıma.

Beceri: Dinleme, konuşma.

Materyal: Kese, bazı nesneler.

Oyunun Oynanışı: Bu oyunda öğretmen sınıfa bir keseyle gelir. Beşer kişilik grupları dolaşarak kesenin içine istedikleri bir nesneyi atmalarını ister. Daha sonra elini keseye daldırıp bir eşyayı tutar ve öğrencilere onu göstermeden (ماذا عندي؟) diye sorar. Her grubun bir cevap hakkı vardır. Grup temsilcisi cevabı söyler. Doğru cevabı veren grup puan kazanır.

4. Oyun: Harf kapmaca.

Beceri: Dinleme, okuma.

Materyal: Küçük kartlar.

Oyunun Oynanışı: Arapça harflerin yazılı olduğu küçük kartlar masaya karışık bir şekilde konulur. İki öğrenci tahtaya çıkar ve öğretmenin söylediği harfin yazılı olduğu kartı kapmaya çalışırlar. Süre sonunda en fazla harfi toplayan öğrenci oyunu kazanır.

5. Oyun: Harf bulmaca.

Beceri: Dinleme, okuma.

Materyal: Harf kartları.

Oyunun Oynanışı: Tahtaya veya masaya Arapça harfler karışık bir şekilde yerleştirilir. Sınıf iki veya üç gruba ayrılır. İlk gruptan iki öğrenci tahtaya çıkar. Birinin gözleri bağlanır. Öğretmen bir harf söyler. Gözü bağlı olan öğrenci elini harfler üzerinde gezdirir. Öğretmenin söylediği harfe geldiği zaman, arkadaşı (قف) der. Bir dakika içerisinde ne kadar harf bulurlarsa o kadar puan kazanırlar. Daha sonra diğer gruptan öğrenciler çıkarak oyuna devam ederler.

6. Oyun: Harf okuma.

Beceri: Okuma.

Materyal: Oyun hamuru.

Oyunun Oynanışı: Yarışmacı öğrencinin gözleri bağlanır ve masaya konulmuş hamurdan yapılan harflere dokunarak okumaya çalışır. Sırayla her öğrenciye, harfler bu şekilde okutulur.

7. **Oyun:** Harf bulmaca.

Beceri: Okuma.

Materyal: Karton bardaklar.

Oyunun Oynanışı: Karton bardakların alt kısmı ters çevrilerek üzerlerine Arapça harfler yazılır. Öğrencilerden her biri bir bardağı seçip ters çevirir ve üzerindeki harfi okur. Bütün harfler okunduktan sonra öğretmen bardaklardan birinin altına küçük bir çikolata koyar. Çikolatanın nerede olduğunu sorar. Öğrenciler teker teker harf tahmininde bulunup bardağı kaldırır. Doğru tahminde bulunan öğrenci çikolatayı yer. Öğretmen başka bir bardağın altına yeni bir çikolata koyarak oyuna devam eder.

8. **Oyun:** Harf yazmaca.

Beceri: Yazma.

Materyal: Tahta kalem veya tebeşir.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler, ikişerli gruplar halinde arka arkaya sıra olurlar. En arkada bulunan iki öğrenciye aynı anda bir harf gösterilir. Her iki öğrenci de bu harfi, önlerindeki arkadaşlarının sırtına parmaklarıyla yazarlar. Onlar da kendi önlerindeki öğrencilerin sırtlarına yazarlar. En öndeki öğrencilere kadar böyle devam eder. En öndeki son iki öğrenci sırtlarına yazılan harfi, tahtaya önce yazmak için yarışır. Doğru harfi önce yazan öğrenci grubuna puan kazandırır. Her turda en öndeki öğrenciler yer değiştirip arkaya geçerler²⁹⁷.

4.2. Kelime Oyunları

1. **Oyun:** Kelime yazma.

Beceri: Okuma, yazma.

Materyal: Kelime kartları, mandallar.

Oyunun Oynanışı: Üzerinde Arapça harfler yazılı olan mandallar kelime kartlarına, harflerine göre sırayla takılır.

---

²⁹⁷ Onay, s.57.

2. **Oyun:** Kelime yazma.

Beceri: Okuma, yazma.

Materyal: Harf kartları.

Oyunun Oynanışı: Sınıftaki her öğrencinin elinde birkaç harf kartı bulunur. Tahtaya çıkan öğrenci öğretmenin söylediği kelimenin harflerini arkadaşlarından toplayarak kelimeyi oluşturur.

3. **Oyun:** Kelime hatırlama.

Beceri: Okuma.

Materyal: Kutu, kelime kartları, projeksiyon aleti.

Oyunun Oynanışı: Sınıf beşerli gruplara ayrılır. Her gruba bir kelime kutusu verilir. Kutunun içinde öğrencilerin daha önce öğrendikleri kelimeler bulunur. Projektör kullanılarak tahtada bazı kelimeler öğrencilere gösterilir ve yarım dakika süreyle kelimelere bakmaları istenir. Daha sonra kelimeler kapatılır. Öğrenciler akıllarında kalan kelimeleri bir dakika içerisinde kelime kutusundan bulmaya çalışırlar. Öğretmen ikinci defa kelimeleri gösterir. En sonunda çoktan aza doğru en fazla kelime toplayan gruplar alkışlanır.

4. **Oyun:** Kulaktan kulağa kelime.

Beceri: Dinleme, konuşma.

Materyal: Kelime kartı.

Oyunun Oynanışı: Tahtaya iki kelime yerleştirilir. Öğrenciler ayağa kalkıp ikişerli sıra olurlar. Öğretmen, en arkadaki iki öğrenciye aynı anda bir kelime kartı gösterir. Karttaki kelimeyi okuyan öğrenci, kelimeyi önündeki arkadaşının kulağına

söyler. Bu şekilde en öndeki öğrenciye gelene kadar kulaktan kulağa kelime aktarılır. En öndeki öğrenciler kulaklarına söylenen kelimeyi kapmaya çalışırlar. Hangi gruptaki öğrenci kelimeyi önce kaparsa onun grubu puan kazanır. Her turda, en öndeki öğrenciler yer değiştirip arkaya geçerler.

NOT: Bu oyun daha ileri seviyelerde cümlelerle ya da soru-cevap şeklinde de oynanabilir. Ya da kulaktan kulağa söylenen kelimenin resmi tahtaya asılabilir.

5. Oyun: Tahmin oyunu.

Beceri: Yazma, okuma.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Sınıf beşer kişilik gruplara ayrılır. Her gruptan, işlenen konuyla alakalı bir kelime söylemeleri istenir. Grup üyeleri, aralarında kararlaştırdıkları kelimeyi söylerler. Süre bittikten sonra kura sonucunda belirlenen sıraya göre her grup bir kelime söyler. Öğretmenin elinde her kelimenin bir puanı vardır. Mesela, (قلم) kelimesinin değeri 5, (سبورة) kelimesinin değeri 3...vb. Bu puanlar rastgele verilir. Oyun sonunda en fazla puanı toplayan grup birinci olur. Bir grubun söylediği kelimeyi başka bir grup söyleyemez.

6. Oyun: Puzzle.

Beceri: Okuma, yazma.

Materyal: Karton.

Oyunun oynanışı: Genellikle öğrenilen kelimelerin okunuşu ve yazılışının pekişmesi için puzzle türleri kullanılabilir.

Örnek:

7. Oyun: Bingo.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Kelime tablosu.

Oyunun Oynanışı: Her öğrenciye içinde karışık şekilde kelimelerin olduğu bir tablo verilir. Öğretmen bir kelime söyler. O kelime, hangi öğrencilerin tablosunda bulunuyorsa üzerine yuvarlak halkayla kapatır. Bütün kelimelerin üstünü kapatan öğrenci bingo der ve birinci olur. Oyun, diğer öğrencilerle beraber devam eder.

Not: Bu oyun gruplarla da oynanabilir. Bu takdirde zamandan tasarruf edilmiş olur. Yine bu oyun, pratiği yaptırılmak istenen cümlelerle de oynanabilir. Bu şekilde, öğrenciler dile daha fazla maruz kalmış olurlar. Öğrencilerdeki bütün kelimeler öğretmende bulunmalı ama, öğrencilerde bazı kelimeler olmalıdır. Aynı kelime birden fazla öğrencide bulunabilir.

النموذج الأول	النموذج الثاني
أجلس على الكرسي.	كيف حالك؟
أنام على السرير.	من أين أنت؟
أطبخ الطعام في المطبخ	كم عمرك؟
	أين تسكن؟

8. Oyun: Kelime türetmece.

Beceri: Dinleme, konuşma.

Materyal: Yazı tahtası.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen alfabenin ilk harfini sesli olarak başlatıp geri kalan harfleri içinden sayar. Öğrencilerden biri öğretmen (فف) dediğinde hangi harfteyse öğrenci o harfle başlayan bir kelime söyler. Daha sonra aynı öğrenci alfabeyi saymaya başlar. Yanındaki arkadaşı, onu durdurup kaldığı harfle başlayan bir kelime söyler. Bu şekilde bütün öğrencilere bir defa sıra gelinceye kadar oyuna devam edilir.

Bu oyunun başka bir versiyonu: Tahtada Arapça alfabe yazılıdır. Öğrenci, harfleri işaret ederek okumaya başlar. Öğretmen, dur dediği anda hangi harfte kaldıysa o harfle başlayan bir kelime söyler.

9. Oyun: Tersten kelime okuma.

Beceri: Okuma.

Materyal: Kağıt, fener.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen, kelime kağıtlarını öğrencilere, ters çevirip arkadan ışık tutarak gösterir. Öğrenciler kelimeyi tersten okumaya çalışırlar.

10. Oyun: Kelime ezberleme²⁹⁸.

Beceri: Dinleme, konuşma.

Materyal: Flaş kartlar.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler beşerli gruplara ayrılır. Tahtada flaş kartlar yan yana sıralanır. Resimlerin Arapça karşılıkları, sınıfça öğretmenle beraber birkaç defa söylenerek ezberlenmesi sağlanır. Daha sonra kartlar ters çevrilir. İlk grup en baştaki kartın arkasındaki kelimeyi söylerler. Eğer doğru bilirlerse puan kazanırlar. İkinci grup ikinci sıradaki kartın arkasındaki kelimeyi söyler. Bu şekilde bütün kartlar açılana kadar oyuna devam edilir. Kartların hepsi açılınca, yerleri değiştirilip öğrencilerin ezberlemesi için süre verilir ve oyun yine aynı şekilde devam eder.

11. Oyun: Kelime ezberleme.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Flaş kartlar.

Oyunun Oynanışı:

- Öğretmen elindeki resmi hızlıca gösterip kapatır. Öğrenciler önce sınıfça, daha sonra teker teker karttaki resmin Arapçasını bilmeye çalışırlar.
- Kart yavaş yavaş açılır. Öğrenciler kartın tamamı açılmadan ne olduğunu bilmeye çalışırlar.

---

²⁹⁸ Bkz: Macmillan Spain “Ideas for using flashcards” <https://youtu.be/X9KebTgfLJI> (erişim: 06.04.2019).

12. Oyun: Kelime ezberleme.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Flaş kartlar.

Oyunun Oynanışı: Kartlar yan yana sıralanır. Sırayla isimleri söylenir. Öğrencilerini, kelimeleri ezberlediğinden emin olduğunda ilk kart kaldırılır ve birinci kelime resim olmadan söylenir. Daha sonra diğer kelimeler resimlerine bakar söylenmeye devam edilir. İkinci turda, ikinci sıradaki kelimenin de resmi kaldırılır. İlk iki kelime resmi olmadan, diğerleri resme bakılarak sırayla isimleri söylenir. Bu şekilde her turda bir resim kaldırılarak kelimeler sırayla söylenir. En son turda artık hiçbir resim kalmaz ama öğrenciler, bütün kelimeleri resim olmadan da sırayla söyleyebilirler.

13. Oyun: Aranana kelimeyi bulma²⁹⁹.

Beceri: Dinleme

Materyal: Flaş kartlar.

Oyunun Oynanışı: Tahtaya 4-6 tane hayvan resmi sıralanır. Öğretmen aklındaki hayvanın ne olmadığını söyleyerek doğru hayvanı öğrenciden bulmasını ister.

المعلم: هو ليس خروفا وليس كلبا وليس أرنباً

الطالب: أسد.

المعلم: أحسنت.

14. Oyun: Kayıp kelimeyi bulma.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Flaş kartlar.

Oyunun Oynanışı: Tahtaya resimler asılır. Sınıfça, Arapça isimleri tekrar edilir. Sonra öğrenciler gözünü kapatır ve öğretmen kartlardan birini kaldırır. Gözlerini açtıklarında hangi resmin olmadığını tahmin ederler.

15. Oyun: Kelime türetmece.

Beceri: Konuşma.

Materyal: İki adet poşet veya kese.

---

²⁹⁹ Bkz: Helbling English, "Total Physical Response (TPR)", <https://youtu.be/1Mk6RRf4kKs> (erişim:06.04.2019).

Oyunun Oynanışı: Sınıf iki veya üç gruba ayrılır. Her gruba bir kelime grubu verilir. Birinci grubun öğrencileri, ellerine verilen çalar saati elden ele dolaştırarak kelime söylerler. Çalar saat çalana kadar kelime söylerler. Daha sonra sıra diğer gruplara geçer. En çok kelimeyi söyleyen grup kazanır.

16. Oyun: Kelime yazmaca.

Beceri: Yazma.

Materyal: İki adet poşet veya kese.

Oyunun Oynanışı: Sınıf iki gruba ayrılır. Her öğrenci, grubundaki diğer öğrencilere göstermeden kağıda bir kelime yazıp kendi grubunun kesesine atar. Daha sonra her grubun kesesinden çıkan kelimeler sayılır. Hangi grup, tekrarı olmaksızın daha fazla kelime yazdıysa o grup kazanır.

17. Oyun: Kelime bilmece, (Taş- kağıt- makas).

Beceri: Konuşma.

Materyal: Resimler.

Oyunun Oynanışı: Sayısı 5-10 arasında değişen flaş kartlar tahtaya veya yere sıralanırlar. İki öğrenci yan yana sıralanmış flaş kartların iki ayrı ucunda dururlar. İlk önce başlayan öğrenci, ilk sıradaki resmin adını söyleyip bir adım ilerler. Daha sonra diğer öğrenci de kendi tarafındaki ilk kelimeyi söyleyip ilerler. Öğrenciler karşılaştıklarında (taş- kağıt- makas) oyununu oynayıp birinciye belirlerler.

Taş – kağıt – makas → حَجَر - وَرَقَة - مَقَصَّ

18. Oyun: Kelime bilmece.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Kelime kartları

Oyunun Oynanışı: Öğrencilerin eline bir flaş kart verilir. Müzik eşliğinde hızlıca elden ele kartı verirler. Öğretmen (قف) dediğinde kart kimin elindeyse resimdeki şeyin Arapçasını söyler. Daha sonra her defasında kartlar değiştirilerek oyun devam eder.

19. Oyun: Kelime tahmini.

Beceri: Okuma.

Materyal: Kağıt, kalem, makas.

Oyunun Oynanışı: İnce uzun bir şekilde kesilmiş bir kağıt, kare kare halinde katlanır. Her bir karede istenilen kelimenin bir harfi yazılıdır. Önce sadece bir harf açılır. Öğrenci ikinci harfi görmek isterse (أريد حرفاً) der. Bir harf daha açılır. Tahmin etmede zorlanırsa bir harf daha açtırır. Son harf kalıncaya kadar tahmin etme hakkı vardır. Daha sonra kelimeyi tahmin eder.

20. Oyun: Eşleştirme.

Beceri: Okuma.

Materyal: Renkli kartonlar.

Oyunun Oynanışı: Oyun iki kişiyle oynanır. Üzerinde farklı resimlerin olduğu büyük bir kart hazırlanır. İki yarışmacıya da iki ayrı renkte kartonun üzerindeki resimlerin adedince kart verilir. Öğretmen keseden bir kağıt çeker ve kağıttaki kelimeyi okur. Kelimeyle eşleşen resmi ilk bulan öğrenci kartıyla resmin üzerini kapatır. Daha sonra yeni bir kelime çekilir. Onu da hangi öğrenci önce bulursa aynı şekilde resmin üzerini kartıyla kapatır. Bütün resimlerin üzeri kapandığında oyun biter. Kartlar sayılarak birinci belirlenir.

4.3. Cümle Oyunları

1. Oyun: Cümle oluşturma.

Beceri: Dinleme, okuma.

Materyal: Kelime kartları.

Oyunun Oynanışı: Alıştırması yapılacak cümlelerin olduğu kelime sayısına göre öğrenciler grup olurlar. Gruplara karışık halde kelime kartları dağıtılır ve yan yana dizilerek cümle oluşturmaları istenir.

2. Oyun: Resimlerden cümle sıralama.

Beceri: Dinleme, okuma.

Materyal: Resimler.

Oyunun Oynanışı: Sadece resimlerin olduğu kartlar hazırlanır. Öğrenciler ikişerli grup olurlar. Her gruba resimlerden dağıtılır. Öğretmen bir cümle söyler ve öğrenciler o cümleleri, resimleri yan yana dizerek oluştururlar. Daha sonra resimlerin ifade ettiği cümleleri öğrencilerin okuması istenir. Seçilecek cümlelerin işlenen dersin içeriğiyle alakalı olmasının dikkat edilmelidir.

أنا أحب القط.

أنا أحب الكلب.

الطالب من إفريقيا.

3. Oyun: Cümle oluşturma.

Beceri: Okuma.

Materyal: Resimler, kelime fişleri, kelime fişi dosyası.

Oyunun Oynanışı: Sınıf beşerli gruplara ayrılır. Her gruptan bir temsilci düdük sesini duyduğunda koşarak masadan bir resim alıp grubuna götürür. Her grup hızlıca ellerindeki fişlerle resme uygun cümle kurarlar. Öğretmenden onay alan grup ikinci resmi alır. Bu şekilde süre bitene kadar en çok cümleyi kuran grup kazanır.

4. Oyun: Tahmin oyunu.

Beceri: Konuşma, dinleme.

Materyal: İki sandalye, yazı tahtası, tebeşir.

Oyunun Oynanışı: Sınıf iki gruba ayrılır. Her gruptan iki öğrenci tahtaya çıkar. Tahtanın önündeki sandalyelere otururlar. Gruplar arkadaşlarına tahtaya yazılı olan kelimeyi Arapça ifadelerle anlatmaya çalışırlar. Önce kim bilirse grubuna puan yazılır. Daha sonra başka iki öğrenci tahtaya çıkar. Bu oyun herkes en az bir defa oynayacak şekilde devam eder.

5. Oyun: Soru-cevap.

Beceri: Okuma, konuşma

Materyal: Karton kutu, soru kağıtları.

Oyunun Oynanışı: Öğrencilerin eline içinde sorular olan bir kutu verilir. Birden ona kadar sayarak kutuyu elden ele verirler. 10 sayısına gelindiğinde kutu kimin elindeyse kutunun içinden bir soru çeker ve soruyu cevaplar.

6. Oyun: Cümle kurma.

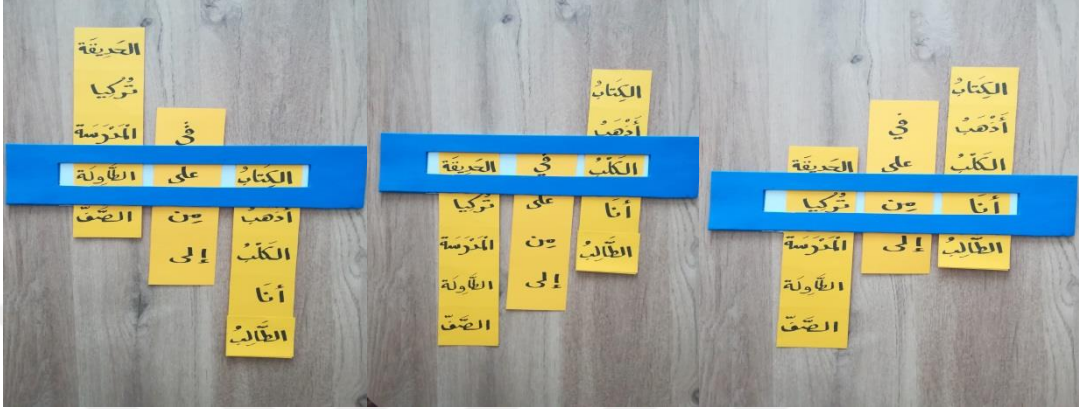
Beceri: Okuma.

Materyal: Karton, eva.

Oyun: Resimde görüldüğü gibi evadan içinden kelime geçebilecek şekilde bir dosya hazırlanır. Alıştırması yapılacak cümle iki veya üç kelimeden oluşabilir. Cümlelerin kelime sayısı kadar fiş hazırlanır. Fişlerin üzerine karışık kelimeler yazılır. Öğrenci fişi aşağı ve yukarı oynatarak kelimeyi değiştirerek anlamlı cümleler kurar.

Bu fiş dosyasını, öğretmek istediğiniz cümleleri çeşitlendirip her derste kullanabilirsiniz.

Burada resim ve kelime eşleştirme fiil çekimi de olabilir.

7. Oyun: Cümle kurma.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Resimler.

Oyunun Oynanışı: Yere birden ona kadar yuvarlak kartonlar yapıştırılır. Bir büyük boy zar hazırlanır. Küpün üzerinde birden altıya kadar rakamlar yazar. Öğrenci küpü yere atar. Çıkan sayının bulunduğu kutudan resim çeker. Resimdeki şeyin Arapçasını bilirse küpte çıkan sayı kadar ilerler. Daha sonra diğer grubun temsilcisi aynı şekilde oynar. Sorunun cevabını bilemeyen öğrenci zarda çıkan sayı kadar geri gider. Kim 10 sayısına ulaşırsa oyunu kazanır.

8. Oyun: Cümle oluşturma.

Beceri: Dinleme, konuşma

Materyal: Karton küpler.

Oyunun Oynanışı: Altı tane cümle belirlenir. Bu cümlelerin ilk kelimeleri birinci küpün karelerine, ikinci kelimeleri ikinci küpün karelerine, son kelimeleri de son küpün karelerine yazılır. Öğrenciler küpleri çevirerek cümle oluştururlar.

9. Oyun: Cümle sıralama.

Beceri: Okuma.

Materyal: Dondurma çubukları.

Oyunun Oynanışı: Dondurma çubuklarının üzerine cümleler yazılır ve karıştırılır. Daha sonra anlamına göre cümleler sıralanır.

4.4. Tanışma Oyunları

1. Oyun: Tahmin oyunu.

Beceri: Konuşma, dinleme

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler iki gruba ayrılır. Bir grup soru soran diğer grup cevap veren olur. Bütün öğrenciler ayağa kalkar ve müzik eşliğinde yürürler. Müzik durduğunda herkes bir arkadaşıyla eşleşir ve ona bazı tanışma soruları sorar. Süre bittiğinde, soru soran öğrenciler arkadaşları hakkında isim vermeden bilgi verirler. Diğer öğrenciler onun kim olduğunu bulmaya çalışır. Birkaç kişiden sonra gruplar yer değiştirir ve müzik eşliğinde oyuna tekrar başlarlar. Bu şekilde her öğrenci bir defa soru sorup bir defa da cevap vermiş olur.

NOT: Öğrenciler hangi soruları soracaklarını oyun öncesinde biliyor olmalılar. Her öğrenci aynı soruları sorar. Sorular öğrencilerin seviyesine uygun şekilde öğretmen tarafından belirlenir.

Örnek Sorular:

من أين أنت؟
كم عمرك؟
أين تسكن؟
كم أختاك؟
كم أختاك؟

2. Oyun: Tanışma oyunu.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Ülke veya şehir resimleri.

Oyunun Oynanışı: Her öğrenciye bir şehrin resminin ve adının olduğu bir resim verilir. Öğrenciler ellerindeki kartı kimseye göstermeden birbirlerine nerede yaşıyorsun diye sorarlar. Aynı şehirde ya da aynı ülkede yaşayan öğrenciler birbirlerini bulduklarında eşleşirler ve öğretmenin çizdiği dairenin içine girerler. Belirlenen süre bitene kadar eşlerini bulamayan öğrenciler daireye giremezler³⁰⁰.

من أين أنت؟
في أي بلد تعيش؟
في أي مدينة تعيش؟

4.5. Sayılar

1. Oyun: Sayı tahmini.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Kova, pinpon topu.

Oyunun Oynanışı: Sınıfa bir kova ve pinpon topları getirilir. Öğretmen kovanın içine rastgele toplar koyar ve öğrencilerden kovada kaç adet top olduğunu tahmin etmelerini ister. Daha sonra hep beraber topları sayarlar. Doğru tahminde bulunan öğrenci alkışlanır.

---

³⁰⁰ Shelley Ann Vernon, **176 English Language Games for Children**, s.63, <http://www.teachingenglish games.com/> (10.10.2018).

2. Oyun: Tahmin oyunu.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Bazı nesneler.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen herhangi bir nesnenin fiyatını öğrencilerden tahmin etmelerini ister. Tahminleri aldıktan sonra fiyatı gösterir. En yakın ya da birebir aynı tahminde bulunan öğrenci kazanır. Bir öğrencinin tahminini başkası söyleyemez.

المعلم: كم ليرة القلم؟

الطالب: خمس ليرات.

3. Oyun: Sayı biriktirme.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Şeker, kutu.

Oyunun Oynanışı: Sınıf iki gruba ayrılır. Şekerler sınıfın farklı yerlerine saklanır. Belirlenen süre bitene kadar herkes şeker arayıp grubunun kutusuna atar. Her iki grubun da topladığı şekerler öğrencilerle beraber Arapça olarak sayılır. En fazla şeker biriktiren grup oyunu kazanır.

4. Oyun: Sayı sayma.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Jenga oyuncuğu.

Oyunun Oynanışı: İki öğrenci tahtaya çıkar. Sırayla jengaları üçer üçer dizmeye başlarlar. Dizerken de Arapça sayılarını söylerler. Kimde jenga yıkılırsa oyunu kaybeder.

5. Oyun: Sayı tahmini.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Fasulye taneleri.

Oyunun Oynanışı: Her öğrenciye 10'ar adet fasulye verilir. Oyun ikişerli oynanır. Öğrenci elini poşetin içine sokup fasulyeleri avuçlar. Elinde kaç fasulye olduğunu arkadaşına sorar. Eğer arkadaş doğru bilirse elindeki fasulyeleri ondan alır.

Sonra sıra ona geçer. Bu şekilde oyun bittiğinde fasulyeler sayılır. Kimde daha çok fasulye varsa o kazanır³⁰¹.

Örnek cümle:

الطالب الأول: كم فاصوليا في يدي؟

الطالب الثاني: ستة.

الطالب الثاني: كم فاصوليا عندي؟

الطالب الأول: ثمانية.

6. Oyun: Sayı seçmece.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Sayı kartları.

Oyunun Oynanışı: Öğrencilere 1-10 veya 1-20 arası sayıların yazılı olduğu kartlar dağıtılır. Bir dakika içerisinde kartları sıralarlar. Herkesin doğru şekilde sıraladığından emin olduktan sonra öğretmenin söyleyeceği sayı kartını çekerler. En son beş tane sayı kartı kalana kadar devam edilir. Son beş kartta hangi sayıların olduğu sorulup bütün öğrencilerde aynı sayıların kalıp kalmadığına bakılır.

7. Oyun: Sayı tahmini.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Zar.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen sınıfa büyük boyda bir zar getirir. Sınıf gruplara bölünür. Her grup bir sayı tahmin eder. Öğrencilerden biri zarı atar. Kimin tahmini tuttuysa 5 puan kazanır. 6 rakamını tutturan gruba 10 puan verilir. 10'dan büyük sayılarla oynanmak istendiğinde zar iki defa atılır ve toplam rakam hesaplanır.

8. Oyun: Sayı tahmini.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Büyük boy kartondan yapılmış bir küp.

Oyunun Oynanışı: Sınıf beşer kişilik gruplara ayrılır. Her grup toplamda ulaşacakları bir sayı tahmin eder. Öğretmen grupların tahminini tahtaya yazar. Önce ilk

---

³⁰¹ Shelley Ann Vernon, a.g.e., s.54.

grup tahtaya çıkar ve grubun her üyesi zarı bir kere atar. Bütün atışlardaki toplam sayı, tahmin ettikleri sayıya en yakın olan grup en yüksek puanı alır.

9. Oyun: Sayı hatırlama.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Okul malzemeleri.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen, masasına farklı sayılarda kalem, defter, kitap, çanta, silgi, kalemlik gibi okul eşyaları koyar. Her gruptan bir öğrenci tahtaya çıkar ve bir dakika süreyle masadaki eşyaların sayısını ezberlemeye çalışırlar. Bir dakika sonunda arkalarını dönerler. Öğretmen her öğrenciye masadaki eşyalardan birinin sayısını sorar. Bildikleri her soru için gruplarına puan kazandırır. Daha sonra gruplardaki diğer öğrenciler aynı şekilde oyunu devam ettirirler. Her defasında masadaki eşyaların sayısı değiştirilir.

10. Oyun: Sayı tahmini.

Beceri: Konuşma, yazma.

Materyal: Tebeşir, yazı tahtası.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen aklından bir sayı tuttuğunu ve bu sayıyı tahmin etmelerini söyler. Sırayla öğrenciler tahminde bulunur. Öğretmen her öğrencinin tahminini tahtaya yazar ve tahmin edilen sayı tutulan sayıdan büyükse (أصغر), küçükse (أكبر) der. Sayıyı bulan öğrenci alkışlanır ve tahtaya çıkarak bu sefer kendisi aklından bir sayı tutar ve öğrenciler tahmin eder. Bu şekilde öğrenciler oyundan sıkılmadan bitirmek suretiyle oyuna devam edilir.

11. Oyun: Sayı tahmini.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Yazı tahtası, tebeşir.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen üzerinde bir rakam yazılı olan bir kart çıkarır. Kaç olduğunu sınıfça söylerler. Bir sonraki kartı göstermeden önce öğrencilerden rakamın daha büyük mü yoksa daha küçük mü olduğunu tahmin etmelerini ister. Daha büyük diyenler أكبر diyerek ellerini yukarı kaldırır. Daha küçük diyenler ise أصغر diyerek ellerini aşağı indirir. Öğretmen kartı gösterir. Bilemeyenler oturur. Bilenler devam eder.

12. Oyun: Sayı saymaca.

Beceri: Okuma.

Materyal: Tebeşir.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen öğrencilerle birlikte yere seksek çizer. Karelerin içine rakamları Arapça olarak yazar. Öğrenciler sırayla ve hızlıca sayıları hem sayar hem üstünden atlarlar. 10'a kadar geldikten sonra bu sefer geri geri atlayarak sayıları sayarlar.

13. Oyun: Sayı oluşturma.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler şarkı söyleyerek müzik eşliğinde yürürler. Müzik durduğunda öğretmen birden ona kadar bir rakam söyler. Hangi rakamı söylediye o sayıda öğrenci bir araya gelirler. Daha sonra tekrar müzik başlatılır. Aynı şekilde oyuna devam edilir. Öğretmen iki derse öğrenciler ikişerli ikişerli birleşirler. Öğretmen beş derse beşerli grup olurlar³⁰².

14. Oyun: Sayılarla cümle kurma.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: On öğrenci tahtaya çıkar. Her birine bir sayı verilir. Öğretmen cümleyi başlatır. Cümlede kimin sayısı geçiyorsa bir adım öne geçer ve kendisi de aynı cümleyi sayısını değiştirerek kurar. Söylediği rakam kimdeyse o da öne çıkar. Herkes öne çıktığında öğrenciler yerlerine geçerler. Yeni öğrencilerle yeni cem'i kelimelerin pratiği yapılır.

Örnek cümleler:

أريد قلما واحدا.

أريد قلمين.

أريد خمسة أقلام.

---

³⁰² Shelley Ann Vernon, a.g.e., s.54.

15. Oyun: Nesnelerin sayısını belirleme.

Beceri: Okuma.

Materyal: Kartlar, 3 -5 adet çeşitli nesne resimleri.

Oyunun Oynanışı: Öğrencilere en çok kullanılan birkaç kelimenin çoğulu öğretilir. Üzerinde farklı sayılarda bu öğretilen kelimelerin yazılı olduğu kartlar hazırlanır. Çoğulu öğretilen nesnelerin resimlerinden 10 adet bulundurulur. Öğrenciler kartta yazana göre nesnelerin sayısını belirler.

16. Oyun: Sayı tahmini.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Dart.

Oyunun Oynanışı: Öğrenci oku atmadan önce bir sayı söyler. Daha sonra oku söylediği sayıya atmaya çalışır. Başarırsa alkışlanır.

4.6. Renkler

1. Oyun: Kelimeyi okuma, rengini söyle.

Beceri: Okuma, konuşma.

Materyal: Projektör.

Oyunun Oynanışı: Projektörle tahtaya renklerin isimlerinin farklı renklerde yazılmış hali sunulur. Öğrencilerden gördükleri kelimelerin kendilerini değil yazılı oldukları renkleri söylemeleri istenir. Şaşırmadan okumayı tamamlayan öğrenci alkışlanır.

انتظر إلى هذه الكلمات التالية وانطق اللون وليس الكلمة

أخضر	أحمر	أصفر
أسود	أزرق	أحمر
أحمر	أسود	أصفر
أخضر	أزرق	أزرق
أصفر	أسود	أخضر

2. Oyun: Söylediğim renge dokunma!

Beceri: Dinleme.

Materyal: Renkli kartonlar.

Oyunun Oynanışı: Tahtada veya masada renkli kartonlar bulunur. Renk sayısı kadar öğrenci tahtaya çıkar. Öğretmenin söylediği renk dışında bir renge dokunmaları gerekir. Eğer, öğretmenin söylediği renge dokunan olursa oyundan çıkar. Bu şekilde bir kişi kalıncaya kadar oyuna devam edilip en sona kalan öğrenci alkışlanır. Daha sonra diğer öğrencilerle oyun tekrar edilir.

Aynı oyun renklerle ilgili cümleler söylenerek de oynanabilir.

Örnek Cümleler:

لون السبورة أبيض.

لون الليمون أصفر.

لون التفاح أحمر.

3. Oyun: Balonların rengini bilme.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Renkli balonlar.

Oyunun Oynanışı: Sınıfa renkli balonlar getirilir. Öğrencilerle beraber şişirilir. İki öğrenci tahtaya çıkar. Bunlardan biri arkadaşına teker teker balonları atmaya başlar. Öğrenci kendisine atılan balonları yakalayıp renklerini söyler ve bırakır. Bütün renkleri balonları yere düşürmeden doğru bildiğinde alkışlanır.

Oyunun başka bir versiyonu: Öğrenci kendisine atılan balonların renginde birer kelime söyler.

4. Oyun: Renk göstermece.

Beceri: Dinleme, konuşma.

Materyal: Balon.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen bir öğrencinin adını söyleyip balonu havaya atar. Top yere düşmeden yakalarsa o da başka bir öğrencinin adını söyler. Top yere düştükten sonra yakalarsa herkes durur. Bana... rengi göster der. Herkes koşarak o

renği bulmaya çalışır. Renği bulamayan öğrenci vurulur. Vurulan öğrenci başka bir öğrencinin adını söyleyip balonu atar ve bu şekilde oyun devam eder.

Örnek cümle:

أرني اللون الأحمر.

5. Oyun: Renklerin üstüne atlama.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Renkli kartonlar.

Oyunun Oynanışı: Yere farklı renklerde kare veya yuvarlak şekillerde kartonlar yapıştırılır. Öğrenci, öğretmenin söylediği rengin üzerine atlar. Önce yavaş daha sonra gittikçe hızlanır. Sırayla bütün öğrenciler bir tur bu oyunu oynarlar.

Bu oyunun başka bir versiyonu: Öğrenciler üzerine atladıkları rengin adını Arapça söylerler. Daha ileri seviyede üzerine atladıkları renkle ilgili cümle kurarlar.

6. Oyun: Sevdğin rengi söyleme.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Renkli kartonlar.

Oyunun Oynanışı: Kartondan bir daire hazırlanır. Çevresine yuvarlak şeklinde renkli kartonlar yapıştırılır. Kartonun ortasına bir çark takılır. Öğrencilere de renklerin isimlerinin yazılı olduğu kartlar dağıtılır. Öğretmen çarkı hızlıca çevirir. Çarkın ucu hangi renkte durursa o renk elinde olan öğrenciler hızlıca ayağa kalkar ve أنا (أحب الأخضر) cümlesini üçer defa söylerler.

Bu oyun şöyle de oynanabilir: Öğrenciler sırayla renk çarkını çevirirler ve hangi renge denk geldiyse o renkle ilgili cümle kurarlar.

7. Oyun: Renk sınıflandırma.

Beceri: Okuma.

Materyal: Karton kutular, kelime kağıtları.

Oyunun Oynanışı: Üzeri farklı renklerde kartonlarla kaplanmış küçük kutular hazırlanır. Bir kutunun içinde de öğrencilerin anlamını bildiği farklı renklerde

nesnelerin isminin yazılı olduğu kartlar bulunur. Öğrenciler en kısa sürede bu kelimeleri renklerine uygun sepete atarlar.

8. Oyun: Renk hatırlama.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Bir öğrenci ebe seçilir. Birkaç öğrenci de karşısına geçer. Ebe, öğrencilere çok kısa bir süre bakar ve gözlerini kapatır. Öğretmen öğrencilerin giysilerinin rengini sorar.

Örnek Sorular:

ما لون بنطال علي؟

ما لون حذاء محمد؟

ما لون عين زينب؟

ما لون كنزة عمر؟

9. Oyun: Boyama.

Beceri: Konuşma, dinleme.

Materyal: Renkli ve siyah-beyaz resim.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler beşer kişilik gruplara ayrılır. Bir öğrenci masaya geçer. Eline renkli bir resim verilir. Her bir gruba da aynı resmin siyah beyaz fotokopisi verilir. Arkadaşları, resimdeki nesnelerin rengini sorar ve öğrencinin verdiği cevaba göre boyama yaparlar. Boyama bittiğinde her rengin resmi ve orijinal resim karşılaştırılır³⁰³.

10. Oyun: Renk bilmece.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Tebeşir.

Oyunun Oynanışı: Yere büyük bir yuvarlak çizilir. Her öğrenciye aynı renkten birden fazla çocukta olacak şekilde sırayla renkler dağıtılır. Öğrenciler yuvarlağın etrafında dururlar. Öğretmen hangi rengi söylese o renkteki öğrenciler

---

³⁰³ Shelley Ann Vernon, a.g.e., s.50.

yuvarlağın içine girerler. Yarışma şeklinde oynanmak istenirse en son yuvarlağın içine giren öğrenci oyundan çıkar. Tek öğrenci kalıncaya kadar oyuna devam edilir.

Daha ileri seviyelerde, herhangi bir şeyin rengi sorulup cevap hangi renkse o renk kendisine ait olan öğrenciler yuvarlağın içine girerler.

Örnek sorular:

ما لون البحر؟

ما لون الطماطم؟

ما لون الشمس؟

4.7. Giyecekler

1. Oyun: Şapkayı kim takıyor?

Beceri: Konuşma.

Materyal: Perde, giysiler.

Oyunun Oynanışı (1): İki öğrenci perdeyi tutar. Perdenin arkasında bulunan iki öğrenciden biri şapkayı başına takar. Sınıf iki gruba ayrılır. Öğretmen öğrencilere şapkayı kimin taktığını sorar. Öğrenciler tahminde bulunur. Doğru cevabı veren gruba puan yazılır.

Örnek diyalog:

المعلم: من يلبس القبعة؟

الفريق الأول: علي يلبس القبعة.

الفريق الثاني: عمر يلبس القبعة.

الجواب الصحيح: علي يلبس القبعة

Aynı oyun farklı öğrencilerle ve farklı giysilerle devam ettirilir.

Oyunun Oynanışı (2): Öğrencilere gösterildikten sonra perdenin arkasına iki giysi konulur. Perdenin arkasına geçen iki öğrenciden biri bir giysi diğeri öteki giysiyi giyer. Daha sonra öğretmen iki gruptan kimin ne giydiğini tahmin etmelerini ister. Bilen grup puan kazanır.

Örnek cümleler:

المعلم: ماذا يلبس علي و أحمد؟
المجموعة الأولى: علي يلبس قبعة، أحمد يلبس نظارة.
المجموعة الثانية: علي يلبس نظارة، أحمد يلبس قبعة

Cevaplardan sonra perde açılır.

Oyunun Oynanışı (3): Bir öğrenci perdenin arkasına geçip oradaki giysilerden birini giyer. Öğretmen o öğrencinin ne giydiğini sorar. Öğrenciler tahminde bulunur. Kim doğru cevabı bilirse perdenin arkasına o geçer.

Örnek diyalog:

المعلم: ماذا يلبس أحمد؟
طالب 1: يلبس أحمد قبعة.
طالب 2: يلبس أحمد قميصا.
طالب 3: يلبس أحمد معطفا.
الجواب الصحيح: : يلبس أحمد معطفا.

2. Oyun: Manken giydirmece.

Beceri: Konuşma, dinleme

Materyal: Giysiler.

Oyunun Oynanışı: Sınıfa çeşitli giysiler getirilir. Sınıf iki gruba ayrılır. İlk gruptan üç öğrenci tahtaya çıkar. Öğrencilerden biri manken gibi hiç hareket etmez. Diğer üçüncü öğrenciden Arapça olarak bir giysi vermesini ister. O da dediği elbiseyi verince manken olan arkadaşına giydirir. Süre bitinceye kadar kaç giysi giydirdiyse o kadar puan kazanır. Sonra sıra diğer gruba geçer.

Örnek cümleler:

لو سمحت، أعطني القميص / القبعة / القفاز / المعطف / الجورب.

4.8. Yiyecekler

1. **Oyun:** Hangi meyve kimde.

Beceri: Konuşma, dinleme.

Materyal: Meyve ve sebze resimleri.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen öğrencilere meyve ve sebze resimlerinin olduğu kartlar dağıtır. Daha sonra herhangi bir meyvenin adını söyleyip nerede olduğunu sorar. Meyvenin resmi elinde olan öğrenci ayağa kalkar ve şöyle der:

البرتقال عندي. أين التفاح.

Elma resmi elinde olan öğrenci ayağa kalkar ve aynı şekilde

التفاح عندي، أين الموز؟

der. Oyun bu şekilde devam eder.

Örnek:

الطالب الأول: أنا أفضل الموز، من يفضل البرتقال؟

الطالب الثاني: أنا أفضل البرتقال، من يفضل الرمان؟

2. **Oyun:** Meyvem sende mi?

Beceri: Konuşma.

Materyal: Meyve -sebze resimleri.

Oyunun Oynanışı: Sınıftaki her öğrencinin eline bir meyve veya sebze resmi verilir. Kimse elindeki resmi arkadaşlarına göstermez. Tahtaya iki öğrenci çıkar. Öğretmen onlara bir meyve ismi söyler. Önce biri sonra diğeri seçtikleri bir öğrenciye meyvenin onda olup olmadığını sorar. Doğru öğrenci bulunana kadar soru sormaya devam edilir. Kim önce meyvenin sahibini bulursa oyunu kazanır. Ya da belli bir süre içerisinde bulamazlarsa ikisi de yerine geçer.

Örnek soru:

-هل عندك تفاح؟

-نعم، عندي.

-لا، ليس عندي.

3. Oyun: Meyveni duyunca ayağa kalk ve otur.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Resimler.

Oyunun Oynanışı: Tahtaya 5- 10 tane öğrenci çıkar ve sandalyelere otururlar. Öğrencilere meyve resimleri dağıtılır. Öğretmen hangi meyvenin adını söylerse o meyve elinde bulunan öğrenci ayağı kalkıp oturur. Oyun başta yavaş oynanır, sonrasında hızlanır.

Aynı oyun kelimeler ezberlendikten sonra belli bir cümle kalıbını pratik ettirmek için de oynanabilir. Mesela, öğretmen şu cümleleri kullanabilir.

أنا أحب التفاح.
أنا أحب البرتقال.
اشتريت من السوق ليمونا.

4. Oyun: Meyve mi, sebze mi?

Beceri: Dinleme.

Materyal: Meyve-sebze resimleri.

Oyunun Oynanışı: Sınıfın ortasına beş altı tane sandalye daire şeklinde koyulur. Sandalye sayısınca öğrenci seçilir. Sandalyelerin üzerinde meyve ve sebze resimleri bulunur. Öğrenciler müzik eşliğinde sandalyeler etrafında dönmeye başlarlar. Müzik durduğunda öğretmen ya meyve der ya da sebze. Buna göre öğrenciler sandalyeleri kapıp üzerine otururlar. Sonra bakılır. Meyve dediyse meyve üzerine oturanlar kazanır. Sebze üzerine oturanlar kaybeder. Onların yerine başka öğrenciler oyuna katılır.

Not: Oyun minderle veya kartları yere koymak suretiyle de oynanabilir.

5. Oyun: Meyve mi, sebze mi?

Beceri: Okuma, konuşma.

Materyal: Kelime kartları.

Oyunun Oynanışı: Bu oyun ülkemizde “aç kapıyı bezirgan başı” oyunun benzeridir. Her öğrenciye bir kart verilir. Kartlarda ya meyve ya da sebze resmi vardır. İki öğrenciden biri meyveci diğeri sebzeçi olur. Manavlar ellerini birleştirir. Diğer

öğrenciler sırayla manavların ellerinin altından Arapça tekerleme eşliğinde eğilerek geçerler. Tekerleme bittiğinde kim manavların ellerinin arasında kalırsa, o öğrenci avlanır. Avlanan öğrenciye liderler, ‘Meyve mi, sebze mi?’ diye sorar. Öğrenci elindeki karta göre cevap verir. Cevaba göre ya meyveci ya da sebzezinin arkasına geçer. Oyun bu şekilde bütün öğrenciler gruplara girinceye kadar devam eder. Daha sonra halat çekmece (شد الحبل) oynanır.

الخضري والفاكهة: فاكهة أو خضرة؟

الطالب الأول: فاكهة.

الطالب الثاني: خضرة.

Oyunda Söylenilecek Tekerleme veya Şarkı Örneği:

زرنا اليوم سوق خضار

واشترينا كيلو خيار

زرنا اليوم سوق خضار

واشترينا كيلو جزر.

6. Oyun: Kukla ne istiyor?

Beceri: Konuşma, dinleme.

Materyal: Oyuncak meyveler, kukla, perde.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen perdenin arkasından bir kukla tutar. Masanın üzerine de çeşitli meyve ve sebzelerin oyuncakları konur. Öğrenciler sıraya girerler. Kukla, sırayla öğrencilerden bir meyve veya sebze ister. Öğrenci de onu kuklaya verir.

الدمية: أعطني طماطم من فضلك.

الطالب (1): تفضل.

الدمية: شكرا جزيلا.

الطالب (1): بالصحة والعافية.

الدمية: أعطني خيارا من فضلك.

الطالب (2): تفضل.

الدمية: لا، ليس هذا. أنا أريد خيارا.

الطالب (2): أنا آسف. تفضل.

7. Oyun: Bir şey ikram etme.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Çalar saat, karton bardak, kek, bisküvi...

Oyunun Oynanışı: Sınıf 10 kişilik gruplara ayrılır. Birinci grup yan yana dizilir. Öğretmen elindeki karton bardağı ilk öğrenciye vererek “bir bardak çay ister misin?” diye sorar. Öğrenci evet lütfen deyip bardağı alır ve yanındaki arkadaşına aynı soruyu sorar. İkinci öğrenci de cevap verip bardağı üçüncü öğrenciye uzatır. Bu şekilde son öğrenciye bardak ulaşıncaya kadar devam edilir. Heyecan katması için bu diyaloglar çalar saat çalmadan tamamlanmalıdır. Her grupta cümle değiştirilir. Gerçek yiyecekler de getirilip öğrencilere ikram edilirse daha güzel olur. Kız ve erkek öğrenciler ayrı ayrı gruplanırsa müzekker müennes fiillerin söylenmesi daha kolay olur.

Örnek cümleler:

الطالب الأول: هل تريد كأس شاي؟

الطالب الثاني: نعم، من فضلك. هل تريد كأس شاي؟

الطالب الثالث: نعم، من فضلك. هل تريد كأس شاي؟

الطالب الرابع: نعم،.....

Sorulabilecek sorular:

هل تريد فنجان قهوة؟ / هل تريد كوب ماء؟ / هل تريد كعكة؟ / هل تريد تفاحة؟

8. Oyun: Meyve pazarı.

Beceri: Okuma, konuşma.

Materyal: Meyve resimleri, oyuncak para, çalar saat.

Oyunun Oynanışı: 10 öğrenci düz sıralanmış sıraların arkasına geçip satıcı olurlar. Önlerinde sattıkları meyvenin resmi bulunur. Sınıf dört ya da beşer kişilik gruplara ayrılır. Her gruba bir miktar para verilir. İlk gruptan bir öğrenci öğretmenden aldığı kartta yazan meyveyi satın alır. Sonra hızlıca elindeki paraları sıradaki arkadaşına verir. O da öğretmenin söylediği meyveyi satın alır ve elinde kalan parayı hızlıca diğer arkadaşına verir. Çalar saat çalana kadar bu şekilde alış veriş yaparlar. Sonra sırayı diğer grup alır. Oyunun sonunda en çok alışveriş yapan grup kazanır.

المشتري الأول: أعطني كيلو طماطم، من فضلك.

البائع: تفضل.

المشتري الأول: كم ليرة؟

البائع: خمس ليرات.

المشتري الأول: تفضل.

البائع: شكرا.

9. Oyun: Yiyecek alışverişi.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Kıyafet, plastik meyve sebze, bazı hazır paket yiyecekler.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler evden bazı yiyecekler getirirler. Beş öğrenci satıcı olur. Masalarının üzerinde bakkal, kasap, manav, elbiseci gibi isimler yazılır. Aynı zamanda her bir satıcıya bir numara verilir. Müşteri olan öğrenci bir kart çeker. Kartta satın alacağı şey ve bir numara yazılıdır. O numara hangi satıcıya aitse onun dükkanına gider. Satın alacağı şeyin onda olup olmadığını sorar: Eğer varsa satın alma işlemini tamamlar. Eğer yoksa satıcı hangi dükkana gitmesi gerektiğini söyler. Müşteri o dükkana gider ve alışverişini tamamlar.

Örnek diyalog:

المشتري: السلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

البائع: وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته.

المشتري: هل عندك سكر؟

البقال: نعم عندي سكر. كم كيلو تريد؟

المشتري: أريد ثلاثة كيلوات.

البقال: تفضل.

المشتري: بكم ليرة؟

البقال: عشر ليرات.

المشتري: تفضل.

البائع: شكرا.

4.9. Sıfatlar

1. **Oyun:** Arkadaşını tarif etme.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler iki gruba ayrılır ve karşılıklı olarak sıralanırlar. Öğretmen bir dakika süreyle birbirlerine bakmalarını ister. Daha sonra birbirlerine arkalarını dönerler. Öğretmen her öğrenciye arkadaşı hakkında sorular sorar.³⁰⁴

Örnek sorular:

ما لون شعر علي؟

ما لون عينه؟

ما لون قميصه؟

هل شعره طويل؟

2. **Oyun:** Kendini tanıtmak.

Beceri: Konuşma, dinleme.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler yuvarlak olurlar. İlk öğrenci adını ve bir hareket yaparak bir sıfatını söyler. İkinci öğrenci önce ilk öğrencinin adını ve hareketiyle beraber sıfatını söyleyip sonra kendi adını ve sıfatını bir hareketle söyler. Üçüncü öğrenci ilk ve ikinci öğrencilerin adını ve sıfatını ve sonra kendi adını ve sıfatını söyler. Son öğrenciye gelinceye kadar bu şekilde devam edilir.³⁰⁵

Örnek cümleler:

الطالبة الأولى: أنا مريم، أنا جميلة

الطالب الثاني: هي مريم هي جميلة، وأنا علي، أنا قوي.

الطالب الثالث: هي مريم هي جميلة، وهو علي، هو قوي، وأنا يوسف أنا ذكي.

³⁰⁴ Onay, s. 49.

³⁰⁵ Kirazoğlu, a.g.e., s.189.

Öğrencilerin seviyesine göre sıfatın sonuna teşbih de eklenebilir. Örneğin;

أنا قوي كالأسد، أنا جميلة كالقمر، أنا ذكي كآشتاين...

4.10. Zaman ve Mekan Zarfları

1. Oyun: Günlük aktiviteler.

Beceri: Okuma, konuşma.

Materyal: Cümle kağıtları.

Oynanışı: Her öğrenciye biri her sabah diğeri her akşam yapılan günlük aktivitelerle ilgili ikişer cümle dağıtılır. Öğretmen ilk öğrenciye örneğin (كل مساء) der. Öğrenci elindeki cümlelerden uygun olanı seçip her sabah ne yaptığını söyler. Daha sonra yanındaki arkadaşına ya (كل مساء) ya da (كل صباح) der. Arkadaşı da elindeki cümlelerden uygun olan cümleyi seçip söyler. Bu şekilde her öğrenciye sıra geldikten sonra bu sefer öğretmen öğrencilerden kağıtları kapatmalarını ister ve bakmadan aynı oyunu devam ettirirler.

Not: Bu oyunu, sınıf beşer kişilik gruplara ayrılıp aynı anda bütün gruplar kendi aralarında oynarsa zaman daha verimli kullanılmış olur.

كل مساء	كل صباح
أتناول العشاء.	أستيقظ مبكراً.
أذاكر درسي.	أصلي صلاة الفجر.

2. Oyun: Masanın altında kim var.

Beceri: Dinleme, konuşma.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler şarkı eşliğinde sınıfta daire olup dönerler. Müzik durduğunda öğretmen (أغلقوا عيونكم) diyerek gözlerini kapatmalarını ister. Bütün öğrencilerin gözleri kapalıyken, içlerinden birini seçip masanın altına geçmesini söyler. Daha sonra (افتحوا عيونكم) der ve sorar:

من تحت الطاولة؟

İlk cevabı veren öğrenci alkışlanır.

Bu oyunun başka bir versiyonu: Sınıf iki gruba ayrılır. Birinci gruptan bir öğrencinin gözü bağlanır. Karşı gruptan iki öğrenci seçilir. Biri masanın altına geçer, diğeri sınıfın dışına çıkar. Öğrencinin gözü açıldığında şu şekilde sorulur:

من تحت الطاولة ومن خارج الصف؟

Öğrenci cevap verir:

علي تحت الطاولة، و أحمد خارج الصف.

Öğrenci doğru cevap verirse grubuna puan kazandırır.

3. Oyun: Nesnelerin yerini bulma.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Kalem.

Oyunun Oynanışı: Sınıf iki gruba ayrılır. Birinci grup ellerindeki 10 adet kalemi 1 dk. içerisinde farklı yerlere saklarlar. Diğer grup sadece soru sorarak 2 dk. içerisinde kalemlerin yerlerini karşı gruba sorular sorarak bulmaya çalışırlar. Süre bitince sıra diğer gruba geçer. Hangi grup kalemlerin hepsini bulmayı başarırsa kazanır.

Örnek sorular:

هل القلم في جيبك؟

هل القلم في الخزانة؟

هل القلم تحت المكتب؟

4. Oyun: Tahmin oyunu.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Kumaş parçası, çeşitli nesneler.

Oyunun Oynanışı: Sınıf bir kaç gruba bölünür. Öğretmen sınıfa öğrencilerin Arapça isimlerini bildikleri nesneler getirir. Önce her bir nesneyi gösterip Arapça

isimlerini sınıfça tekrar ederler. Daha sonra öğretmen, öğrencilere göstermeden bir nesne seçip örtünün altına koyar ve sorar:

المعلم: ماذا يوجد تحت القماش؟
المجموعة الأولى: يوجد تحت القماش قلم أزرق.
المجموعة الثانية: يوجد تحت القماش كتاب.
المجموعة الثانية: يوجد تحت القماش مساحة.

Sonunda örtü açılıp kimin doğru tahminde bulunduğu görülür. Doğru tahminde bulunan grup puan kazanır. İkinci turda nesneler değiştirilebilir. Bütün öğrencilerin katılımını sağlamak için her turda farklı öğrencilerin cevap vermesi sağlanmalıdır. Yapılan hatalar önemsenmemelidir.

هل القلم في حقيبتك؟

4.11. Mekan İsimleri

1. Oyun: Kim önce gidecek?

Beceri: Okuma, dinleme.

Materyal: Mekan resimleri, cümle kartları.

Oyunun Oynanışı: Sınıfın orta kısmı boşaltılır. Tahtanın karşısında uzak bir mesafede iki öğrenci durur. Başka bir öğrenci bir kart çeker ve cümleyi okur. Cümlede nereye gitmesi söyleniyorsa iki öğrenci de koşarak o yerin resmine doğru gidip resmi alırlar. Resmi önce alan öğrenci kazanır.

Örnek cümleler:

اذهب إلى المدرسة. اذهب إلى المسجد، اذهب إلى المستشفى، اذهب إلى الحديقة.

2. Oyun: Nereye gideceğim?

Beceri: Okuma.

Materyal: Resimli kartlar.

Oyunun Oynanışı: Mekan resimlerinin olduğu kartlar dizilir. Öğrenci elindeki kartta nereye gitmesi isteniyorsa o yerin resmi olan kartı alır ve arkasını okur. Orda da

bir sonraki gideceği yer yazıyordu. Bu şekilde talimatlara uyarak en son açtığı kart doğru çıkarsa kartta yazan hediyeyi kazanır.

3. Oyun: Gidilen yeri tahmin etme.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Mekan resimleri.

Oyunun Oynanışı: Tahtaya bir öğrenci çıkar. Sınıfın bir ucunda duvarda cami, okul, çarşı, park gibi mekan resimleri asılıdır. Öğrencinin kulağına kulaklık takılır. Yüksek sesle müzik açılır. Sınıftakileri duyamaz. Gönüllü iki öğrenci ona seçtikleri bir yere gitmesini söyler. Sonuçta yarışmacı, hangi öğrencinin dediği yere giderse, o öğrenci kazanır.

المتسابق الأول: يذهب أحمد إلى الحديقة.
المتسابق الثاني: يذهب علي إلى المسجد.
المتسابق الأول: يذهب عمر إلى السوق.
المتسابق الثاني: يذهب سليم إلى المكتبة.

4. Oyun: Nerede?

Beceri: Okuma, konuşma.

Materyal: Kartlar.

Oyunun Oynanışı: Öğrenci, önce zar atar. Zarda çıkan numaranın bulunduğu kartın altındaki soruyu bir sonraki sıradan cevaplar. İlk açtığı kartın arkasındaki soruyu cevaplar ve bir sonraki sıradan cevabına karşılık gelen kelime kartını açıp onun da arkasındaki soruyu okur ve cevaplayarak bir sonraki uygun kelimeyi seçer. Bu şekilde en son sıraya kadar devam eder. En son kart hediyeinin olduğu karta denk gelirse hediyeyi alır. Her seferinde hediyeinin yeri değiştirilir.

oyunabilir. Kartlar karıştırıldıktan sonra üst üste ters bir şekilde masaya konulur. İlk öğrenci bir cümle söyler ve en üstteki kartı açar. Eğer cümlesindeki kelime kartta çıktıysa kartı alır. Çıkmadıysa öğretmen, kartı karışık bir şekilde diğer kartların arasına geri koyar. Daha sonra sıra diğer öğrenciye geçer. En çok kart biriktiren öğrenci oyunu kazanır.

الطالب الأول: يوجد في غرفة الجلوس أريكة.

المعلم: خطأ.

الطالب الثاني: يوجد في غرفة الجلوس طاولة.

المعلم: صحيح.

Pratiği Yapılacak Cümle Kalıpları:

يوجد في المطبخ ثلاجة، مائدة، كوب، طبق، كرسي، قدر.....

يوجد في غرفة الجلوس أريكة، تلفاز، سجادة، طاولة، ستارة.....

يوجد في غرفة النوم سرير، خزانة، درج....

يوجد في الصف قلم، دفتر، كتاب، مكت، مقعد، سبورة....

Başka Kalıp Örnekleri:

أحتاج إلى ..... (ثلاجة، غسالة، أريكة....)

4.12. Yol Tarifi

1. Oyun: Yol tarifi.

Beceri: Dinleme, konuşma.

Materyal: Resim, kumaş parçası.

Oyunun Oynanışı: Bir öğrencinin gözleri bağlanır. Tahtanın herhangi bir kısmına bir resim yapıştırılır. Diğer arkadaşı onu Arapça komutlarla yönlendirerek resmi bulmasına yardımcı olur. Halat yere konulur.

Kullanılacak kelimeler:

يمين، يسار، فوق، تحت، قف.

Daha ileri seviye için:

امش على طول/ اتجه يمينا / يسارا/ ارجع للوراء / تقدم

2. Oyun: Komutlara uyma.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler tek sıra halinde dizilirler. Öğrencilere Arapça komutlar verilir. Yanlış yapmadan oyunu sonlandıran kazanır.

Komutlar:

تقدم خطوة ، امش إلى الوراء، اتجه يمينا، اتجه يسارا....

3. Oyun: Dört yanımda kim var?

Beceri: Konuşma.

Materyal: Kumaş parçası.

Oyunun Oynanışı: Öğrencilerden birinin gözü bağlanır. Sınıftan dört kişi seçilip gözü bağlı olan öğrencinin önüne arkasına sağına ve soluna geçerler ve ses çıkarırlar. Gözü bağlı olan öğrenci, bunların kim olduğunu tahmin ederek şu şekilde cümleler kurar.

على يميني أحمد.

على يساري عمر

أمامي زينب.

خلفي سميرة.

4. Oyun: İp kesmece.

Beceri: Konuşma.

Materyal: İp, oyuncak makas.

Oyunun Oynanışı: Öğrencilerden birinin gözü bağlanır. İki öğrenci de ipin iki ucundan karşılıklı tutarlar. Gözü bağlanan öğrenciye oyuncak makas verilir. Arkadaşlarının yönlendirmesiyle ipi kesmeye çalışır.

Örnek cümleler:

يمين، يسار، فوق، تحت، قص.

5. Oyun: Yol tarifi.

Beceri: Konuşma, dinleme.

Materyal: İki adet cep telefonu.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler dörderli grup olurlar. İki öğrenci ellerindeki telefonla sınıfın dışına çıkarlar. Diğer iki öğrenci sınıfta öğretmenin tahtaya yazdığı yerin adını söylemeden dışarıdaki arkadaşlarını Whatsapp uygulamasından görüntülü aramayla yönlendirirler. Oyun yarışma formatında olacaksa en kısa sürede istenilen yere ulaşp sınıfa dönen grup birinci seçilir.

Kullanılacak İfadeler:

اتجه إلى اليمين/ اليسار.

واصل السير.

سر حتى السلم/ الحمام، آخر الممر.

ارجع إلى الوراء.

انزل من السلم/ اصعد السلم

4.13. Vücut Azaları

1. Oyun: Vücudun azaları.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Yok.

Oynanışı: Öğretmen öğrencilere bazı direktiflerde bulunur. Öğrenciler öğretmenin direktifine uyarlar. Bazen öğretmen, şaşırtmak için direktifle ters düşen hareketlerle öğrenciyi yanıltabilir. Oyun yarışma şeklinde de oynanabilir. Şaşıran öğrenci oyundan çıkar. Sonunda bir kişi kalıncaya kadar oyuna devam edilir. Öğrencilerin oyundan sıkıldığı hissedilirse oyun erken bitirilir ve en son kalan bütün öğrenciler alkışlanır.

ضع يدك على الرأس.

ضع يدك على العين.

ضع يدك على القلب.

ضع يدك على الأذن...

قال Bu oyunu biraz daha zorlaştırmak için şöyle de oynanabilir. Öğretmen ...المعلم diyerek verdiği komutları öğrenciler yerine getirir. Demeden verdiği komutları yerine getirmez.

2. Oyun: Vücudun azaları.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Oyuncak bebek ve oyuncak hayvanlar.

Oyunun Oynanışı: Sınıfa oyuncak bebek ve hayvanlar getirilir. Yarışmacı öğrencinin gözleri bağlanır. Oyuncaklardan herhangi birinin bir uzvuna çocuğun dokunması sağlanır ve hangi uzuv ve neyin uzvu olduğunu bilmesi istenir.

Örnek Tahminler:

يد الإنسان/ أذن الأرنب/ قدم القط/ رأس البيغاء.....

3. Oyun: Bu kimin eli?

Beceri: Konuşma.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Öğrencilerden birinin gözü bağlanır. Arkadaşlarından biri sessizce yanına yaklaşır. Gözü bağlı öğrenci arkadaşına elini vermesini söyler. Sonra elin sahibinin kim olduğunu tahmin eder. Doğru bilirse diğer öğrencinin gözü bağlanır.

المتسابق: أعطني يدك.

Öğrenci elini verdikten sonra tahminde bulunur.

المتسابق: هذه يد عمر.

4.14. Günler, Aylar, Mevsimler

1. Oyun: Çatlak patlak.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Bu oyun, Türkiye’de ‘çatlak patlak’ diye bilinen oyunun Filistinli çocuklar tarafından haftanın günleri için oynanan bir versiyonudur. Öğrenciler yuvarlak oluşturur ve bir elleri arkadaşlarının elinin üstünde diğer elleri diğer arkadaşlarının ellerinin altında kalır. Oyunu ilk başlatan öğrenci üstteki eliyle arkadaşının eline vurarak (الإثنين) der, o da diğer arkadaşının eline vurarak (الثلاثاء) der. Bu şekilde günleri saymaya devam ederler. Sırası Cuma gününe denk gelen öğrenci, arkadaşının eline (الجمعة) diyerek vurmaya çalışırken arkadaşı elini kaçıtır. Eğer vurmaya başlırsa eline vurduğu arkadaş oyunu çıkar, eğer vuramazsa kendisi oyunu çıkar. Bu şekilde bir kişi kalana kadar oyuna devam edilir. Kazanan öğrenci alkışlanır.

2. Oyun: Hangi gün nereye gidersin?

Beceri: Dinleme.

Materyal: Kartlar.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler genişçe bir yuvarlak olurlar. Öğrencilere haftanın günleri ve mekan isimleri karışık bir şekilde dağıtılır. Dairenin ortasında bir ebe bulunur. Şarkı beraberinde öğrenciler kartlarını elden ele değiştirirler. Müzik durduğunda öğretmen bir cümle söyler. O cümledeki gün ve mekan ismi kimdeyse o iki öğrenci hızlıca yerlerini değiştirirler. Ortadaki ebe bu esnada onların yerini kaparsa ortaya yerini kaptıran öğrenci geçer³⁰⁶.

Cümle örnekleri:

سأذهب يوم الإثنين إلى المدرسة.

سأذهب يوم الأحد إلى السينما.

سأذهب يوم الجمعة إلى المسجد.

---

³⁰⁶ Shelley Ann Vernon, a.g.e., s.33.

3. **Oyun:** Aylar ve haftanın günlerini sıralama.

Beceri: Okuma.

Materyal: Plastik şişe kapakları, jenga, lego veya dondurma çubukları.

Oyunun Oynanışı:

- Kalın bir kartonun üzerine plastik şişe ağzı kesilip yapıştırılır. Kapakların üzerine de haftanın günleri ve aylar yazılıp yapıştırılır. Öğrenciler bu kapakları şişenin ağzına takarak doğru bir şekilde sıralarlar.
- Büyük boy lego ya da jenga tahtalarının üzerine haftanın günleri, aylar yazılır. Öğrencilerden sıralamaları istenir.

4. **Oyun:** Hangi Ayda Doğdun?

Beceri: Konuşma, dinleme.

Materyal: Kelime kartları.

Oyunun Oynanışı: Senenin ayları kartlara yazılıp yere karışık bir şekilde rastgele konulur. Bir öğrenci ebe seçilip arkadaşlarına arkasını döner. On iki tane öğrenci tahtaya çıkar. Müzik ya da bir tekerleme eşliğinde yürürler. Müzik durduğunda herkes bir kelime kartının üzerinde durur. Arkası dönük olan öğrenci bir ay ismi söyler. Kim o ayın yazılı olduğu kartın üzerindeyse ebe olur.

İleri seviye için; arkası dönük öğrenci hangi ayda doğduğunu söyler. Kim o ayın yazılı olduğu kartın üzerindeyse ebe olur.

Örnek cümle:

المعلم: في أي شهر ولدت؟
الطالب: ولدت في شهر أيلول.

5. **Oyun:** Özelliklerine göre mevsimleri sınıflandırma.

Beceri: Okuma.

Materyal: Karton, cümle kağıtları.

Oyunun Oynanışı: Tahta 4 kısma bölünür. Her bir kısma resmiyle beraber bir mevsim adı yazılır. Öğrenciler kesenin içinden sırayla bir cümle çekerler. Cümle hangi mevsime aitse onun bölümüne cümleyi asarlar. Sınıfça o cümle sesli bir şekilde okunur.

Bütün cümleler bittikten sonra öğretmen bir cümleyi eksiltir ve öğrencilere hangi cümlelerin olmadığını sorar. Bilen öğrenci alkışlanır.

6. Oyun: Hangi mevsimde ne olur?

Beceri: Dinleme.

Materyal: Mevsim resimleri.

Oyunun Oynanışı: Yere mevsimlerle ilgili resimler konulur. Müzik eşliğinde öğrenciler yürürler. Müzik aniden durdurulur ve öğretmen bir mevsim ismi söyler. Öğrenciler o mevsimle ilgili bir resmin üzerine basarlar. Daha sonra öğrenciler, ya üzerinde bulundukları resimle ilgili cümle kurarlar ya da öğretmenin resimle ilgili sorusuna cevap verirler.

7. Oyun: El çarpma oyunu.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Üzerinde dört mevsimin yazılı olduğu kartlar.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler yan yana dört kişi olacak şekilde arka arkaya sıralanırlar. Öğretmenin önünde yerde dört mevsimin yan yana resmi ve adının bulunduğu kartlar konulur. Dört öğrenciden her biri bir mevsim resminin önünde durur. Öğretmen mevsimlerle ilgili çeşitli cümleler söyler. Cümle hangi mevsimi anlatıyorsa o mevsimin resmini önündeki öğrenci öğretmenin eline vurur.

8. Oyun: Doğru-yanlış oyunu.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler iki gruba ayrılır. Uzun sıra olurlar. Öğretmen mevsimlerle ilgili bir cümle söyler. Cümlelerin anlamı doğruysa en öndeki iki öğrenci öğretmenin elindeki mendili kapmaya çalışır. Mendili kapamayan ya da cümle yanlış olduğu halde mendili kapan öğrenci yerine geçer. Kazanan öğrenciyse sıranın en arkasına geçer. Sırası gelen öğrencilere yeni cümle söylenir. Onlar da aynı şekilde yarışır. Bu şekilde yalnızca bir öğrenci kalıncaya kadar oyun devam eder.

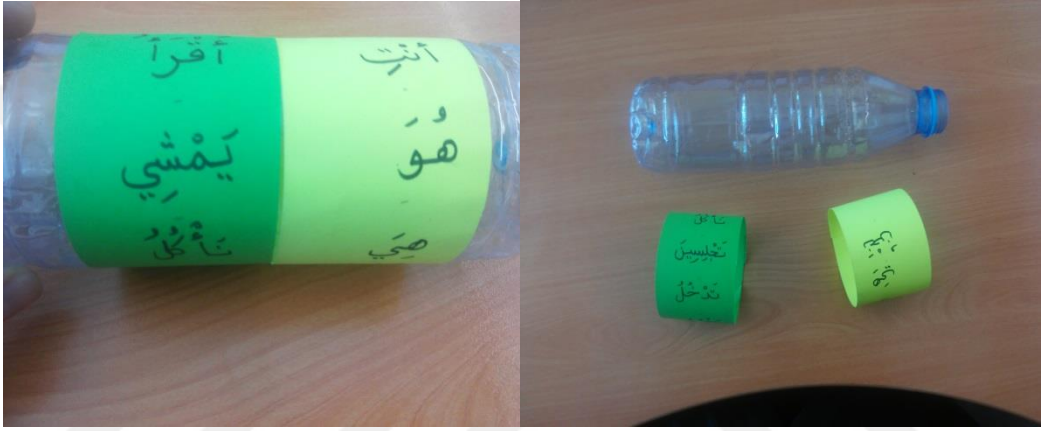
4.15. Fiiller

1. Oyun: Karton çevirme.

Beceri: Okuma, konuşma.

Materyal: Plastik şişe veya peçete rulosu.

Oyunun Oynanışı: Plastik bir şişenin etrafına iki ayrı karton geçirilir. Kartonların birinde alt alta zamirler, diğerinde de fiiller yazılıdır. Öğrenci bu kartonları çevirerek zamirlerle fiilleri eşleştirir.

2. Oyun: Fiilleri canlandırma.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Öğretmen bir fiil söyler ve herkes bu fiili hareketlerle canlandırır. Örneğin;

المعلم: الكل يمشي، الكل يجري، الكل يسبح، الكل يقفز، الكل يطير ....
امش! اجرا! اسبح! اقفز..

3. Oyun: Fiilleri canlandırma.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Beş altı öğrenci tahtaya çıkarılır. Öğretmen, “Kimin adı Ayşe ise koşsun, kimin adı Ali ise uçsun” gibi komutlar verir. Komutlar uygulanırken yanılan (iki defa yanılan da olabilir) öğrenci yerine geçer. En sona kalan öğrenci kazanır.

Burada öğrencilerin daha önce öğrendiği ve canlandırmada sıkıntı yaşamayacağı fiiller seçilmelidir.

Örnek:

من اسمه أحمد يمشي.

من اسمها زينب تجري.

من اسمه علي يطير.

4. Oyun: Fiil canlandırma.

Beceri: Konuşma, dinleme.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: İlk öğrenci hariç diğer bütün öğrenciler sıralarında otururlar. İlk öğrenci kendi adını söyleyerek oturduğunu ve herhangi bir arkadaşının ismini söyleyerek de onun da kalktığını söyler. İsmi söylenen öğrenci ayağa kalkar ve kendisinin oturduğunu başka bir arkadaşının da kalktığını söyler. Oyun bu şekilde devam eder³⁰⁷.

Örnek Cümle:

المثال الأول:

علي: جلس علي، قام عمر.

عمر: جلس عمر قام فرقان.

فرقان: جلس فرقان، قام طارق.

المثال الثاني:

يوسف: نام يوسف، استيقظ طارق.

طارق: نام طارق، استيقظت مريم.

مريم: نامت مريم، استيقظت زينب.

---

³⁰⁷ Şahin (Ed.), Çoban, Nacar, a.g.e., s. 182.

5. Oyun: Saatile fiil çekimi.

Beceri: Okuma, konuşma.

Materyal: Karton saat, fiil resimleri.

Oyunun Oynanışı: Kartondan yuvarlak bir saat hazırlanır. Saatin sağ yarısına fiillerin resimlerinin olduğu çıkartılabilen kartlar yapıştırılır. Sol tarafına ise munfasil zamirler yapıştırılır. Öğretmen akrebi bir fiile yelkovanı da bir zamire çevirir. Öğrenci buna göre fiilin çekimini yapar.

6. Oyun: Mazi ve muzari fiilleri ayırma.

Beceri: Okuma.

Materyal: Pipet, fiillerin yazılı olduğu kartlar.

Oyunun Oynanışı: Sınıf iki gruba ayrılır. Her gruptan bir öğrenci tahtaya çıkar. Masada karışık halde bulunan mazi ve muzari fiillerin yazılı olduğu kartlar bulunur. Öğrenciler öğretmenin direktifine göre ya mazi ya da muzari fiillerin yazılı olduğu kartları ağızlarındaki pipetle alıp kendi gruplarına ait olan kutunun içine atmaya çalışırlar. Süre bitiminde fiiller sayılarak her iki öğrenci de kaç kelime topladıysa o kadar puan kendi grubunun hanesine yazılır. Ya da bir grup fiil-i muzari diğeri de fiil-i mazi kartlarını toplarlar.

7. Oyun: Yüzük kimde?

Beceri: Konuşma, dinleme.

Materyal: İp ve yüzük.

Oyunun Oynanışı: Öğrenciler uzunca bir ipi yüzükten geçirerek ucunu bağlarlar ve yuvarlak olarak ipi tutarlar. Yuvarlağın ortasına bir öğrenci geçerek ebe olur. Öğrenciler yüzüğü tekerleme eşliğinde ebeye göstermeden elden ele geçirirler.³⁰⁸ Tekerleme şöyledir:

(يا خاتم يا خاتم ! أين أنت لا أعلم). Ebe istediği zaman (قفوا) diyerek çocukları durdurur. Yüzüğün elinde olduğunu düşündüğü öğrenciye افتح يدك der. Üç tahmin hakkı vardır. Eğer doğru bilirse yüzük elinde olan öğrenci ebe olur.

---

³⁰⁸ Bilal Çoban ve Eyüp Nacar, Murat Şahin (Ed.), a.g.e., s.168.

8. Oyun: Direktifleri uygulama.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Bazı nesneler, yiyecekler ve içecekler.

Oyunun Oynanışı: Masanın üzerine çeşitli nesneler, yiyecek ve içecekler konulur. Sınıf iki gruba ayrılır. Sırayla her gruptan bir öğrenci çıkar. Öğretmenin direktiflerini belirlenen süre bitinceye kadar yerine getirir. Süre bitinceye kadar on direktifi yapması gereklidir.

Örnek cümleler:

اشرب الماء، كل التفاح.
افتح المحفظة، خذ منها قلماً أحمر و أعطه لزينب.
افتح الباب واخرج من الصف. دق الباب وادخل إلى الصف.
أحضِر كتاب علي إلى هنا.

9. Oyun: Yapar-yapmaz.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Kelime kartları.

Oyunun Oynanışı: Sınıftaki her öğrenci bir arkadaşıyla eşleşir. Öğretmen gizlice öğrencilerden birine örneğin muz resmi verir. Muzun kimde olduğunu yalnızca öğrencinin eşleştiği arkadaşı bilir. Daha sonra öğrencilerden birine şu şekilde sorar:

من يحب الموز؟

Öğrenci rastgele bir öğrenciyi seçip şöyle der:

أحمد يحب الموز؟

Ahmet'in eşi cevap verir:

أحمد لا يحب الموز؟ عمر يحب الموز.

Bu sefer Ömer'in eşi cevap verir:

عمر لا يحب الموز؟ زينب تحب الموز.

Oyun bu şekilde muzı seven öğrenci yani muz kelimesini öğretmenin verdiği öğrenci bulununcaya kadar devam eder³⁰⁹.

NOT: Aynı oyun mazi fiilin pratiği için şu şekilde oynanabilir:

Öğretmen gizlice bir öğrenci seçer. Sonra herhangi bir öğrenciye sorar:

من أكل الطعام؟

Öğrenci cevap verir:

علي أكل الطعام.

Ali cevap verir:

أنا ما أكلت الطعام، سليم أكل الطعام.

Selim cevap verir:

أنا ما أكلت الطعام، عائشة أكلت الطعام.

Bu şekilde doğru öğrenci bulununcaya kadar oyuna devam edilir.

10. Oyun: Bunu al, onu ver.

Beceri: Konuşma, dinleme.

Materyal: Bazı nesneler.

Oyunun Oynanışı: Sınıf beşerli gruplara ayrılır. Masaya bazı nesneler konulur. Öğrenciler, bu nesnelerin isimlerini daha önceden öğrenmiş olmalılar. İlk grubun üyeleri masanın etrafına geçerler. İlk öğrenci masadan bir nesne alıp yanındaki arkadaşına uzatır. O nesneyi alıp başka bir nesneyi de ona vermesini ister. İkinci öğrenci de yanındaki öğrenciye aynı şekilde masadan aldığı bir nesneyi verip başka bir nesneyi vermesini ister. Süre bitmeden ilk öğrenciye tekrar sıra gelene kadar bunu yapabilirlerse başarılı olurlar.

---

³⁰⁹ Bilal Çoban ve Eyüp Nacar, Murat şahin (Ed.), a.g.e., s.184. Külâh giyme oyunundan esinlenilerek bu oyun türetilmiştir.

Örnek Cümleler:

الطالب الأول: خذ القلم، أعطني الدفتر.
الطالب الثاني: خذ الكتاب، أعطني المحفظة.
الطالب الثالث: خذ التفاح، أعطني الحقيبة.
الطالب الرابع: خذ القلم، أعطني المساحة

11. Oyun: Kim yaptı?

Beceri: Konuşma.

Materyal: Bazı nesneler.

Oyunun Oynanışı: Eğer sınıf kalabalıksa iki gruba ayrılır. İlk gruptan bir öğrencinin gözleri bağlanır. Önündeki masada okul gereçleri ya da yiyecekler olur. Karşı gruptan biri gelip arkadaşının burnunu sıkar ve eşyalardan birini alıp öğretmene verir, sonra yerine geçer. Gözleri açılan öğrenci neyin eksik olduğuna bakar. Mesela kalem eksik olur. Sonra öğrenciler (أنا أخذت، أنا أخذت) diye bağırlar. Öğrenci karşı gruptaki öğrencilerden birine gidip sorar. (هل أنت أخذت القلم؟) diye sorar. Öğrenci evet derse bu sefer o ebe olur. Tahmin için üç hakkı vardır.

Örnek cümleler:

هل أنت أخذت القلم؟

هل أنت أكلت التفاح؟

12. Oyun: 5n1k soruları.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Kağıt.

Oyunun Oynanışı: İki öğrenci tahtaya çıkar. Öğrencilerden biri kutudan bir kağıt çeker ve kağıtta yazılı olan fiili okur. Diğer öğrenci bu fiille alakalı (أسئلة الأصابع) (الخمسة: من، ماذا، أين، متى، كيف) sorularını sorar.

النموذج الثاني:	النموذج الاول:
الطالب الأول: جاء.	الطالب الأول: أكل
الطالب الثاني: من جاء؟	الطالب الثاني: من أكل؟
الطالب الأول: عمر جاء.	الطالب الأول: علي أكل.
الطالب الثاني: أين جاء؟	الطالب الثاني: ماذا أكل؟
الطالب الأول: جاء إلى البيت.	الطالب الأول: أكل السمك.
الطالب الثاني: متى جاء؟	الطالب الثاني: أين أكل؟
الطالب الأول: جاء يوم السبت.	الطالب الأول: أكل في البيت.
الطالب الأول: لماذا جاء ؟	الطالب الثاني: متى أكل؟
الطالب الثاني: جاء للزيارة	الطالب الأول: أكل في المساء

NOT: لازم fiillerde (ماذا) sorusuna gerek olmadığı söylenip o soru geçilir.

4.16. Hayvanlar

1. Oyun: Yakalamaç.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Sınıf iki gruba ayrılır. Aralarına bir çizgi çekilir. Bir grup vahşi hayvanlar diğer grup da evcil hayvanlar olur. Birinci gruptan bir öğrenci karşıya geçerek bir hayvan taklidi yapar. Diğer gruptakiler hangi hayvan olduğunu bilirlerse çocuk kendi grubuna kaçar. Eğer yakalanırsa karşı gruba geçer.

NOT: Daha ileri seviyede öğrenciler hayvanı taklit etmek yerine özelliklerini anlatabilirler.

2. Oyun: Hayvanat bahçesinde ne gördün?

Beceri: Konuşma.

Materyal: Hayvan resimleri.

Oyunun Oynanışı: Tahtaya on öğrenci çıkıp iki gruba ayrılırlar. Bir grup sınıfın bir ucunda diğer grup da öteki ucunda durur. Ortada belirlenen bir noktada da ebe olan öğrenci durur. Öğrenciler ebe olan öğrenciye grupça hayvanat bahçesinde hangi hayvanı gördüğünü sorarlar. Öğrenci de iki gruptan iki ayrı hayvan ismi söyler. Bu hayvanların resimleri hangi öğrencilerin elindeyse hızlıca karşıya geçmeye çalışırlar. Bu esnada ebe olan öğrenci onlardan birini yakalamayı başarırsa yakalanan öğrenci ebe olur.

الطلاب: يا زينب يا زينب! ماذا رأيت في حديقة الحيوانات؟
زينب: رأيت فيلا ودبا.

NOT: Bu oyun başka konuların pekişmesi için de oynanabilir. Mesela yiyecekler, kıyafetler. Bu durumda şu örnek diyaloglar kullanılabilir.

الحوار الأول:	الحوار الثاني:
الطلاب: أهلا وسهلا. كيف أساعدك؟	الطلاب: أهلا وسهلا. ماذا تريد؟
الطالب: أريد قميصا و بنظالا.	الطالب: أريد خبزا وزيتونا
الطلاب: أهلا وسهلا. كيف أساعدك؟	
الطالب: أريد قبعة و حذاء.	

3. Oyun: Hayvan sesleri.

Beceri: Dinleme, konuşma.

Materyal: Hayvan sesleri.

Oyunun Oynanışı: Birkaç öğrenci seçilir. Yere hayvan isimlerinin yazılı olduğu kartlar konur. Yazılar çocukların rahatlıkla okuyabilecekleri boyutta olmalıdır. Öğretmen bilgisayardan bu hayvanların seslerini dinletir. Öğrenciler duydukları sese göre o hayvanın isminin etrafında halka olup el ele tutuşurlar ve hayvanın adını yüksek sesle söylerler.

Bu oyunun başka bir versiyonu: Tahtaya hayvan resimleri asılır. Her bir resmin altına bir öğrenci geçer. Öğretmen ses kaydını dinletir. Hangi hayvanın ismi söyleniyorsa o resmin altındaki öğrenci elleriyle alkış yapar veya zıplar.

4. Oyun: Hayvanat bahçesi.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Hayvan resimleri, hayvan isimlerinin yazılı olduğu kartlar.

Oyunun Oynanışı: Yere yuvarlak oluşturacak şekilde hayvan resimleri ve isimlerinin olduğu kartlar konulur. Her öğrenci bir kartın üzerine basar. Bir öğrenci de ebe olup yuvarlağın içinde durur. Tekerleme söylerler. Tekerleme bittiğinde herkes bir kartın üzerine basar. Öğretmen bir hayvan ismi söyler. O hayvan resmiyle adının yazılı olduğu kartın üzerindeki iki öğrenci yer değiştirir. Bu sırada ebe olan öğrenci o iki öğrenciden birinin yerini kaparsa ebelikten kurtulur ve diğeri onun yerine ebe olur. Öğretmen “حديقة الحيوانات” dediğinde ise bütün öğrenciler yer değiştirirler.

Daha ileri seviyelerde cümle kurarak da bu oyun oynanabilir.

رأيت في حديقة الحيوانات أسدا.
يوجد في المزرعة حصان.
يوجد في الغابة نمر.

Cümlede kıyas yapılarak iki hayvan ismi de kullanılabilir. Bu durumda sadece hayvan resimleri kullanılır. Kıyaslanan hayvanların resimlerinin üzerindeki çocuklar yer değiştirirler.

Örnek cümleler:

الأسد أقوى من الكلب
الفيل أكبر من الخروف.
الزرافة أطول من الفيل.
الأرنب أسرع من السلحفاة.
القط أصغر من النمر.

4.17. Saatler

1. **Oyun:** Şu saatte ne yaparsın?

Beceri: Konuşma.

Materyal: Karton saat.

Oyunun Oynanışı: Karton tabakla saat hazırlanır. Her saatin yerine rakam değil de o saatte yapılan aktivite resmi yapıştırılır. Öğretmenin sorusuna resme saati ayarlayarak ve resme göre cevap verilir.

Örnek:

المعلم: ماذا تفعل في الساعة الواحدة؟

الطالب: أتناول الغداء.

2. **Oyun:** Günlük aktivitelerim.

Beceri: Okuma.

Materyal: Konuşma.

Oyunun Oynanışı: Tahtaya günlük aktiviteyle ilgili cümlelerin yazılı olduğu kartlar yan yana dizilir. Kartların alt kısmına da o aktivitelerin gerçekleştiği saatlerin yazılı olduğu kartlar yapıştırılır. Öğretmenle beraber cümleler saatleriyle birlikte okunur. Daha sonra en baştaki saatin kartı çıkarılır. Öğrenciler ilk cümleyi saatin resmini görmeden söylerler. İkinci turda ikinci saat de kaldırılır. En sonunda bütün saatler kaldırılır. Öğrenciler aktivitelerin saatlerini ezberden söylerler.

3. **Oyun:** Akrep- yelkovan

Beceri: Dinleme.

Materyal: Tebeşir.

Oyunun Oynanışı: Yere bir saat resmi çizilir. Öğrencilerden biri saatin tam ortasında durur. Kendisine söylenen saati iki ayağını akrep ve yelkovan gibi kullanarak göstermeye çalışır.

4. **Oyun:** Saatin üstündeyim.

Beceri: Dinleme.

Materyal: Tebeşir.

Oyunun Oynanışı: Yere bir saat resmi çizilir. Her rakamın üstünde bir öğrenci bulunur. Öğretmenin söylediği saatin üzerinde bulunan çocuk havaya zıplar. Bu oyun tam saatler için geçerlidir.

5. **Oyun:** Akrep- yelkovan

Beceri: Dinleme.

Materyal: Tebeşir.

Oyunun Oynanışı: Yere bir saat resmi çizilir. İki öğrenci seçilir. Bunlardan biri akrep diğeri yelkovan olur. Öğretmenin söylediği saate göre akrep ve yelkovan uygun sayıların üzerinde dururlar.

4.18. Aile Bireyleri

1. **Oyun:** Ailemi bil.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Aile fotoğrafları.

Oyunun Oynanışı: Sınıf iki gruba ayrılır. Öğrencilerden gönüllü olanlar aile fotoğraflarını getirirler. Her grubun bir fotoğrafı bulunur. Birinci gruptan bir öğrenci fotoğrafıyla beraber tahtaya çıkar. Diğer grup soru sorarak tahminde bulunur. Eğer on sorudan 8'ini doğru bilirlerse kazanırlar.

Sorular:

هل هذا جدك؟

هل هذا أبوك؟

هل هذه أختك؟

هل هذه خالتك؟

2. **Oyun:** Nesi olur?

Beceri: Konuşma.

Materyal: Aile fotoğrafları.

Oyunun Oynanışı: Bazı ünlü kişilerin aile fotoğrafları hazırlanır. Öğrencilere aile bireylerinin isimleri söylenir ama kim oldukları söylenmez. Tanınmış kişinin nesi olduğu sorularak tahmin etmeleri istenir. Doğru tahminde bulunan grup puan kazanır.

من هو مصطفى؟ (أبوه)

من هي عائشة؟ (زوجته)

من هو علي؟ (أخوه)

3. **Oyun:** Aile bireylerimin adını bilin.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Yok.

Oyunun Oynanışı: Bir öğrenci sınıfa kendi ailesiyle ilgili sorular sorar. Öğrenciler de tahminde bulunur.

Örnek Sorular:

الطالب: ما اسم أمي؟ الطلاب: هل اسمها فطمة؟ الطالب: لا، ليس فاطمة. الطلاب: هل اسمها خديجة؟ الطالب: نعم	الطالب: ما اسم أبي؟ الطلاب: هل اسمه مصطفى؟ الطالب: لا، ليس مصطفى. الطلاب: هل اسمه محمد؟ الطالب: نعم، اسمه محمد

4.19. Ulaşım Araçları

1. **Oyun:** Nasıl gidersin?

Beceri: Konuşma.

Materyal: Oyuncak taşıtlar veya resimleri.

Oyunun Oynanışı: Sınıfa oyuncak araba, uçak, otobüs, bisiklet, gemi getirilir. Öğrenciye falanca yere nasıl gidersin diye soru sorulur. Çocuk masadan bir taşıt alıp uygun cevabı verir.

المعلم: كيف تذهب إلى أمريكا؟
الطالب: بالطائرة.

2. Oyun: Nereye gidiyorsun?

Beceri: Konuşma.

Materyal: Oyuncak araba, tren, otobüs, uçak, bisiklet (oyuncak yoksa resimler).

Oyunun Oynanışı: Tahtaya altı öğrenci çıkar. Tekerleme bitene kadar ellerindeki oyuncakları takas ederler. Tekerleme bittiğinde kimin elinde hangi oyuncak taşıt varsa, onunla nereye gittiği sorulur. Öğrenci de cevap verir. Bir öğrencinin eli boş kalacaktır. Ona da yaya olarak nereye gittiği sorulur. Daha sonra öğrenciler yerlerine geçer. Başka öğrencilerle oyun tekrar edilir.

السؤال: إلى أين تذهب بالسيارة؟
الجواب: أذهب إلى السوق.

3. Oyun: Otobüs durağı.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Kağıt.

Oyunun Oynanışı: İki öğrenci otobüs şoförü olur. Hangi yerlere gideceklerine dair öğretmen onları bilgilendirir. Sınıftaki her öğrenciye de nereye gideceklerine karar verirler. Sınıfın farklı noktalarında otobüs bekleyen yolcular olur. Otobüs durduğunda yolcular şoföre istedikleri yere gidip gitmediğini sorarlar. Eğer gidiyorsa o öğrencinin arkasına takılırlar. Gitmiyorsa ikinci otobüsü beklerler. Her öğrenci bir otobüsün arkasına takıldıktan sonra halat çekmece oynarlar.

Örnek cümleler:

الراكب الأول: هل تذهب هذه الحافلة إلى أيوب؟
السائق الأول: نعم.
الراكب الثاني: هل تذهب هذه الحافلة إلى أسكودار؟
السائق الأول: لا.

4.20. Meslekler

1. **Oyun:** Meslek bulmaca.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Kelime kartları veya yok.

Oyunun Oynanışı: Sınıf iki gruba ayrılır. Tahtaya üç öğrenci çıkar. Her biri bir meslek seçmiştir. Yarışan öğrencinin, öğretmenin söylediği mesleğin kime ait olduğunu bulması için iki hakkı vardır. İlk denemede bulursa 2 puan, ikinci denemede bulursa 1 puan kazanır. Bunun dışında hiç puan alamaz.

Örnek diyalog:

المتسابق: هل أنت طبيب؟
الطالب الأول: لا، أنا مهندس.
المتسابق: هل أنت طبيب؟
الطالب الثاني: نعم، أنا طبيب

2. **Oyun:** Meslek bulmaca.

Beceri: Konuşma.

Materyal: Üzerinde meslek isimleri olan kartlar.

Oyunun Oynanışı: Sınıf iki gruba ayrılır. Birinci gruptaki öğrencilerin elinde meslek isimleri olur. Diğer grup bir dakika içinde kimde hangi mesleğin olduğunu ezberlemeye çalışır. Daha sonra öğretmen sorar öğrenciler cevap verir. Her doğru cevapta bir puan kazanırlar. s.44.

Örnek:

المعلم: ما مهنة عائشة؟
الطلاب: هي مدرسة.

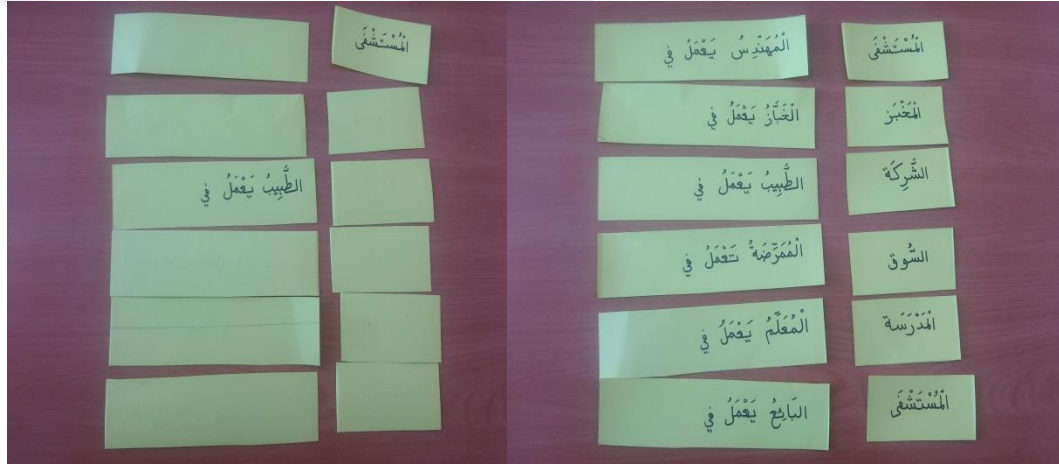
3. **Oyun:** Kim nerede çalışır?

Beceri: Okuma, konuşma.

Materyal: Eşleştirme kartları.

Oyunun Oynanışı: Hangi meslek sahibinin nerede çalıştığıyla ilgili cümleler hazırlanır. Cümlenin son kısmında bulunan kelime eksik bırakılıp başka bir karta yazılır. Bu şekilde hazırlanan kartlar masaya dizilir. Öğrencilerin yarım dakika süreyle cümlelerin yerine bakmaları istenir. Daha sonra kartlar ters çevrilir. İlk öğrenci iki kart açar ve okur. Eğer kartlar eşleşiyorsa cümleyi doğrular ve kartları alır. Eğer eşleşmiyorsa cümlenin doğru olmadığını söyler ve kartları tekrar ters çevirir. Sıra yanındaki arkadaşına geçer. Bu şekilde bütün kartlar açılana kadar oyuna devam edilir. Oyun sonunda en çok kart biriktiren öğrenci oyunu kazanır.

Örnek cümleler:

4.21. Arapça Teşvik Sözleri

Sorulara doğru cevap veren ve oyunu kazanan öğrenciler şu ifadelerle tebrik edilebilir.

- شكرا شكرا يا أحمد!
- أحسنت أحسنت، بارك الله فيك.
- أحسنت يا أحمد! أحسنت يا أحمد!

4.22. Tekerlemeler

- طيري طيري يا فآرة
- طيري مثل الطيارة.
- طَاقُ طَاقُ طَاقِيَّة
- رَنَّ رَنَّ يا جَرَس
- واركَبَ على الفَرَس
- شَرِيف اشترى شَرُشَفًا
- طَاسَة طَرَاسَة في البَحْر غَطَّاسَة مِنْ خَارِجَهَا لَوْلُو وَمِنْ دَاخِلِهَا نَحَاسَة.
- أَنَا عَدْنَانُ الفَرَحَان
- وَأَنَا غَسَّانُ الزَّرْعَان
- وَأَنَا حَمْدَانُ النَّعْسَان
- وَأَنَا نُعْمَانُ الحَرْدَان
- وَأَنَا سُفْيَانُ الجُوعَان
- دَوْمًا أَكَلْ وَلَا شَبْعَان.
- دَخَلَ الغُرَابُ فِي البُسْتَان
- أَكَلَ عِنَبَ أَبِي عُثْمَان.
- نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ المَطَرُ
- رَجَعَ أَبِي مِنَ السَّفَرِ.
- لِكُلِّ بِدَايَةٍ نِهَآيَةٌ
- تَنْتَهِي هُنَا الحِكَايَةُ.
- أَكَلَ زَيْدٌ زَيْتَ زَيْتُون.
- كُلُّ بَيْمِينِكَ كُلُّ مِمَّا يَلِيكَ.
- فَاصِلٌ ثُمَّ نَوَاصِلٌ.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmamızda, yabancı dil öğretiminin çocuk yaşta başlamasının önemine, bireylere ve toplumlara sağlayacağı katkılara değindik. Günümüz şartlarında globalleşmeyle beraber farklı ırk ve dilden insanlar bir arada yaşayabilmektedirler. İnsanların birbirlerini daha yakından tanımalarını, duygu ve düşüncelerini paylaşmalarını sağlayan dil, iletişimin olmazsa olmaz aracıdır. Bunun farkında olan ülkeler vatandaşlarının birlik ve beraberlik içinde yaşayabilmeleri için çok dilli bireyler yetiştirmek amacıyla yabancı dil öğrenimine büyük önem vermişler, birden fazla dil öğrenebilmelerini sağlamak için de dil eğitimi çok küçük yaşlarda başlatmışlardır.

Ülkemizde de son yıllarda bu alanda önemli adımlar atılmış, yabancı dil eğitimi çok erken yaşlara çekilmiştir. Ülkemizde, İngilizceden sonra en yaygın dil olan Arapça, vatandaşların ilgi ve talepleri doğrultusunda ilkokullarda seçmeli yabancı dil olarak okutulmaya başlanmıştır. Ancak ne yazık ki, okullarda başarılı bir Arapça öğretiminden söz etmek zordur.

Bunun sebepleri arasında bir türlü vazgeçilemeyen geleneksel yöntemlerin, öğrencilerin ilgi ve istekleri göz ardı edilerek dil öğretiminde uygulanmaya devam edilmesi yatmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde geliştirilen birçok modern yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemler öğrenciyi merkeze alan, dilin dört dil becerisini de geliştirmeye yönelik teknikleri içeren bilimsel yöntemlerdir. İngilizce gibi dünyada en yaygın olan dillerin kolayca öğrenilmesinin sebebi; bu gelişmiş ve bilimsel yöntemlerin kullanılması ve dilin son derece kolaylaştırılarak ve eğlenceli bir şekilde öğretilmesinden kaynaklanmaktadır. Kanaatimizce Arapça; öğrenciyi pasif bırakan, dilin kendisini değil, kurallarını öğreten klasik yöntemlerle öğretilmemelidir.

Bu bağlamda Arapça öğretiminin erken yaşta başlatılması kararı sevindirici olmakla beraber bunun başarıyla gerçekleşmesi için yapılması gereken düzenlemeler ve çalışmalara şiddetle ihtiyaç vardır. Çocuklarımızın gelecekteki yaşantılarında pek çok alanda kendilerine katkısı olacak Arapça öğrenimlerini başarıyla gerçekleştirmek için bazı tavsiyeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Türkiye’de Arapça öğretilen bütün okullarda standart bir dil eğitiminin verilmesi için; öğretmenlere yönelik tasarlanmış bir etkinlik kitabı hazırlanmalıdır. Bu kitapta, işlenen dersin pekişmesini sağlayacak oyun, drama, bulmaca, bilmece, şarkı gibi etkinlikler bulunmalıdır.
2. Okullarda bütün yabancı diller için kullanılabilecek şekilde dizayn edilmiş yabancı dil sınıfları olmalıdır.
3. Türk öğrencilerle Türkiye’de yaşayan Arap öğrenciler arasında iletişim kurmalarını sağlayacak etkinlikler düzenlenmelidir.
4. Üniversitelerin Arapça öğretmenliği bölümlerinde bulunan “Çocuklara Arapça Öğretimi” dersinde ilkökul ve ortaokullar için çeşitli oyun, etkinlik ve materyal tasarımına ağırlık verilmeli ve bu çalışmalar öğretmenlerin istifadesine sunulmalıdır.
5. Arapça öğretmenleri için hizmet içi eğitimler ve seminerler düzenlenerek oyunların Arapça derslerinde nasıl işlevsel hale getirileceğine dair uygulamalı eğitimler verilmelidir.
6. Okullardaki fiziki şartlar iyileştirilmeli, yabancı dil sınıflarındaki öğrenci sayısı minimuma indirilmelidir.
7. Çocuklara yabancı dili öğretirken onların beklentileri dikkate alınmalı, öğretmen kendi benimsediği yöntemi çocuklara dayatmamalıdır.
8. Çocukların Arapçayı zorunluluk hissiyle değil, ilgi ve istekle öğrenmeleri için motivasyonlarını artıracak tekniklere başvurulmalıdır.
9. Çocuklara Arapça öğretimindeki temel hedef dili öğretmek değil sevdirmek olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abdul Rahman Bin Chik. “el-El’âbü-l Lüğaviyye fî ta’lîmi-l Arabiyye fi-l Medârisi-l İbtidâiyye fî Bernâmec (j-QAF) fî Malezya: Dirâsetün tahlîliyye, (**Arabiyyât: Jurnal Pendidikan Bahasa Arab dan Kebahasaaraban**. 2, (2), 2015, s.278-298.
- Açık, Kerim, Özcan, Murat ve Benli, Ali. “Kara Kuvvetleri Lisan Okulunda İngilizce Dışında Yabancı Dil Öğrenimi Gören Kursiyerlerin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Seviyelerinin Belirlenmesi ve Dil Becerileri Açısından Ortaya Çıkan Farklılıklara Çözüm Önerileri”, **21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi**. Cilt 3, Sayı 8, Yaz, 2014, ss. 149-171.
- Adıyaman, A. Kadir. “Şehirde Çocuk Olmak”, **Eğitim Yazıları**. İstanbul: İnsan Vakfı, Sayı:12, 2007, ss.157-164.
- Akalın, Şükrü Haluk. **Geçmişten Günümüze Türk Sözlükçülüğü**. Ankara: Elginkan Vakfı, Nisan 2017.
- Akandere, Mehibe, **Eğitici Okul Oyunları**. Ankara: Nobel Yayın, Eylül 2016.
- Aksan, Doğan. **Anlambilim (Anlambilim Konuları ve Türkçe’nin Anlambilimi)**. Ankara: Bilgi Yayınevi, Ocak 2016.
- _____, Doğan. **Her Yönüyle Dil**, Ankara: TDK Yayınları, 2009.
- Aksoy, Pınar. “ Hikâye Anlatma Temelli ve Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Anasınıfına Devam Eden Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi”, **Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. 2014.
- Akyüz, Yahya. “Osmanlı Döneminden Cumhuriyete Geçilirken Eğitim-Öğretim Alanında Yaşanan Dönüşümler”, **Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi**. Cilt: 1, Sayı: 2, Yıl: 2011, ss.9-22.
- Alacaklı, Hilmi. “Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi Dil ve Düşünce İlişkileri ve Sorunları”, **Marmara İletişim Dergisi**. Cilt:10, Sayı:10, Yıl:1999, ss. 113-118.
- Altun, Ahmet. **Türklere Arapça Öğretim Yöntem ve Teknikleri Sorunlar ve Çözümler**. İstanbul: Akdem Yayınları, 2017.
- Anşin, Selma. “Çocuklarda Yabancı Dil Öğretimi”, **D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi** 6. ss. 9-20 (2006).
- Arpaçukuru, Osman. “Arapça Dersi Öğretim Programının Uygulamasına Yönelik Bir Alan Araştırması, (Tekirdağ ili / Süleymanpaşa İlçesi Örneği)”, **Tekirdağ İlahiyat Dergisi** 4. Sayı:1 Yıl: 30 Haziran 2018, ss: 167-190.

- _____, Osman. "I. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretimi" Sempozyumu, **Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. Yıl: 2015, Cilt: 1, Sayı: 1, ss.172-190.
- Arslan, Ahmet Turan. "Malezya'da Din Eğitimi ve Arapça Öğretimi", **Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. Sayı: 13-14-15, 1997, ss.27-52.
- Arslan, Nuray. "Oyun Destekli Öğretimin 5. Sınıf Temel Geometrik Kavramlar ve Çizimler Konusunun Öğretiminde Öğrencilerin Başarısına Etkisi", **Yüksek Lisans Tezi**. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ocak 2016.
- Aslan, Fatma. "Oyun Tabanlı Öğrenme Ortamlarının Öğrenci Başarısı ve Görüşlerine Etkisi", **Yüksek Lisans Tezi**. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ, 2014.
- Aslan, Nuran. "Dünyada Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Uygulamaları Ve Türkiye'deki Durum", **Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt: 3, Yıl: 2008, s.1-10.
- Aydın, Mehmet Zeki. "Eğitimde Program Geliştirme ve Arapça Dersi Öğretim Programı Üzerine", **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. Sayı: 1, Sivas, 1996, ss:123-142.
- _____, Mehmet Zeki. "Sivas İmam Hatip Lisesi Arapça Derslerinin Planlanması", **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. Cilt: VII / 2, Aralık, 2003, s. 159-178.
- Aydın, Tahirhan. "Çoklu Zeka Kuramı ve Yabancılar Arapça Öğretimi", **Yüksek Lisans Tezi**. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2005.
- _____, Tahirhan. "Dil Öğretimi ve Oyun, Çoklu Zekâ Teorisi Işığında", **Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi**. Cilt 14, Sayı 1, 2014, ss.71-83.
- Azhar, Uzma. "Delhi Müslümanları Arasında Eğitimle İlgili Meseleler", Kutlutürk, Cemil (çev.), **21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum**. Cilt:3, Sayı:8, Yaz 2014, ss. 207-216.
- Barın, Erol. "Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler", **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları**. Yıl: 2004, Cilt:1, Sayı:1, ss.19-30.
- Başak, Ayhan. "Oyun Üzerine", **Eğitim Yazıları**. İnsan Vakfı, Sayı:12, 2007, ss.115-121.
- Başal, Handan Asûde. **Geçmişten Günümüze Türkiye'de Geleneksel Çocuk Oyunları**. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2010.
- _____, Handan Asûde. "Geçmiş Yıllarda Türkiye'de Çocuklar Tarafından Oynanan Çocuk Oyunları", **Eğitim Fakültesi Dergisi**. XX (2), 2007, ss. 243-266.

- Boz, İsa. “İlkokul 4. Sınıf Türkçe Dersinde Oyunla Öğretim Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi”, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, **Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi**. 1 (1), ss. 61-75.
- Bozavlı, Ebubekir. “Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Tarihsel Süreci ve Amaçları”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**. Ekim 2013, Cilt:21, No:4 (Özel Sayı), ss.1561-1574.
- , Ebubekir. “Okulda Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Sözel Dil Becerilerinin Kullanımı”, **Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt 2, Sayı 1, Yaz 2013, ss.32-43.
- Breton, Roland. **Dünya Dilleri Atlası**. Türkay, Orçun (çev.), İstanbul: NTV Yayınları, 2007.
- Bür, Burcu ve Aycan, Ahmet. “Birinci Yabancı Dil Olarak Öğrenilen İngilizcenin İkinci Yabancı dil Fransızcanın Öğrenim Sürecine Etkisi”, **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**. Volume 8/10 Fall 2013, ss.193-207.
- Can, Muhammed Zahit ve Türkmen, Burcu. “Bilgisayar Oyunlarının Yabancı Dil Eğitimine Katkısının Araştırılması: Anadili Türkçe olan 100 Yükseköğretim Öğrencisi Üzerinde Yapılan Araştırma Örneği”, **Tarih Okulu Dergisi (TOD)**. Eylül 2017, Yıl 10, Sayı XXXI, ss. 399-435.
- Caner, Onay. **Çoklu Zeka Kuramına Göre Oyunla Eğitim**. Ankara: Nobel Yayınevi, Ekim 2008.
- Ceyhan, Erdal. **Yabancı Dil Öğretimi Teknolojisi**. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2007.
- Civelek, Yakup. “Türkiye’de Arapça Öğretimine Dair Bazı Teklifler: Riyad Arap Dil Enstitüsü Örneği”, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. Sayı: 2, Aralık 1998, ss.225-283.
- Coşkun, Hasan. “Türkiye’de İkinci Yabancı Dilin Oyun Yoluyla Etkili Öğretimi”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Sayı 1, Güz 2008, ss.73-89.
- Coştu, Kamil. “Arapça Eğitiminde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler”, **BÜ. İslami İlimler Fakültesi Dergisi**. Cilt 3, Sayı 6, 2016,ss.29-56.
- Çelebi, Mustafa Durmuş. “Anadilde Okuma Becerilerinin İkinci Dilde Okumaya Etkilerinin İncelenmesi”, **The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science**. 2013, 6(4), ss.817-835.
- , Mustafa Durmuş. “Türkiye’de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Sayı: 21, Yıl: 2006/2, ss. 285-307.

- Çetintaş Bengül ve Genç, Ayten. “Eğitim Reformu Sonrası Anadolu Liselerinde Yabancı Dil Öğretimi”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Yıl:2001, Sayı, 20, ss. 51-56.
- Çoban, Bilal ve Nacar. Eyüp. **Eğitsel Oyunlar**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, Kasım 2010.
- Demirel, Özcan. “Eğitimde Nitelik Geliştirmede İşbirliğine Dayalı Öğrenme ile Tam Öğrenmenin Yeri ve Önemi”,
- _____, Özcan. **Yabancı Dil Öğretimi–İlkeler Yöntemler Teknikler**. Ankara: Pegem Yayıncılık, 1999.
- _____, Özcan. **Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları**. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1983.
- _____, Özcan. **Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı**. Ankara: Pegem Akademi, 9. Baskı, Ocak 2015.
- _____, Özcan. **Öğretme Sanatı**. Ankara: Pegem Yayıncılık, 2005.
- _____, Özcan. **Yabancı Dil Öğretimi, Dil Pasaportu Dil Biyografisi, Dil Dosyası**. Ankara: 9. Baskı, 2016.
- Demirel, Özcan, (Ed.). **Eğitimde Yeni Yönelimler**. Ankara: Pegem Yayıncılık, 2005.
- Demirel, Özcan, Altun, Eralp ve Diğ., **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı**. Ankara: Pegem Akademi, 2010.
- Demir, Mehmet Raci. “Farklı Oyun Türlerine Dayalı Matematik Öğretiminin 1. Sınıf Öğrencilerinin Erişi ve Kalıcılık Düzeylerine Etkisi”, **Doktora Tezi**. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya-2016.
- Demirezen, Mehmet. “Yabancı Dil ve Anadil Öğreniminde Kritik Dönemler”, **Tömer Dil Dergisi**. Yıl: 2003, Cilt: 118, ss. 5-15.
- Demirkol, Gökhan ve Dağbaşı. Gürkan “Osmanlı Çocuk Dergilerinde Dil Öğretimi: **Çocuklara Talim Dergisi (1887-1888)**. Cilt: 6, Sayı: 18, Kış 2017, ss.815-827.
- Diallo, Aliou Yacouba. “Nijer’de Arapça İslami Eğitim: Başlangıç, Gelişme, Engeller ve Çözüm Yolları”, Muharrem Hilmi Özev (çev.), **İslam Ülkelerinde Eğitim Kongresi**. ss. 241-254.
- Dodurgalı, Abdurrahman. **Eğitim Sosyolojisi**. İstanbul: Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Yayınları, 2000.
- Doğan, Candemir. **Arapça Öğrenim ve Öğretim Kılavuzu**. İstanbul: Ensar Yayınları, 2011.

- _____, Candemir. **Sistematik Yabancı Dil Öğretim Yaklaşımı ve Yöntemleri**. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2012.
- _____, Candemir. **Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri**. Ankara 1989.
- Dönmez, Necate Baykoç ve Diğ. **Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi Etkinlikleri**. Özel Uyum Özel Eğitim Okulu, Ankara 1997.
- Ekmekçi, F. Özden ve Ekmekçi, M. Turgut. “Yabancı Dil Öğretiminde Benzetleme Ve Oyunun Etkinliği”, **İZLEM Yabancı Dil Öğretimi Dergisi**. N. 4 1980, ss. 20-25.
- el-Arabi, Salâh Abdulmecîd. “Dil Öğreniminde Dilbilimsel Esaslar”, Işkın, Gökhan Sebati, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:3, Yıl: 1999, ss. 535-549.
- el-Hûlî, Muhammed Ali. **Arapça Öğretim Metotları**. Akçay, Cihaner (çev.), İstanbul: Akdem Yayınları, Eylül 2017.
- Engin, Ali Osman. “Yabancı Dil (İngilizce) Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Değişkenler”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Cilt:8, Sayı:2, ss. 287-310.
- en-Nâka, Mahmut Kamil ve Tuayme, Rüşdü Ahmet. **Taraiku Tedrisi’l-Arabiyye li Ğayri’n Natikine biha**. Ribat: Isesco, el-Maarifü’l Cedide Yayınevi, 2003.
- Er, Abdullah. “Çocuklara Yabancı Dil öğretiminde Sınıf içi Etkinlik Olarak Oyun Kullanımı”, **KKEFD**. 2008, sayı:17, ss.301-310.
- Erdoğan, İrfan (Ed.). **Türk Eğitim Sistemi’nde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Arayışları Sempozyumu Bildirileri**. İstanbul: Özel Okullar Derneği, 2003.
- Erzurumlu İbrahim Hakkı. **Marifetname**. M. Fuad Başar (sadeleştiren), İstanbul, Alem Yayıncılık, 2011.
- Esen, Erol (Ed.). **Bir Çocuk- İki Dil**. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2016 Mayıs.
- Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi. **FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**. İstanbul, Sayı: 6, 18-20 Aralık 2015, Güz, ss.323-326.
- Genç, Bilal. “Öğrenme Kuramlarına Göre Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi”, **Birey ve Toplum Dergisi**. Güz 2013, Cilt:3, Sayı:6, ss.37-50.
- Genç İlter, Binnur, Er, Sühendan. “Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Üzerine Veli ve Öğretmen Görüşleri”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**. Mart 2007 Cilt:15 No:1 ss. 21-30.

- Gökçegöz, Neriman, Durmuş, Alpaslan ve Durmuş, Hatice. **Oyun ve Etkinliklerle Türkçe**. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2. Basım, Şubat 2012.
- Gömleksiz, Mehmet Nuri ve Elaldı, Şenel. “Yapılandırmacı Yaklaşım Bağlamında Yabancı Dil Öğretimi”, **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**. Volume 6/2 Spring 2011, ss. 443-454, s.444.
- Güler, Gülten. “Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı ve Türkiye’de Yabancı Dil Öğretim Süreçleri”, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Cilt: 6, Sayı: 1, Haziran 2005,ss. 89-106.
- Günay Köprülü, Sevtap. “Erken Yaşta Yabancı Dil Öğreniminde Çizgi Filmlerin Yeri”, **Diyalog**. 2016/1, Nevşehir, ss.88-98.
- Gündüzöz, Soner. “Arapça Öğretiminde Başvurulacak Bazı Yöntem ve Teknikler: Pedagojik Bir Değerlendirme”, **Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. Sayı: 29, Yıl: 2010, ss.35-53.
- Hanbay, Orhan. **Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi**. Ankara: Basım:1, Anı Yayınları, 2013.
- Haznedar, Belma. “Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi: Reformlar, Yönelimler ve Öğretmenlerimiz”, **Boğaziçi Üniversitesi International Conference on New Trends in Education and Their Implications**. 11-13 November, 2010 Antalya-Turkey, ss. 747-755.
- Hengirmen, Mehmet. **Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve Tömer Yöntemi**. Ankara: Engin Yayınevi.
- Hökelekli, Hayati. **İslam Ansiklopedisi**. “Çocuk Maddesi”, İstanbul 1993.
- İşler, Emrullah. **Arapça Kelime ve Kelime Grupları**. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 1997.
- Kantarcıoğlu, Selçuk. **Anaokulunda Eğitim**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1992.
- Karaman, Fatma. “Temel Eğitimde İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi”, **Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi**. Yıl 2017, Cilt 7, Sayı 2/1 ss.104-110.
- Karlı, İlyas. “Osmanlıca Metinleri Anlamada Arapçanın Önemi Lügat-ı Cudi Örneği”, **M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi**. 32 (2007 /1), ss.45-88.
- Kaya, Ümit Ünsal. “İlköğretim I. Kademedeki İngilizce Derslerinde Yunan Tekniğinin Erişime Etkisi”, **Yüksek Lisans Tezi**. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- Kazıcı, Ziya. **Osmanlı’da Eğitim-Öğretim**. İstanbul: Bilge Yayıncılık, 2004.

- Kılıç, Atabey. “Türkçe-Arapça Manzum Sözlüklerden Sübha-i Sıbyan -1- İnceleme”, **Turkish Studies /Türkoloji Dergisi**. 1 (2006), Sayı: 2, ss. 81-100.
- Kılıç, Özgür. “Aktif Dil Öğrenme Tekniklerinin İngilizce Dilbilgisi Kurallarını Uygulama Becerisi Üzerindeki Etkileri”, **Yüksek Lisans Tezi**. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2006.
- Kızılkaya, Yakup ve Abdallah, Ziad. “Dilbilim, Eğitimbilim ve Ruhbilim Bağlamında Arapça Öğretimi”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. 22(2), Haziran 2018 ss.1259-1274.
- Kirazoğlu, Zeynep. **Eğitim Fakülteleri, Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenleri İçin Ünitelere Göre Hazırlanmış Oyunlar**. Bursa, Ezgi Kitabevi, 2000.
- Koçer, Hasan Ali. **Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi**. İstanbul: M.E.B
- Koçyiğit, Sinan, Tuğluk, Mehmet Nur, Kök, Mehmet. “ Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun”, **KKEFDİ**. Yıl: 2007, Sayı: 16, ss.324-342.
- Kur’an-ı Kerim. Yusuf, 12/3. Nahl, 16/ 103.Taha, 20/ 113. Şuara, 26/ 193-195. Zümer, 39/28. eş- Şura, 42/7. Zuhuruf, 43/3.
- Kurt, Nurullah, Ahmet Ebu’l Heyecan, Miran ve el- Atum, Muhammed Salim. “el- Lüğatü’l Arabiyye (Neş’etühâ ve Mekânetühâ fî’l-İslam ve Esbâbü Bekâihâ)”, **Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. 2015, Sayı: 6, ss.125-170 .
- Kuşçu, Ertan ve Karan, Deniz. “Yabancı Dil Fransızca Öğretiminde Yöntemler Konusuna Genel Bir Bakış”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**. Cilt: 10 Sayı: 49, Nisan 2017, ss.459-466.
- Kuşçu, Ertan, “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutulan Fransızca Öğretimi Ders Materyallerinin Metotsal Yönden İncelenmesi”, **Doktora tezi**. Gazi Üniversitesi, E.B.E.,) Ankara, Ekim, 2011.
- Maden Ellialtıoğlu, Fahriye. **Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyun Örnekleri**. İstanbul: Bilgi Evim Yayınları, Ekim 2011.
- Memiş, Muhammet Raşit, Erdem, Mehmet Dursun. “Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri ve Eleştiriler”, **International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**. Volume 8/9, Summer 2013, ss.297-318.
- Nâsif, Mustafa Abdulaziz. **el-El’âbü-l lüğaviyye fî ta’lîmi-l lüğâti-l ecnebiyye**. Riyad, Darü’l Merih, 1983.
- Ocak, Mehmet Akif (Ed.). **Eğitsel Dijital Oyunlar Kuram, Tasarım ve Uygulama, Ankara**. Pegem Akademi, Eylül 2013.

- Oflaz, Adnan. “Geleneksel ve Alternatif Yabancı Dil Öğretim Yöntemlerinde Almanca Kelime Öğretimi”, **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**. Volume 10/3, Winter 2015, ss. 695-712.
- Oğuz, Derya. “Yabancı Dil Öğretiminde Araç Olarak Çeviri”, **International Journal of Language Academy**. Volume 2/1, Spring 2014, p.55/62.
- Özbay Murat ve Akdağ, Erhan. “Deyimlerin Öğretiminde Aktif Öğrenmenin Etkisi”, **Ana Dili Eğitimi Dergisi**. 1(2), 2013, ss.46-54.
- Özcan, Murat ve Dağbaşı, Gürkan. **Oyunlarla ve Etkinliklerle Arapça Öğretimi**. İstanbul: Akdem Yayınları, 2015.
- Özcan, Murat. “Türkiye’de ve Dünyada Arapça Öğretimi için Müfredat Geliştirme Çalışmaları ve İlköğretim Arapça Dersi Müfredatı için Bazı Öneriler”, Special Issue on the Proceedings of the 4 th ISCS Conference – PART B August 2015, **International Journal of Science Culture and Sport**. www.iscsjournal.com, ss.81-94.
- Özder, Hasan. “Tam Öğrenmeye Dayalı İşbirlikli Öğrenme Modelinin Etkililiği”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı: 19 Yıl:2000, ss: 114 - 12.
- Öztürk, Cemil. **Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar**. İstanbul, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları, 1998.
- Öztürk, Mustafa. “Manzum Sözlüklerden Sübha-i Sıbyân ile Kürtçedeki İlk Manzum Sözlük Nûbehara Biçûkan Arasında Bir Karşılaştırma”, **The Journal of Mesopotamian Studies**. C: 1/1, Yaz 2016, ss.1-32.
- Öztürk, Osman. **Arapça ve Diğer Lisanlar (Lisan Üzerine Bir Deneme)**. İstanbul: Seha Neşriyat, 1990.
- Pakdemirli, M. Nur. “Pakistan’da Kuruluştan Günümüze Din Eğitimi Politikaları ve Uygulamaya Yansımaları”, **Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. 2013, sayı: 35, ss. 105-134.
- Pekşen Akça, Raziye. **Oyunlarla Besleniyorum**. İzmir: Mungan Kavram Yayınevi, 2010 Aralık.
- Püsküllüoğlu, Ali. **Türkçe Sözlük**. Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2012.
- Sağır, Mukim. “Ana Dil mi, Ana Dili mi?”, **Türkoloji Araştırmaları**. Sayı: 2, Yaz 2007, ss.540-544.
- Sakaoğlu, Necdet. **Osmanlı’dan Günümüze Eğitim Tarihi**. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Mart 2003.

- Sancak, Yusuf. **Arap Dili Temelinde Söz Anlam İlişkisi**. Ankara: Aktif Yayınevi, 2008.
- _____, Yusuf. “Yabancı Dil Eğitimi - Öğretimi ve Arapça Tarihçe, Amaç, Esaslar, Elemanlar, Usûl (Metot) ve Teknik”, **Ekev Akademi Dergisi**. C.II, S.1, Kasım 1999, s.58.
- Sarıçoban, Arif ve Tavail, Zekiye Müge (Ed.).**Yabancı Dil Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2012.
- Sever, Sedat, Kaya, Zekeriya ve Aslan, Canan. **Etkinliklerle Türkçe Öğretimi**. İzmir: Tudem, 2. Baskı, 2011.
- Soyupek, Hasan. “İkinci Meşrutiyet’ten Günümüze Türkiye’de Arapça Öğretimi” **Doktora Tezi**. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.
- Sönmez, Veysel. **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**. Ankara: Anı Yayıncılık, Şubat 2007.
- Spencer, Herbert. **Zihin, Ahlak ve Beden Eğitimi**. Mehmet Münir Ertegün (çev.), Ankara: Pegem Akademi, Mayıs 2013.
- Suna, Yıldız ve Çelebi, Mustafa Durmuş. “Türkiye’de Yabancı Dil Öğrenme-Öğretme Problemine İlişkin Yapılan Çalışmaların Derlemesi”, **OPUS Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi**. Yıl.3, Cilt.3, Sayı.5, Aralık December - 2013/2, ss.7-24.
- Susüzer, Kadriye. “Oyun Yoluyla Fransızca Öğretimi”, **Yüksek Lisans Tezi**. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2006.
- Şahin, Murat (Ed.). **Eğitsel Oyunlar, Ankara**. Nobel Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Kasım 2010.
- Şelbaye, Mustafa b. El- Adevi. “Arapça İslam’ın Dilidir”, Demir, Ramazan (çev.), **Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. Sayı: 6, Yıl: 2015, ss.89-94.
- Şevik, Mustafa. “Avrupa Ülkelerinde İlköğretim Birinci Kademe Zorunlu Yabancı Dil Öğretiminin Karşılaştırılması”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. Yıl: 2008, Cilt: 41, Sayı: 1, ss.135-162.
- Temmam, Hasan. **İktisabul- Luğati’l Arabiyye li Ğayri’n- Natikine Biha**. Mekke: 1984.
- Tok, Hidayet ve Arıbaş, Sebahattin. “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Yabancı Dil Öğretimi”, **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt: 9 Sayı: 15 Bahar 2008, ss.205-227.

- Tokdemir, Aslıhan. “Anadil ve İkinci Dil”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Dergisi**. Yıl: 1999, Sayı:13, ss.21-24.
- Tokgözlü, Zeynep Şerife. “Arapça Öğretimine Yönelik NLP İlkelerine Dayalı Etkinlik Önerileri”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2009.
- Tutaş, Nazan. “Yabancı Dil Öğrenmede Yaş Faktörü”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Yıl: 2000, Sayı 6, ss.365-370.
- Uçak, Salih. “Dil Öğrenimi ve Edinimi Üzerine Bir Tartışma”, **Aydın Tömer Dil Dergisi**. Yıl: 1 Sayı: 1, Yıl: 2016, ss.65-79.
- Ulutaş, Ayşegül. “Okul Öncesi Dönemde Drama ve Oyunun Önemi”, **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. ISSN: 1308–9196, Yıl: 4, Sayı: 6, Haziran 2011, ss: 233-242.
- Versteegh, Kees. “Bir Öğrenim İmparatorluğu: Küresel Bir Dil Olarak Arapça”, İbrahim Fidan (çev.), **Marife Dini Araştırmalar Dergisi**. Cilt:16, Sayı:2, 2016, ss.360-373.
- Yalın, Halil İbrahim. **Öğreti Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, Kasım 2014.
- Yavuz, Mehmet Ali, ve Şimşek, Meliha R., “Yabancı Dil Öğretim Yöntemlerinin Eytışimsel İncelemesi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Cilt:10, Sayı:4, Yıl: 2008, ss. 47-64.
- Yılmaz, Didem. “Erken yaşta Yabancı Dil Eğitiminde Masalların Dil Becerilerine Etkileri”, **Yüksek Lisans Tezi**. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı Alman Dili Eğitimi Bilim Dalı, Edirne, 2017.
- Yılmaz, Muhammet. **Etkili Öğretmenlik**. İstanbul: DEM Yayınları, 2014.
- Yolcu, Mehmet. “ Yabancı Dil Öğrenimi”, **Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi**. II (2002). Sayı: 3, ss.19-73.
- Yörükoğlu, Atalay. **Çocuk Ruh Sağlığı**. İstanbul: Özgür Yayınları. 15. Basım. Kasım 2014.

İTERNET KAYNAKLARI

2. Sınıfta Seçmeli Arapça, <http://aljazeera.com.tr/haber/2-sinifta-secmeli-arapca> (erişim: 02.04.2019).

Aydın, Ferit. **Arapçanın Önemi ve Türkiye’de Karşılaştığı Sorunlar**. İstanbul: Al-Ibar Publishing, 2003.
https://www.academia.edu/33509461/ARAP%C3%87ANIN_%C3%96NEM5C4%B0_VE_T%C3%9CRK%C4%B0YEDE_KAR%C5%9EILA%C5%9ETI%C4%9EI_SORUNLAR_%C45B0istanbul_-2003 (erişim:06.04.2019).

Can, Furkan. “Güler Yüzlü, Müslümanların Ülkesi; MALEZYA”, **İnzar Dergisi**. Mart 2011, <https://dogruhaber.com.tr/mobil/haber/851-guler-yuzlu-muslimanlarin-ulkesi-malezya/II> (erişim: 27.03.2019).

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, https://www.unicef.org/turkey/crc/_cr23e.html (erişim: 08.04.2019).

Demirel, Özcan. “Eğitimde Nitelik Geliştirmede İşbirliğine Dayalı Öğrenme ile Tam Öğrenmenin Yeri ve Önemi”, <https://docplayer.biz.tr/50948389-Egitimde-nitelik-gelistirmede-isbirligine-dayali-ogrenme-ile-tam-ogrenmenin-yeri-ve-onemi.html> (erişim: 08.04.2019).

Demirel, Özcan. “Yabancı Dil Öğretimi ve Tam Öğrenme”, s.47. file:///C:/Users/PC/Downloads/5631-34733-1-PB%20(4).pdf (erişim: 08.04.2019).

Ersöz, Aydan. “Six Games fort he EFL/ESL Classroom”, **The Internet TESL Journal**. 6, June, 2000, <http://iteslj.org/Lessons/Ersoz-Games.html> (erişim: 08.04.2019).

Fathi, Suwayfi. “Keyfe nüallimü’l Etfâl? (el-Kâidetü-s Sâniye)”, https://www.youtube.com/watch?v=4sE_VVHLs1o (erişim: 08.04.2019).

Gömlüksiz, Mehmet Nuri. “Oyun İle İngilizce Öğretiminin Uygulanması Ve Öğrenci Başarısına Etkisi”, **Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Yıl: 2005, s.179, http://journals.manas.edu.kg/mjsr/oldarchives/Vol07_Issue14_2005/447.pdf (erişim:08.04.2019).

Helbling English. “Total Physical Response (TPR)”, <https://youtu.be/1Mk6RRf4kKs> (erişim:06.04.2019).

Hidaya Center. “learning arabic” <https://www.youtube.com/user/bentmaser100> (erişim: 08.04.2019).

Hökelekli, Hayati. İslam Ansiklopedisi, “Çocuk Maddesi”, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cocuk> (erişim: 08.04.2019).

- http://isamveri.org/pdfdrg/D01777/1999_1/1999_1_SANCAKY.pdf (erişim: 08.04.2019).
- İnceoğlu, Yasemin. “Hindistan’ın Ötekileri: Müslümanlar”, Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi, <https://t24.com.tr/haber/hindistanin-otekileri-muslumanlar,254698> (erişim: 08.04.2019).
- Kabadayı, Müslüm. http://www.insanbu.com/eski/a_haber0d82.html?nosu=1586 (erişim: 02.03.2019).
- Kara Harp Okulunda dr. Stephen Krashen Tarafından 17 Mayıs 2011 Tarihinde Yapılan Seminerin Çevirisi”, http://kho.edu.tr/akademik/dekanlik/yabanci_diller_bolumu/belgeler/KHO_Stephen_Krashen_Seminer_ceviri_17.05.2011.pdf (erişim: 03.04.2019). http://kho.edu.tr/akademik/dekanlik/yabanci_diller_bolumu/belgeler/KHO_Stephen_Krashen_Seminer_ceviri_17.05.2011.pdf (erişim: 03.04.2019).
- Karabacak, M. Emin. “Çocuklarda Oyunun Kalp ve Zekaya Faydaları”, www.burhandergisi.com/butun-yazarlar/94-memin-karabacak/867-cocuklarda-oyunun-kalp-ve-zekaya-faydalar.html (erişim: 08.04.2019).
- Kasap, Selma. “MEB'den isteyen özel okullara 'Arapça”, öğretim programı <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/mebden-isteyen-ozel-okullara-arapca-ogretim-programi/1152387> (erişim: 02.04.2019).
- Macmillan Spain “Ideas for using flashcards” <https://youtu.be/X9KebTgfLJI> (erişim: 06.04.2019).
- Oyun ve Çocuk, <https://www.milligazete.com.tr/haber/11481227/oyun-ve-cocuk> (erişim: 08.04.2019).
- Sever, Sedat. “Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme – Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. Cilt:34, Sayı:1, Yıl:2001, DOI:10.1501/Egifak_0000000047 (erişim: 08.04.2019).
- Subha-i Sıbyan _Çocuklar tesbihi, www.onlinearabic.net/forum/forum_posts.asp?TID=1781 (erişim: 09.03.2019).
- Toker, Mehmet Mustafa. “Aktif Öğrenme”, <https://www.mevzuatdergisi.com/yazarlar/mehmet-mustafa-toker.htm> (erişim:06.04.2019).
- _____, Mehmet Mustafa. “Aktif Öğrenme”, **Mevzuat Dergisi**. Yıl:6, Sayı:61, Ocak 2003. <https://www.mevzuatdergisi.com/yazarlar/mehmet-mustafa-toker.html> (erişim: 06.04.2019).
- Yabancı Dil En İyi Hangi Yaşıta Öğrenilir?, <https://www.haksozhaber.net/yabanci-dil-en-iyi-hangi-yasta-ogrenilir-109373h.htm> (erişim: 04.12.2018).

Yetişkinlerde Yabancı Dil Öğrenimi, <https://blog.infolang.com/yetiskinlerde-yabanci-dil-ogrenimi/> (erişim: 06.04.2019).

Yıldız, Musa. “Arapça Öğretimine Akademik Bir Bakış”, <https://tr-tr.facebook.com/notes/305783389459103/> (erişim:06.04.2019).

Yıldız, Musa. “Arapça, İngilizce Kadar Gerekli”, <https://www.haberler.com/arapca-ingilizce-kadar-gerekli-3268500-haberi/> (erişim: 28.03.2019).

